

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021
Stan i struktura demograficzno-społeczna ludności w województwie
lubelskim w świetle wyników NSP 2021

National Population and Housing Census 2021
Size, demographic and social structure of the population
in Lubelskie Voivodship in the light of the 2021 Census results

Urząd Statystyczny w Lublinie Statistical Office in Lublin

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Lublinie, Lubelski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Lublin, Lublin Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Krzysztof Markowski

Zespół autorski

Editorial team

Andrzej Jakubowski, Aleksandra Jangas-Kurzak

Prace redakcyjne

Editorial work

Aleksandra Jangas-Kurzak

Tłumaczenie

Translation

Andrzej Jakubowski, Aleksandra Jangas-Kurzak

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Aleksandra Jangas-Kurzak

ISBN 978-83-7402-259-0 (wersja elektroniczna)

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<http://lublin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery>

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Lublinie przedstawia Państwu publikację „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Stan i struktura demograficzno-społeczna ludności w województwie lubelskim w świetle wyników NSP 2021”.

Niniejsze opracowanie prezentuje wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, który został przeprowadzony na terenie Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r. według stanu na dzień 31 marca 2021 r. Szeroki zakres informacji pozyskanej w spisie może stanowić podstawę do przeprowadzenia pogłębionych analiz i dokonania bilansu zmian, które zaszły w latach 2011–2021.

Prezentowana publikacja jest opracowaniem tematycznym dotyczącym stanu i struktury demograficznej ludności województwa lubelskiego, wzbogaconym o charakterystykę społeczną w zakresie kraju urodzenia oraz posiadanego obywatelstwa, przynależności narodowo-etnicznej i wyznaniowej, poziomu wykształcenia, a także niepełnosprawności. Zaprezentowano także charakterystykę osób przebywających w obiektach zbiorowego zamieszkania.

Szczegółowe informacje wynikowe z NSP 2021 dostępne są w Banku Danych Lokalnych.

Wyrażam nadzieję, że prezentowane wyniki spisu będą przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych: władz rządowych i samorządowych, środowisk naukowych i analityków.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Lublinie

dr Krzysztof Markowski

Lublin, styczeń 2024 r.

Preface

The Statistical Office in Lublin presents the publication „National Population and Housing Census 2021. Size, demographic and social structure of the population in Lubelskie Voivodship in the light of the 2021 Census results“.

This study presents the results of the 2021 National Population and Housing Census. The census was carried out in Poland from April 1 to September 30, 2021, as of March 31, 2021. A wide range of information obtained therefrom may be the basis for in-depth analyses and carrying out of balance of changes that took place in 2011–2021.

This publication is a thematic study on the status and demographic structure of the population of Lubelskie Voivodship, enriched with social characteristics in terms of the country of birth and citizenship, national-ethnic and religious affiliation, level of education and disability. The characteristics of persons living in the collective living quarters were also presented.

Detailed result information from the 2021 Census is available in the Local Data Bank.

I hope that the presented census results will be useful for a wide range of recipients of statistical data, i.e. government and local government authorities, scientific communities and analysts.

Director
of Statistical Office
in Lublin

Krzysztof Markowski, PhD

Lublin, January 2024

Spis treści

Contents

Przedmowa.....	3
Preface.....	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	10
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	11
Executive summary	13
Rozdział 1. Stan i struktura demograficzna ludności.....	15
Chapter 1. Size and demographic structure of population	
1.1. Stan ludności	15
1.1. Size of population	
1.2. Ludność według płci i wieku.....	18
1.2. Population by sex and age	
1.3. Ludność według stanu cywilnego.....	23
1.3. Population by marital status	
Rozdział 2. Ludność według kraju urodzenia i obywatelstwa.....	26
Chapter 2. Population by country of birth and citizenship	
2.1. Ludność według kraju urodzenia	26
2.1. Population by a place of country of birth	
2.2. Ludność według kraju obywatelstwa.....	31
2.2. Population by a country of citizenship	
Rozdział 3. Wykształcenie ludności	35
Chapter 3. Education of the population	
Rozdział 4. Osoby z niepełnosprawnościami	44
Chapter 4. Persons with disabilities	
Rozdział 5. Charakterystyka narodowo-etniczna ludności	52
Chapter 5. Characterisation of national-ethnic identity characteristics	
5.1. Struktura narodowo-etniczna ludności	52
5.1. National-ethnic structure of the population	
5.2. Przynależność wyznaniowa	56
5.2. Religious affiliation	
Rozdział 6. Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania	59
Chapter 6. Population in the collective living quarters	
Rozdział 7. Zasoby migracyjne	62
Chapter 7. Migration resources	
7.1. Migracje wewnętrzne ludności.....	62
7.1. Internal migration of population	
7.2. Imigranci przebywający czasowo w Polsce	66
7.2. Immigrants staying temporarily in Poland	
7.3. Emigranci przebywający czasowo za granicą.....	70
7.3. Emigrants staying abroad temporarily	
Uwagi ogólne	74
General remarks.....	84

Spis tablic

List of tables

1.1. Ludność w miastach i na obszarach wiejskich według płci	15
1.1. Population in urban and rural areas by sex	
1.2. Ludność według biologicznych grup wieku	19
1.2. Population in urban and rural areas by sex	
1.3. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.....	23
1.3. Population aged 15 years and more by marital status in 2021	
2.1. Ludność według kraju urodzenia	26
2.1. Population by country of birth	
2.2. Ludność urodzona za granicą według kraju urodzenia i wieku	30
2.2. Population born abroad in 2021 by country of birth and age	
2.3. Ludność według kraju obywatelstwa	32
2.3. Population by citizenship	
3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia.....	37
3.1. Population aged 13 and more by educational level	
3.2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i wieku w 2021 r.....	41
3.2. Population aged 13 and more by educational level and age in 2021	
4.1. Osoby z niepełnosprawnościami w 2021 r.	45
4.1. Disabled persons in 2021	
5.1. Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznych w 2021 r	53
5.1. Population by kind and order of the national-ethnic identities in 2021	
5.2. Ludność według języka używanego w domu w 2021 r.	55
5.2. Population by language used at home in 2021	
5.3. Ludność według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r.....	57
5.3. Population by the declaration of religious affiliation in 2021	
6.1. Obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz ludność w nich mieszkająca według kategorii obiektów w 2021 r.	60
6.1. Collective living quarters and population living there by category of objects in 2021	
7.1. Migracje wewnętrzne ludności według kierunków i płci w latach 2011-2021	63
7.1. Internal migration of population by directions and sex in 2011-2021	
7.2. Migracje wewnętrzne ludności według kierunków w latach 2011-2021	63
7.2. Internal migration of population by directions in 2011-2021	
7.3. Ludność przybyła w latach 2011-2021 z innego miejsca w kraju.....	64
7.3. Population arrived in 2011-2021 from another place in the country	
7.4. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według grup krajów poprzedniego zamieszkania i płci w 2021 r.....	66
7.4. Immigrants staying in Poland temporarily by groups of countries of previous residence and sex in 2021	
7.5. Emigranci przebywający za granicą czasowo według grup krajów przebywania i płci w 2021 r	70
7.5. Emigrants staying abroad temporarily by groups of countries of stay and sex in 2021	

Spis wykresów

List of charts

1.1. Ludność według płci i wieku.....	18
1.1. Population by sex and age	
1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku.....	20
1.2. Structure of population by economic age groups	
1.3. Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i stanu cywilnego w 2021 r.	24
1.3. Population aged 15 and more by sex and marital status in 2021	
2.1. Ludność urodzona za granicą według wybranych krajów urodzenia.....	28
2.1. Foreign-born population by selected country of birth	
2.2. Ludność według miejsca urodzenia i płci w 2021 r.....	29
2.2. Population by place of birth and sex in 2021	
2.3. Ludność urodzona za granicą według grup wieku.....	29
2.3. Foreign-born population by age group	
2.4. Ludność według kraju obywatelstwa i płci w 2021 r.....	33
2.4. Population by countries of citizenship and sex in 2021	
2.5. Ludność według obywatelstwa i grup wieku w 2021 r.	33
2.5. Population by citizenship and age group in 2021	
3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci.....	38
3.1. Population aged 13 and more by the level of education and sex	
3.2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania.....	39
3.2. Population aged 13 and more by the level of education and place of residence	
4.1. Osoby z niepełnosprawnościami według miejsca zamieszkania, płci i kategorii niepełnosprawności w 2021 r.	46
4.1. Disabled persons by a place of residence, sex and category of disability in 2021	
4.2. Udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie ludności według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.....	47
4.2. Percentage of disabled persons in total number of population by economic age group in 2021	
5.1. Wybrane identyfikacje narodowo-etniczne inne niż polska w 2021 r.	54
5.1. Selected national-ethnic identifications other than Polish in 2021 r.	
5.2. Ludność według języka używanego w domu innego niż polski w 2021 r.	56
5.2. Population by language other than Polish used at home in 2021	
5.3. Ludność według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r.....	58
5.3. Population by the declaration of religious affiliation in 2021	
6.1. Struktura obiektów zbiorowego zakwaterowania według kategorii obiektów w 2021 r.....	60
6.1. Structure of collective living quarters by category of objects in 2021	
6.2. Struktura ludności w obiektach zbiorowego zakwaterowania według kategorii obiektów i płci w 2021 r.....	61
6.2. Structure of population in the collective living quarters by category of objects and sex in 2021	
7.1. Migracje wewnętrzne ludności w latach 2011-2021.....	65
7.1. Internal migration of population in 2011-2021	
7.2. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według okresu przebywania w 2021 r.....	67
7.2. Immigrants staying temporarily in Poland by period of residence in 2021	

7.3. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według płci w 2021 r.....	67
7.3. Immigrants staying temporarily in Poland by sex in 2021	
7.4. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według płci i grup wieku w 2021 r.....	68
7.4. Immigrants staying in Poland temporarily by sex and age groups in 2021	
7.5. Emigranci przebywający za granicą czasowo według okresu przebywania w 2021 r.....	71
7.5. Emigrants staying temporarily abroad by period of residence in 2021	
7.6. Emigranci przebywający za granicą czasowo według płci w 2021 r.....	71
7.6. Emigrants staying temporarily abroad by sex in 2021	
7.7. Emigranci przebywający za granicą czasowo według płci i grup wieku w 2021 r.....	72
7.7. Emigrants staying in Poland temporarily by sex and age groups in 2021	

Spis map

List of maps

1.1. Gęstość zaludnienia w 2021 r.....	16
1.1. Population density in 2021	
1.2. Zmiana liczby ludności w latach 2011-2021.....	17
1.2. Change in the number of population in 2011-2021	
1.3. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2021 r.....	21
1.3. Population at non-working age per 100 persons at working age in 2021	
1.4. Indeks starości w 2021 r.	22
1.4. Ageing index in 2021	
2.1. Ludność urodzona za granicą na 1000 mieszkańców w 2021 r.	31
2.1. Population born abroad per 1000 inhabitants in 2021	
2.2. Ludność z niepolskim obywatelstwem według gmin zamieszkania na 1000 mieszkańców w 2021 r.	34
2.2. Population with non-Polish citizenship by place of residence per 1000 inhabitants in 2021	
3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem wyższym w 2021 r.	42
3.1. Population aged 13 and more with higher education in 2021	
3.2. Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym w 2021 r.	43
3.2. Population aged 13 and more with vocational/sectoral education in 2021	
4.1. Osoby z niepełnosprawnościami na 1000 ludności	49
4.1. Disabled persons per 1000 population	
4.2. Osoby niepełnosprawne prawnie w 2021 r.	50
4.2. Legally disabled persons in 2021	
7.1. Imigranci przebywający w Polsce czasowo w 2021 r.	68
7.1. Immigrants staying in Poland temporarily in 2021	
7.2. Imigranci przebywający w Polsce czasowo na 10 tys. mieszkańców	69
7.2. Immigrants staying in Poland temporarily per 10 thousand residents	
7.3. Emigranci przebywający za granicą czasowo w 2021 r.	72
7.3. Emmigrants staying abroad temporarily in 2021	
7.4. Emigranci przebywający za granicą czasowo na 10 tys. mieszkańców w 2021 r.	73
7.4. Emmigrants staying abroad temporarily per 10 thousand residents in 2021	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (-)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
pkt	punkt point
p. proc.	punkt procentowy percentage point

Synteza

W świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 województwo lubelskie należy do obszarów depopulacyjnych. Ludność województwa liczyła 2,1 mln osób i w okresie dekady zmniejszyła się o 5,7%. Struktura ludności według płci w województwie lubelskim w perspektywie ostatnich dwóch spisów powszechnych nie zmieniła się znacząco. Kobiety stanowiły 51,6% ogółu ludności województwa. Na 100 mężczyzn przypadają średnio 107 kobiet. W miastach przewaga liczebna kobiet była większa niż na wsi, na 100 mężczyzn przypadają 113 kobiet wobec 101 na terenach wiejskich. Zmiany, które zaszły w strukturze ludności według wieku jednoznacznie wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 0,9 p. proc.) i produkcyjnym (o 4,6 p. proc.), a zwiększył ludności w wieku poprodukcyjnym (o 5,5 p. proc.). Wzrosła również mediana wieku ludności z 38,1 do 42,3 lat.

Zgodnie z wynikami spisu z 2021 r. 98,3% stałych mieszkańców województwa lubelskiego wskazało Polskę jako kraj swego urodzenia, a 1,7% urodziło się poza obecnymi granicami Polski. W porównaniu z poprzednim spisem wzrósł odsetek osób urodzonych za granicą (o 0,7 p. proc.). Spośród osób urodzonych w innym kraju najwięcej urodziło się w Wielkiej Brytanii (27,2%).

Ponad 99,8% stałych mieszkańców województwa lubelskiego stanowili obywatele Polski, a jedynie 0,2% osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa. W tej grupie znajdują się cudzoziemcy, którzy wskazali obywatelstwo innego kraju, bezpaństwowcy, a także osoby o nieustalonym obywatelstwie. W porównaniu z poprzednim spisem liczba osób z obywatelstwem innych krajów zwiększyła się o 73,6%. Obywatele Ukrainy stanowili 56,6% osób posiadających obywatelstwo innego kraju niż Polska. W porównaniu z 2011 r. liczba osób posiadających obywatelstwo ukraińskie wzrosła o 108,4%.

Pozytywną tendencją jest stały wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców województwa lubelskiego. Według wyników NSP 2021 58,7% osób w wieku 13 lat i więcej posiadało wykształcenie wyższe lub średnie i policealne wobec 47,7% w 2011 r. Szczególnie dynamiczny przyrost (o 36,5%) nastąpił w grupie osób z wykształceniem wyższym – udział tej grupy zwiększył się z 16,2% w 2011 roku do 23,4% w 2021 roku. Odsetek kobiet z wyższym wykształceniem był wyższy niż mężczyzn (odpowiednio 27,6% i 18,8%). Wykształcenie średnie posiadała co trzecia osoba w wieku 13 lat i więcej, natomiast wykształcenie zasadnicze zawodowe 19,7% osób (wśród mężczyzn 24,6%).

Według wyników NSP 2021 liczba osób z niepełnosprawnościami stanowiła 16,3% ogółu ludności województwa lubelskiego. Na przestrzeni 10 lat nastąpił wzrost liczby osób niepełnosprawnych o 7,5%. W grupie niepełnosprawnych przeważały kobiety (55,6%). Najliczniejszą grupę niepełnosprawnych stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (41,5%). Wśród osób z niepełnosprawnościami przeważały osoby posiadające prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność (64,0%). W porównaniu z 2011 r. odnotowano spadek o 1,0% liczby osób niepełnosprawnych prawnie i wzrost o 22,5% liczby osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie.

W województwie lubelskim dominuje ludność o jednorodnej polskiej tożsamości narodowej obejmująca 99,6% ogółu mieszkańców. Wśród innych niż polskie identyfikacji narodowo-etnicznych przeważały deklaracje angielskie (3,6 tys.), następnie ukraińskie (3,3 tys.), białoruskie (1,9 tys.), niemieckie (1,8 tys.) oraz włoskie (1,7 tys.). W każdej z tych grup odnotowano wzrost liczebności w porównaniu z 2011 r.

Zdecydowana większość mieszkańców województwa lubelskiego w kontaktach domowych posługuje się językiem polskim. W spisie z 2021 r. używanie tego języka zadeklarowało 99,7% ogółu ludności. Osoby posługujące się w kontaktach rodzinnych językiem innym niż polski stanowiły zbiorowość liczącą 49,3 tys. osób. Według danych spisowych mieszkańcy województwa lubelskiego najczęściej posługiwali się w kontaktach domowych językami: angielskim (31,6 tys.), niemieckim (5,7 tys.), włoskim (3,2 tys.), rosyjskim (2,5 tys.) i ukraińskim (2,1 tys.).

Zgodnie z wynikami spisu 81,7% ludności województwa lubelskiego identyfikuje się z instytucjami wyznaniowymi (kościółami lub związkami wyznaniowymi), 14,7% osób odmówiło odpowiedzi na pytanie o wyznanie, zaś 3,6% zadeklarowało brak przynależności do jakiegokolwiek wyznania religijnego. Spośród osób, które deklarują przynależność do wyznania religijnego, najliczniejszą grupę stanowią wierni Kościoła Katolickiego obrządku łacińskiego – zbiorowość ta stanowiła 80,7% ogółu ludności i 98,8% należących do wyznania.

W NSP 2021 w województwie lubelskim pozyskano informacje dla 1202 obiektów zbiorowego zakwaterowania, a liczba osób w nich przebywających wyniosła 14,7 tys. osób. Dla porównania w spisie w 2011 r. informacje pozyskano dla 544 obiektów. Według wyników badania najwięcej osób (37,1% ogółu mieszkańców OZZ), przebywało w obiektach związanych z nauką i pracą, a następnie z opieką i leczeniem (31,1%).

W latach 2011-2021 w migracjach wewnętrznych w województwie lubelskim – podobnie jak w okresie 2002-2011 – zanotowano przewagę odpływu (226,4 tys. osób) nad napływem ludności (181,4 tys. osób). W związku z tym saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wyniosło -44,9 tys. osób, a województwo lubelskie znalazło się w grupie województw odpływowych. Większość osób osiedliła się na terenach wiejskich (61,1%), a największe przepływy ludności odnotowano w kierunku miasto-wieś.

Spis wykazał, że w 2021 r. w województwie lubelskim przebywało czasowo 45,0 tys. stałych mieszkańców innych krajów. Imigranci najczęściej przebywali w Polsce od 3 do 12 miesięcy (50,5%). Wśród imigrantów dominowały osoby w wieku produkcyjnym (95,3% ogółu). Odnotowano również liczebną przewagę mężczyzn (60,0% ogółu) nad kobietami.

Czasowo poza krajem przebywało 92,7 tys. osób mających stałe miejsce zamieszkania w województwie lubelskim. Spośród emigrantów przebywających za granicą czasowo 89,9% stanowili emigranci długookresowi, którzy przebywali poza krajem 12 miesięcy lub dłużej. Populacja emigrantów charakteryzuje się względną równowagą liczebną według płci (50,1% mężczyzn i 49,9% kobiet). Emigranci przebywający czasowo za granicą to w większości osoby młode. Około trzech na czterech emigrantów (76,0%) było w wieku produkcyjnym.

Executive summary

In the light of the 2021 Census results Lubelskie Voivodship is one of the depopulation areas. The population of Lubelskie Voivodship was 2.1 million people, and compared to the 2011 census, it decreased by 5.7%. The population structure by sex in Lubelskie Voivodship has not changed significantly over the last two censuses. Women constituted 51.6% of the total population of Lubelskie Voivodship. There were on average 107 women per 100 men. The preponderance of women was higher in the cities than in the rural areas – there were 113 women per 100 men in the urban areas and 101 women per 100 men in the rural areas. The changes that have occurred in the age structure of the population clearly indicate the ongoing aging process of society. The percentage of the population at pre-working and working age decreased (by 0.9 and 5.5 percentage points), and the share of the population of post-working age increased (by 5.5 percentage points). The median age of the population also increased from 38.1 to 42.3.

The results of the 2021 census showed that 98.3% of permanent residents of Lubelskie Voivodship indicated Poland as their country of birth, while 1.7% were born outside the current borders of Poland. Compared to the previous census, the percentage of those born abroad increased (by 0.7 percentage points). Of those born in another country, most were born in the United Kingdom (27.2%).

More than 99.8% of the permanent residents of Lubelskie Voivodship were Polish citizens, and only 0.2% people were without Polish citizenship. This group includes foreigners who indicated citizenship of another country, stateless persons, as well as persons of undetermined citizenship. Compared to the previous census, the number of people with citizenship of other countries increased by 73.6%. Almost 56.6% of those without Polish citizenship were citizens of Ukraine and compared to 2011 the number of people with Ukrainian citizenship increased by 108.4%.

A positive trend is the steady increase in the level of education of the residents of Lubelskie voivodeship. According to the results of the 2021 Census, more than 58.7% of people aged 13 and over had tertiary or secondary and post-secondary education related to 47.7% of the population in question in 2011. Particularly dynamic growth (by 36.5%) occurred in the group of people with tertiary education – the share of this group increased from 16.2% in 2011 to 23.4% in 2021. The share of women with tertiary education was higher than that of men (27.6% and 18.8%, respectively). Secondary education was held by one in three people aged 13 and over, while basic vocational education was held by 19.7% of people (among men, 24.6%).

According to the results of the 2021 Census, the number of people with disabilities accounted for 16.3% of the total population of Lubelskie Voivodship. Over the 10 years, there was a 7.5% increase in the number of people with disabilities. The group of disabled people was dominated by women (55.6%). The largest group of disabled people was in the post-working age (41.5%). People with legal disability certificates predominated among those with disabilities, accounting for 64.0% of the total disabled population. Compared with 2011, there was a decrease of 1.0% in legally disabled persons and a 22.5% increase in the group of people with only biological disabilities.

Lubelskie Voivodship is dominated by a population with a homogeneous Polish national identity comprising 99.6% of the total population. Among non-Polish national-ethnic identifications, English declarations prevailed (3.6 thousand), followed by Ukrainian (3.3 thousand), Belarusian (1.9 thousand), German (1.8 thousand) and Italian (1.7 thousand). Each of these groups saw an increase in numbers compared to 2011.

The vast majority of the population of the Lubelskie Voivodship speaks Polish in their home contacts. In the 2021 census, the use of this language was declared by 99.7% of the total population. Speakers of a language other than Polish in family contacts made up a group of 49.3 thousand people. According to the census data, residents of Lubelskie Voivodship in household contacts most often used English language (31.6 thousand), German language (5.7 thousand), Italian language (3.2 thousand), Russian language (2.5 thousand) and Ukrainian language (2.1 thousand).

According to the results of the census 81.7% of the population of Lubelskie Voivodship identifies with religious institutions (churches and religious associations), 14.7% refused to answer the question about religion, and 3.6% declared no affiliation to any religious denomination. Among those who declared a religious affiliation, the most numerous group are the believers of the Catholic Church of the Latin Rite – this collective accounted for 80.7% of the total population and 98.8% of those belonging to a religious denomination.

In the Census 2021, 1202 collective living quarters were surveyed, and the number of people staying in them amounted to 14.7 thousand. For comparison – in the 2011 census, information was obtained on 544 quarters. According to the results of the Census 2021, the largest number of people (37.1% of the total OZZ population) stayed in quarters related to study and work, and followed by quarters related to care and treatment (31.1%).

In the years 2011-2021, in internal migration in the Lubelskie Voivodeship - similarly to the period 2002-2011 - there was an advantage of outflow (226.4 thousand people) over inflow of population (181.4 thousand people). Therefore, the net balance of internal migration was negative and amounted to -44.9 thousand people. Most people migrated to rural areas (61.1%), and the largest population flows were recorded in the urban-rural direction.

The census showed that 45.0 thousand permanent residents of other countries were temporarily residing in the Lubelskie Voivodship in 2021. Immigrants most often stayed in Poland from 3 to 12 months (50.5%). Immigrants were dominated by people of working age (almost 95.3%). There was also a predominance of males (60.0%) over females.

According to the census 92.7 thousand people with permanent residence in Lubelskie Voivodship were temporarily staying outside the country. Of the emigrants staying abroad temporarily, 89.9% were long-term emigrants, who stayed outside the country for 12 months or longer. Men slightly prevailed (50.6%) among emigrants staying temporarily abroad. The population of emigrants is characterised by a relative balance in numbers by gender (50.1% male and 49.9% female). Emigrants staying temporarily abroad are mostly young. About three out of four emigrants (76.0%) were of working age.

Rozdział 1

Chapter 1

Stan i struktura demograficzna ludności

Size and demographic structure of population

1.1. Stan ludności

1.1. Size of population

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r. pokazały, że w dniu 31 marca 2021 r. ludność województwa lubelskiego liczyła 2052340 osób zaliczanych do ludności według definicji krajowej. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od dnia 31 marca 2011 r. liczba ludności zmniejszyła się o 123360 osób, tj. o 5,7%. W okresie między spisami odnotowano spadek liczby ludności w miastach – o 61731 osób oraz na wsi – o 61629 osób. Liczba kobiet uległa zmniejszeniu o 62092 (tj. o 5,5%), a mężczyzn – o 61268 (tj. o 5,8%).

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Tablica 1.1. Ludność w miastach i na obszarach wiejskich według płci

Table 1.1. Population in urban and rural areas by sex

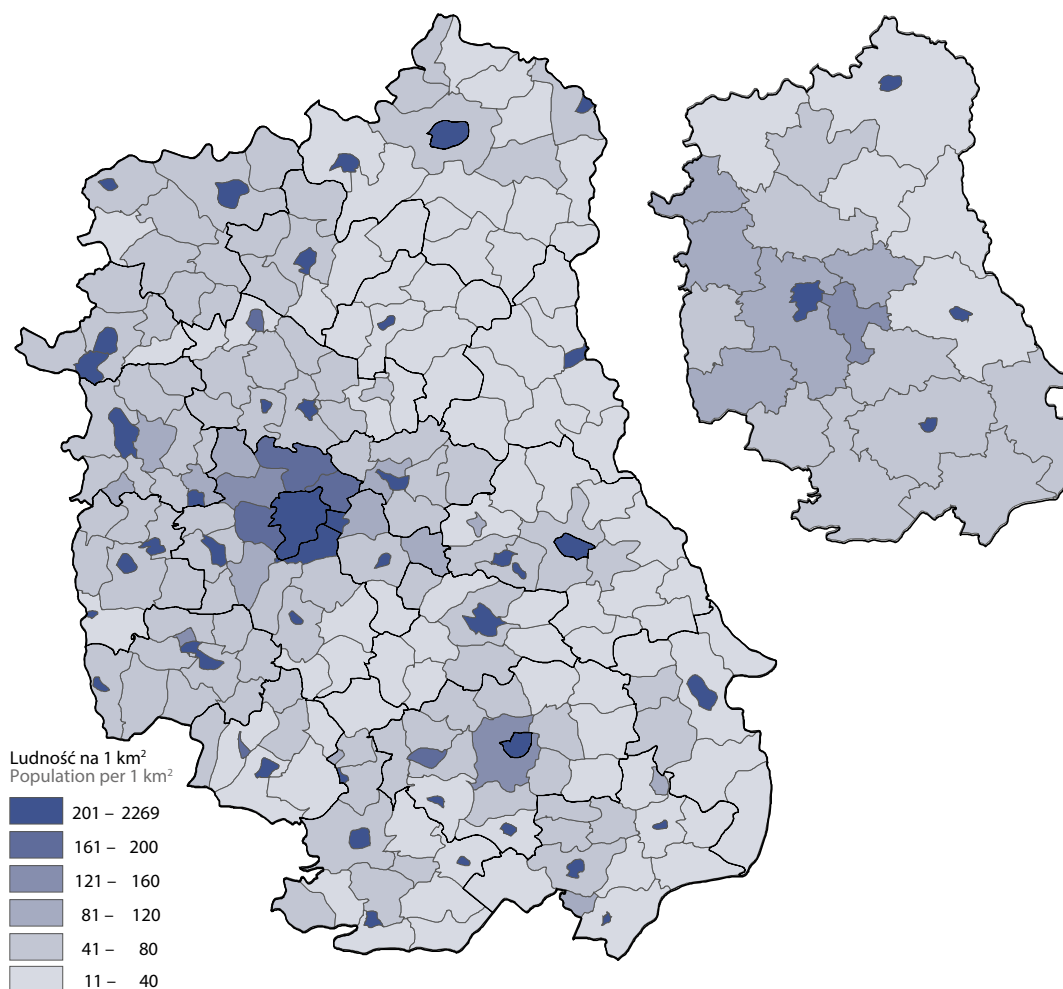
Wyszczególnienie Specification	2011		2021		2011=100
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	
Ogółem Total	2175700	100,0	2052340	100,0	94,3
mężczyźni males	1054899	48,5	993631	48,4	94,2
kobiety females	1120801	51,5	1058709	51,6	94,5
Miasta Urban areas	1011528	46,5	949797	46,3	93,9
mężczyźni males	477755	22,0	445857	21,7	93,3
kobiety females	533773	24,5	503940	24,6	94,4
Wieś Ruran areas	1164172	53,5	1102543	53,7	94,7
mężczyźni males	577144	26,5	547774	26,7	94,9
kobiety females	587028	27,0	554769	27,0	94,5

Ludność województwa lubelskiego stanowiła 5,4% ogółu ludności Polski. Pod względem liczby mieszkańców województwo lubelskie zajmowało 9. miejsce w kraju. Największym województwem pod względem liczby ludności w 2021 r. było województwo mazowieckie, liczące 5514699 mieszkańców (14,5% ogółu ludności kraju), a najmniejszym – opolskie, liczące 954133 mieszkańców (2,5%).

W 2021 r. ludność miejska stanowiła 46,3% ogółu ludności województwa lubelskiego (w kraju – 59,8%). W porównaniu z 2011 r. udział ten zmniejszył się o 0,2 p. proc. (o 1,0 p. proc.). Liczba mieszkańców miast maleje od szeregu lat, mimo że co roku nadawane są prawa miejskie dotychczasowym miejscowościom wiejskim (w okresie międzypisowym powstało 8 nowych miast).

Mapa 1.1. Gęstość zaludnienia w 2021 r.

Map 1.1. Population density in 2021

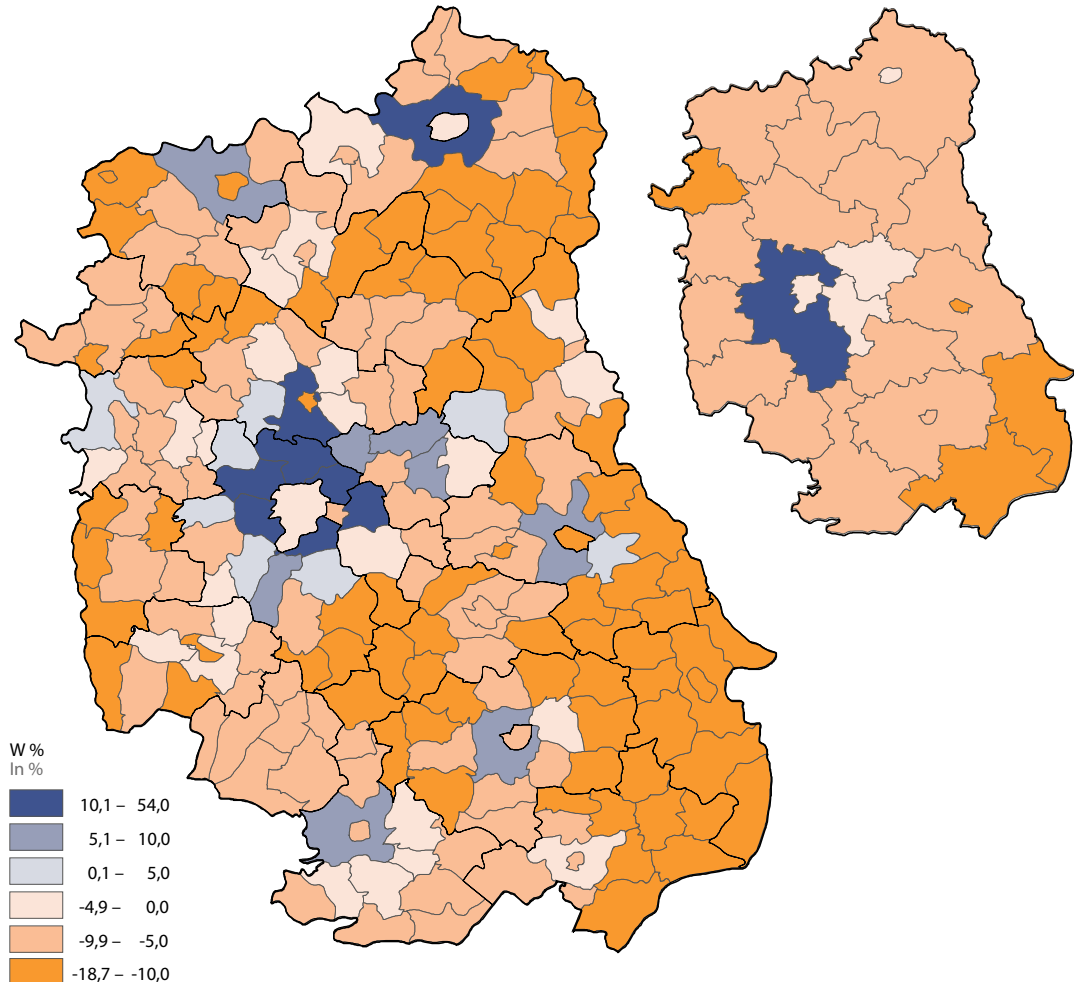
Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni, wyniosła w województwie lubelskim 82 (wobec 122 w kraju); w miastach 912 (1012), a na wsi 46 (53). Największe zagęszczenie występowało w miastach: w Lublinie (2269 osób na km²), Zamościu (1982), Świdniku (1862), Chełmie (1688) i Lubartowie (1473). Natomiast najmniejsze odnotowano w gminie Wiryki (11), następnie w gminach: Sosnowica (14) oraz Stary Brus, Podedwórze i Sosnówka (po 15).

Województwem o najwyższej gęstości zaludnienia niezmiennie pozostało województwo śląskie z liczbą 355 osób na km², a najmniejszą gęstość zaludnienia odnotowano w województwach podlaskim i warmińsko-mazurskim – 57 osób na km². Pod tym względem województwo lubelskie zajęło 12. miejsce w kraju.

W okresie międzypisowym w większości województw odnotowano spadek liczby ludności. Województwo lubelskie znalazło się w grupie trzech województw charakteryzujących się największym spadkiem – razem z świętokrzyskim (o 6,6%) i opolskim (o 6,1%). Z kolei najwyższy przyrost liczby ludności wystąpił w województwach: mazowieckim (o 4,7%) i pomorskim (o 3,6%).

Mapa 1.2. Zmiana liczby ludności w latach 2011-2021

Map 1.2. Change in the number of population in 2011-2021

Tylko w jednym powiecie województwa lubelskiego zaobserwowano przyrost liczby ludności. Był to powiat lubelski, w którym liczba mieszkańców zwiększyła się o 10,2%.

Spośród 213 gmin funkcjonujących w województwie lubelskim w 2021 roku spadek liczby ludności w stosunku do wyników NSP 2011 miał miejsce w 189 gminach, w tym w 166 gminach ubytek ludności wyniósł powyżej 5%, a w 84 powyżej 10%. Większość gmin, które odnotowały duży spadek liczby ludności (powyżej 10%) znajduje się w południowej i wschodniej części województwa lubelskiego. Największy spadek liczby ludności odnotowano w gminie Dołhobyczów (o 18,7%), Ulhówek (o 17,8%), Hanna i Trzeszczany (po 17,0%) oraz Mircze (16,7%). Wzrost liczby ludności w stosunku do wyników NSP 2011 miał miejsce w 24 gminach. Największy przyrost odnotowano w gminie Głusk (o 54,0%), a następnie w gminach: Wólka (o 33,3%), Konopnica (o 26,7%), Niemce (o 19,5%) i Mełgiew (o 17,1%). Największym przyrostem ludności charakteryzowały się przede wszystkim gminy położone w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodków miejskich. Warto zauważyć, że wszystkie gminy miejskie odnotowały spadek populacji. Wśród miast na prawach powiatu największy spadek liczby ludności charakteryzował Chełm (10,3%) i Zamość (8,8%).

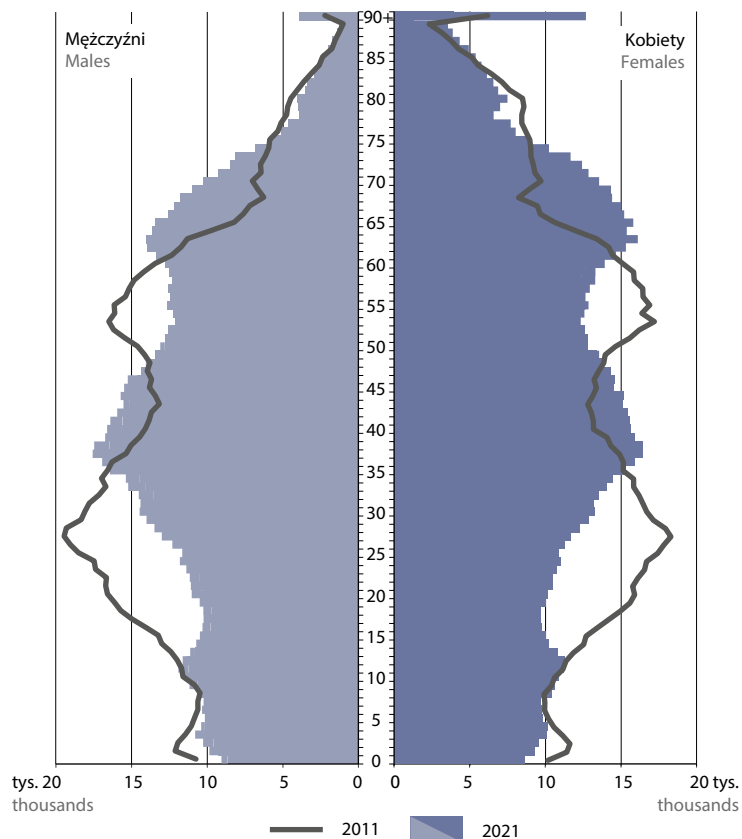
1.2. Ludność według płci i wieku

1.2. Population by sex and age

W okresie międzyspisowym nie zmieniły się istotnie proporcje ludności według płci; w dalszym ciągu mężczyźni stanowią 48,4% ogółu ludności, zaś kobiety – 51,6%.

Wykres 1.1. Ludność według płci i wieku

Chart 1.1. Population by sex and age

W 2021 r. w województwie lubelskim średnio na 100 mężczyzn przypadało 107 kobiet (106 w 2011 r.). W miastach przewaga liczebna kobiet była większa niż na wsi, na 100 mężczyzn przypadało 113 kobiet (112) wobec 101 na terenach wiejskich (102). W 68 gminach województwa liczba mężczyzn przewyższała liczbę kobiet. Największą przewagę odnotowano w gminie Ulan-Majorat, gdzie na 100 mężczyzn przypadało 91 kobiet.

Wiek osób określa się liczbą lat ukończonych, ustaloną poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. momentem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku).

Tablica 1.2. Ludność według biologicznych grup wieku

Table 1.2. Population in urban and rural areas by sex

Wyszczególnienie Specification	2011	2021	Zmiana w latach 2011-2021 Change in 2011-2021		2011	2021
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures		w % in %		w odsetkach in percent	
Ogółem Total	2175700	2052340	-123360	-5,7	100,0	100,0
0-14 lat	333205	312121	-21084	-6,3	15,3	15,2
15-64	1527338	1339665	-187673	-12,3	70,2	65,3
65 lat i więcej and more	315157	400554	85397	27,1	14,5	19,5
Miasta Urban areas	1011528	949797	-61731	-6,1	46,5	46,3
0-14 lat	142229	134823	-7406	-5,2	6,5	6,6
15-64	735884	615117	-120767	-16,4	33,8	30,0
65 lat i więcej and more	133415	199857	66442	49,8	6,1	9,7
Wieś Ruran areas	1164172	1102543	-61629	-5,3	53,5	53,7
0-14 lat	190976	177298	-13678	-7,2	8,8	8,6
15-64	791454	724548	-66906	-8,5	36,4	35,3
65 lat i więcej and more	181742	200697	18955	10,4	8,4	9,8

Wyniki spisów 2021 i 2011 w zakresie struktury wieku ludności różnią się znacząco. Różnica ta jest przede wszystkim efektem przesuwania się w czasie wyżów i niżów demograficznych przez kolejne grupy wieku ludności. Zmiany w strukturze wieku ludności przedstawia piramida wieku.

W wyniku niekorzystnych trendów demograficznych zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. W spisie 2021 udział ludności w wieku 0-17 lat w ogólnej populacji ludności wyniósł 18,2% wobec 19,1% w 2011 roku. Mniej dzieci i młodzieży odnotowano zarówno wśród ludności miejskiej (spadek udziału o 0,7 p. proc. do 16,8%), jak i wiejskiej – udział tej grupy ludności wyniósł 19,3% i w stosunku do 2011 r. był mniejszy o 1,2 p. proc.

Podstawowy wpływ na zmniejszenie liczebności grupy osób w wieku przedprodukcyjnym miała niska liczba urodzeń żywych, która oscylowała od 21,2 tys. urodzeń w 2012 r. do 18,0 tys. w 2020 r.

W stosunku do 2011 r. spadła zarówno liczebność (o 172044 osoby), jak i odsetek (o 4,6 p. proc.) ludności w wieku produkcyjnym, przy czym odnotowano większy spadek udziału osób w wieku produkcyjnym mobilnym w ludności ogółem (o 3,7 p. proc.), niż udziału osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (o 0,8 p. proc.).

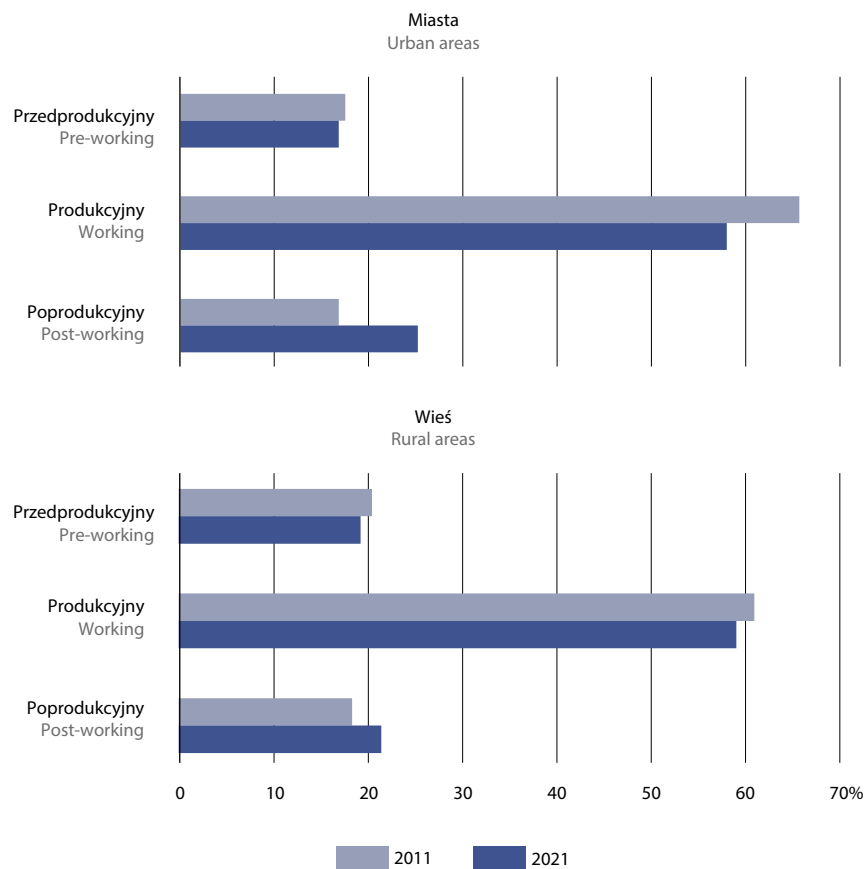
Wyraźnie zwiększył się natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – z 17,7% do 23,2%, tj. o 5,5 p. proc. Oznacza to, że w ciągu dekady przybyło 91822 osoby w grupie wieku 60/65 i więcej.

Na skutek zmian w ekonomicznych grupach wieku wzrósł współczynnik obciążenia. Oznacza to, że w 2021 r. na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 71 osób w wieku nieprodukcyjnym;

o 13 osób więcej niż miało to miejsce w 2011 r. W kraju współczynnik ten osiągnął wartość 69. Współczynnik obciążenia przyjął najniższe wartości w województwach opolskim, małopolskim i podkarpackim – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 66 osób w wieku nieprodukcyjnym, najwyższy współczynnik (73) odnotowano w województwie łódzkim.

Wykres 1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

Chart 1.2. Structure of population by economic age groups

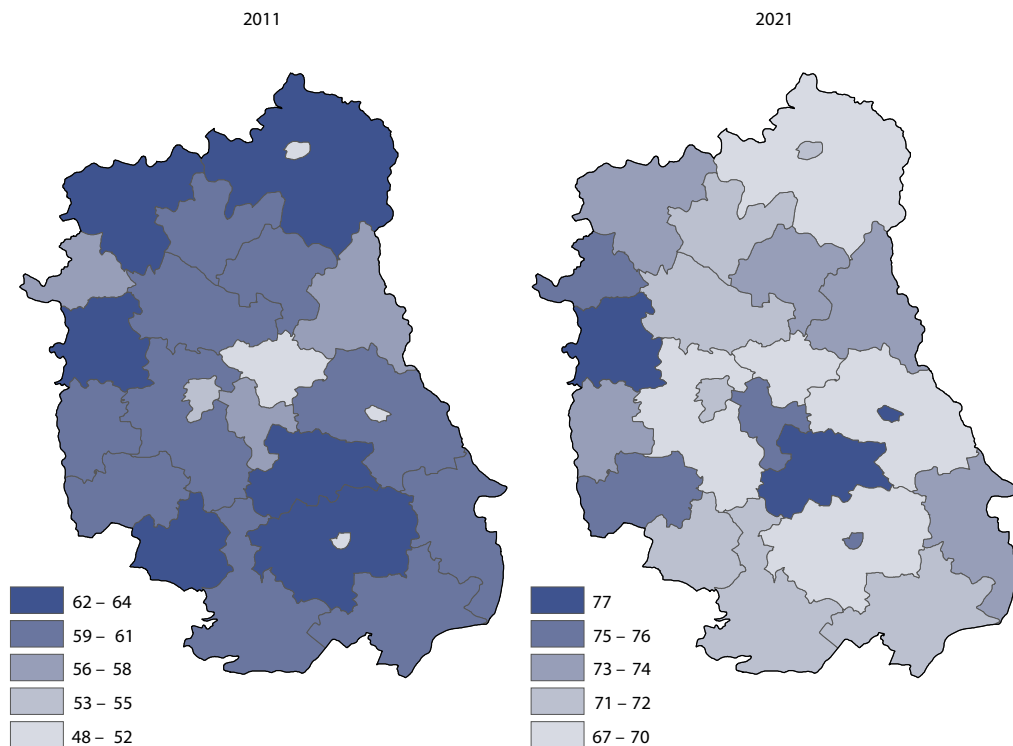

Analizując wielkość wskaźnika obciążenia demograficznego uwagę należy skoncentrować głównie na jego częściach składowych, tj. współczynnikach cząstkowych. Dla analizy dłuższego okresu zdecydowanie ważniejsze są jednak proporcje między udziałami osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym niż ogólna wielkość wskaźnika. W 2011 r. współczynnik obciążenia wyniósł 58, a jego składowe były prawie równe, tj. 30 stanowiły osoby poniżej 18 roku życia i 28 – osoby starsze. Natomiast w 2021 r. ogólna wartość współczynnika była wyższa i wyniosła 71, przy czym proporcje między cząstkowymi współczynnikami obciążenia były mniej korzystne, tj. w 2021 r. na wskaźnik ogólny składało się 31 dzieci i młodzieży i 40 osób w wieku poprodukcyjnym.

Według wyników NSP 2021 mediana wieku mieszkańców województwa lubelskiego wyniosła 42,3 lat, o 4,2 lat więcej niż w 2011 r. Mieszkańcy miast byli o 2,0 lata starsi od mieszkańców wsi, a kobiety od mężczyzn o 4,0 lata. Społeczeństwo województwa było starsze niż średnio w kraju o pół roku.

Mapa 1.3. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2021 r.

Map 1.3. Population at non-working age per 100 persons at working age in 2021

Wskaźnik starości demograficznej jest klasycznym miernikiem na określenie czy dana populacja jest już stara. Zgodnie z przedstawionymi w końcu lat 50. XX wieku rekomendacjami ONZ (brak nowych/zaktualizowanych rekomendacji) społeczność, w której 6% ludności osiągnęło 65. rok życia, można nazwać społeczeństwem starym. Taki odsetek Polska przekroczyła w pierwszej połowie lat 60. ubiegłego wieku – należy podkreślić, że wówczas w Polsce przeciętne trwanie życia było krótsze niż obecnie.

W okresie międzypisowym udział osób w starszym wieku dla województwa lubelskiego wzrósł o 5,0 p. proc i wyniósł 19,5% (podobnie, jak w kraju). W latach 2011–2021 największe tempo wzrostu odsetka osób w wieku 65 lat i więcej miało miejsce w województwie zachodniopomorskim – o 7 p. proc. Istotnie wzrósł on także w województwie lubuskim (o 6,6 p.proc) oraz dolnośląskim (o 6 p.proc). Natomiast najmniejszy przyrost liczby ludności w starszym wieku odnotowano w województwie małopolskim i mazowieckim – w obu o 3,6%.

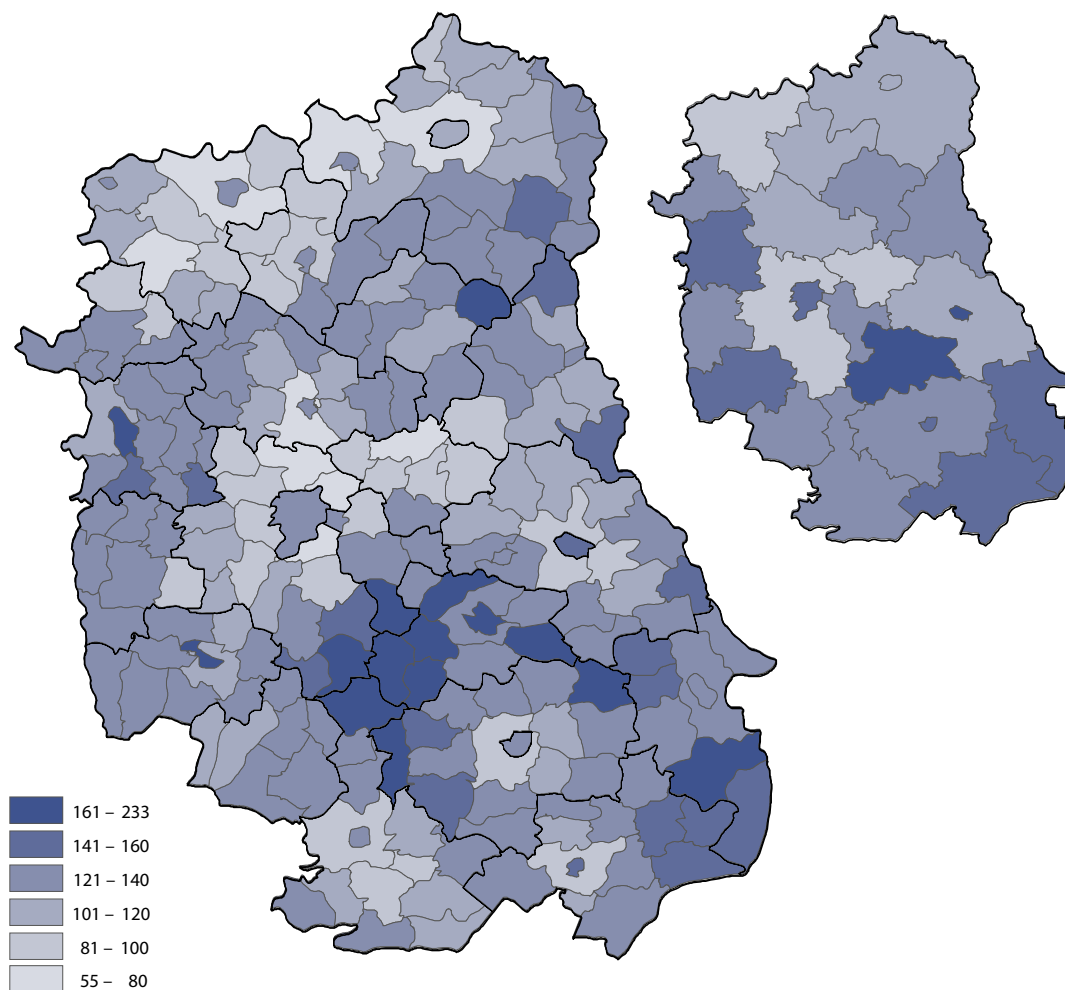
Spadek liczby urodzeń, jaki miał miejsce w ostatnich dziesięciu latach, powoduje znaczne pogorszenie proporcji między najmłodszymi a najstarszymi generacjami. Ten fakt znajduje odzwierciedlenie w wartościach przyjmowanych przez indeks starości. Oczywiście im niższa wartość miernika, tym lepsze zabezpieczenie dla osób w starszym wieku, inaczej ujmując liczba dzieci (0–14 lat) stanowi „przeciwagę” dla liczby ludności w wieku 65 i więcej lat.

W 2011 r. w województwie lubelskim na 100 wnucząt przypadało 95 dziadków. W 2021 r. relacja ta była już ponad jeden do jednego, z przewagą dziadków – indeks starości wyniósł 128. Liczba „dziadków” przekroczyła liczbę „wnuków” w 175 gminach województwa, a w 8 – liczba „dziadków” była ponad dwukrotnie wyższa. Najgorsza sytuacja pod tym względem była w gminie Gorzków (233). Najlepsza sytuacja miała miejsce w gminach: Głusk (55), Wólka (58), Łuków – gmina (61), Biała Podlaska – gmina (70) i Niemce (76).

Wyniki dla kraju były bardziej korzystne – indeks starości wyniósł 119 (90 w 2011 r.). W 2021 r. nie było już województw, w których liczba dziadków byłaby niższa niż liczba wnuków. Wyniki spisu 2021 pokazały, że najmniej korzystna sytuacja w tym zakresie ma miejsce w województwie świętokrzyskim (146 dziadków na 100 wnuczków), łódzkim (143) oraz opolskim (138).

Mapa 1.4. Indeks starości w 2021 r.

Map 1.4. Ageing index in 2021

1.3. Ludność według stanu cywilnego

1.3. Population by marital status

Struktura ludności według stanu cywilnego uwarunkowana jest czynnikami demograficznymi, tj. liczbą osób w poszczególnych grupach wieku, liczbą małżeństw i rozwodów, liczbą zgonów, a także sytuacją społeczno-ekonomiczną kraju, wpływającą na podejmowanie decyzji prorodzinnych, tj. dotyczących zawierania związków małżeńskich i posiadania dzieci.

Stan cywilny – ze względu na przepisy prawa obowiązujące w poszczególnych krajach – wyznaczające dolną granicę wieku umożliwiającego zawieranie związków małżeńskich – w spisach ludności przyjęto określanie stanu cywilnego dla osób będących w wieku 15 lat i więcej.

Zgodnie z prawem polskim występują cztery kategorie stanu cywilnego:

- kawaler, panna – osoby, które nigdy nie pozostawały w prawnym związku małżeńskim;
- żonaty, zamężna – osoby, których związek małżeński został zawarty zgodnie z prawem świątkim;
- wdowiec, wdowa – osoby, których prawne małżeństwo przestało istnieć z powodu śmierci współmałżonka;
- rozwiedziony, rozwiedziona – osoby, których małżeństwo zostało rozwiązane orzeczeniem sądu.

Osoby, w stosunku do małżeństwa, których sąd orzekł separację z prawnego punktu widzenia, w dalszym ciągu pozostają w stanie małżeńskim.

Tablica 1.3. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego w 2021 r.

Table 1.3. Population aged 15 years and more by marital status in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Kawalerowie, panny Single	Żonaci, za- mężne Married	Wdowcy, wdowy Widowed	Rozwiedzeni, rozwiedzione Divorced	Nieustalony Unknown
W tysiącach In thousands						
Ogółem Total	1740219	479265	975817	163726	115383	6028
mężczyźni males	833968	277362	480144	23703	49609	3150
kobiety females	906251	201903	495673	140023	65774	2878
W % In %						
Ogółem Total	100,0	27,5	56,1	9,4	6,6	0,3
mężczyźni males	100,0	33,3	57,6	2,8	5,9	0,4
kobiety females	100,0	22,3	54,7	15,5	7,3	0,3

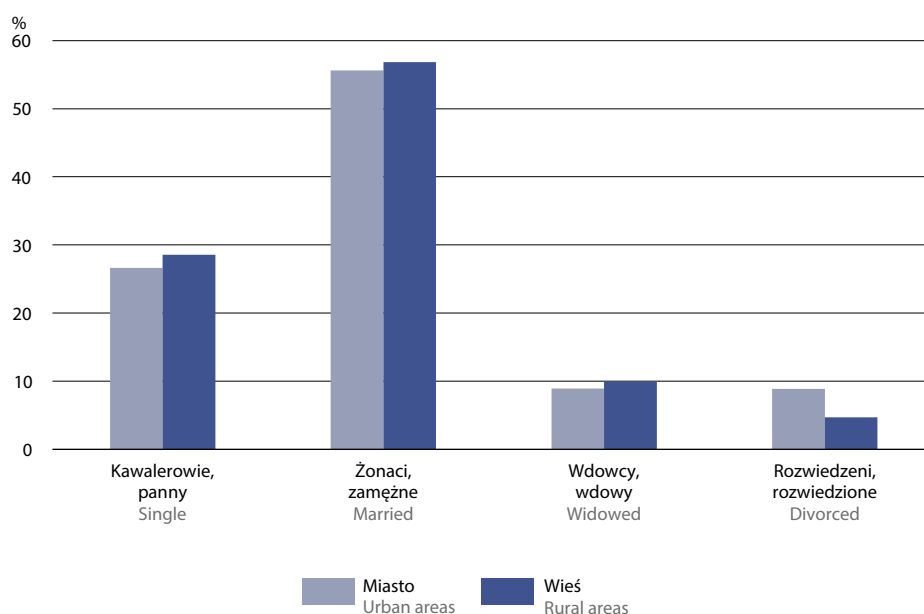
W 2021 r. liczba ludności województwa lubelskiego w wieku 15 lat i więcej – dla której ustalany był stan cywilny – liczyła 1740219 osób i była mniejsza o 5,6% w porównaniu z wynikami spisu z 2011 r.

Wyniki spisu 2021 pokazują zmiany, jakie zaszły w strukturze ludności według stanu cywilnego w stosunku do spisu 2011. Najbardziej liczną grupą wśród osób w wieku 15 lat i więcej były osoby pozostające w związku małżeńskim, które stanowiły ponad połowę tej populacji – 56,1% (975817 osób). W porównaniu z 2011 r. odnotowano nieznaczny spadek tej grupy osób wynoszący 0,3 p. proc. Kolejną grupą (której udział w stosunku do 2011 r. nieco się obniżył) byli kawalerowie i panny, którzy stanowili 27,5% badanej populacji (w 2011 r. – 28,7%). Strukturę dopełniały osoby owdowiałe – 9,4% (w 2011 r. – 10,4%) oraz osoby rozwiedzione, których udział znacznie wzrósł – z 3,9% w 2011 r. do 6,6% w 2021 r.

Struktura ludności według stanu cywilnego województwa lubelskiego nieznacznie się różniła od struktury w kraju. Odsetek kawalerów i panien był taki sam, żonaty i zamężnych oraz wdowców i wdów był wyższy odpowiednio o 0,1 i 1,0 p. proc., a osób rozwiedzionych niższy o 1,0 p. proc.

Wykres 1.3. Ludność w wieku 15 lat i więcej według płci i stanu cywilnego w 2021 r.

Chart 1.3. Population aged 15 and more by sex and marital status in 2021

W 2021 r. w województwie lubelskim co trzeci mężczyzna w wieku 15 lat i więcej był kawalerem; odsetek panien był niższy – nie przekraczał jednej czwartej omawianej populacji. Odsetek żonatyh mężczyzn był również wyższy (57,6%) w porównaniu z zamężnymi kobietami (54,7%). Różnica ta wynikała z wyższej umieralności mężczyzn, powodującej częstsze owdowienia kobiet. Odsetek wdów był ponad pięciokrotnie wyższy (15,5%) w porównaniu z odsetkiem wdowców (2,8%). Jest to wynik nadumieralności mężczyzn. W miarę przechodzenia do starszych grup wieku zjawisko nasila się – w rezultacie starsi mężczyźni najczęściej do końca życia pozostają żonaci. Odsetek rozwiedzionych kobiet również był wyższy niż rozwiedzionych mężczyzn (7,3% wobec 5,9%).

Struktura ludności według stanu cywilnego w województwie lubelskim była zróżnicowana w zależności od miejsca zamieszkania. Odsetek kawalerów na wsi był większy niż w miastach (35,3% wobec 30,8%), odmiennie niż panien, które stanowiły 21,9% kobiet na wsi oraz 22,7% w miastach. Mieszkańcy wsi częściej niż mieszkańcy miast pozostawali w związku małżeńskim (56,7% osób wobec 55,3%), a różnica ta była widoczna szczególnie w przypadku kobiet – mężatki stanowiły 56,4% kobiet na wsi wobec 52,9% w miastach. Odsetek osób owdowiałych na wsi był również większy niż w miastach i wyniósł odpowiednio 9,9% oraz 8,9%. Natomiast udział osób rozwiedzionych w miastach był niemal dwukrotnie wyższy niż wśród mieszkańców wsi (8,8% wobec 4,7%).

Rozdział 2

Chapter 2

Ludność według kraju urodzenia i obywatelstwa

Population by country of birth and citizenship

2.1. Ludność według kraju urodzenia

2.1. Population by country of birth

Kraj urodzenia, zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami, należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa.

Zgodnie z wynikami spisu z 2021 roku 2017284 stałych mieszkańców województwa lubelskiego (98,3% ogółu) wskazało Polskę jako kraj swojego urodzenia, natomiast 34203 osoby (1,7%) urodziły się poza jej granicami. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 roku liczba osób urodzonych w Polsce zmniejszyła się o 6,3% (2152639 osób w 2011 roku), natomiast liczba osób urodzonych poza granicami Polski wzrosła o 50,8% (w 2011 inny kraj urodzenia wskazało 22680 osób). W okresie międzyspisowym udział osób urodzonych w innym kraju niż Polska w populacji województwa zwiększył się 0,7 p. proc.

Tablica 2.1. Ludność według kraju urodzenia

Table 2.1. Population by country of birth

Kraj urodzenia Country of birth	2011		2021		2011=100
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	
Ogółem Total	2175700	100,0	2052340	100,0	94,3
Polska Poland	2152639	98,9	2017284	98,3	93,7
Inny kraj Other country	22680	1,0	34203	1,7	150,8
w tym of which					
Wielka Brytania United Kingdom	2608	0,1	9300	0,5	356,6
Ukraina Ukraine	8927	0,4	7386	0,4	82,7
Niemcy Germany	1669	0,1	2759	0,1	165,3
Białoruś Belarus	2211	0,1	2306	0,1	104,3

Tablica 2.1. Ludność według kraju urodzenia (dok.)

Table 2.1. Population by country of birth (cont.)

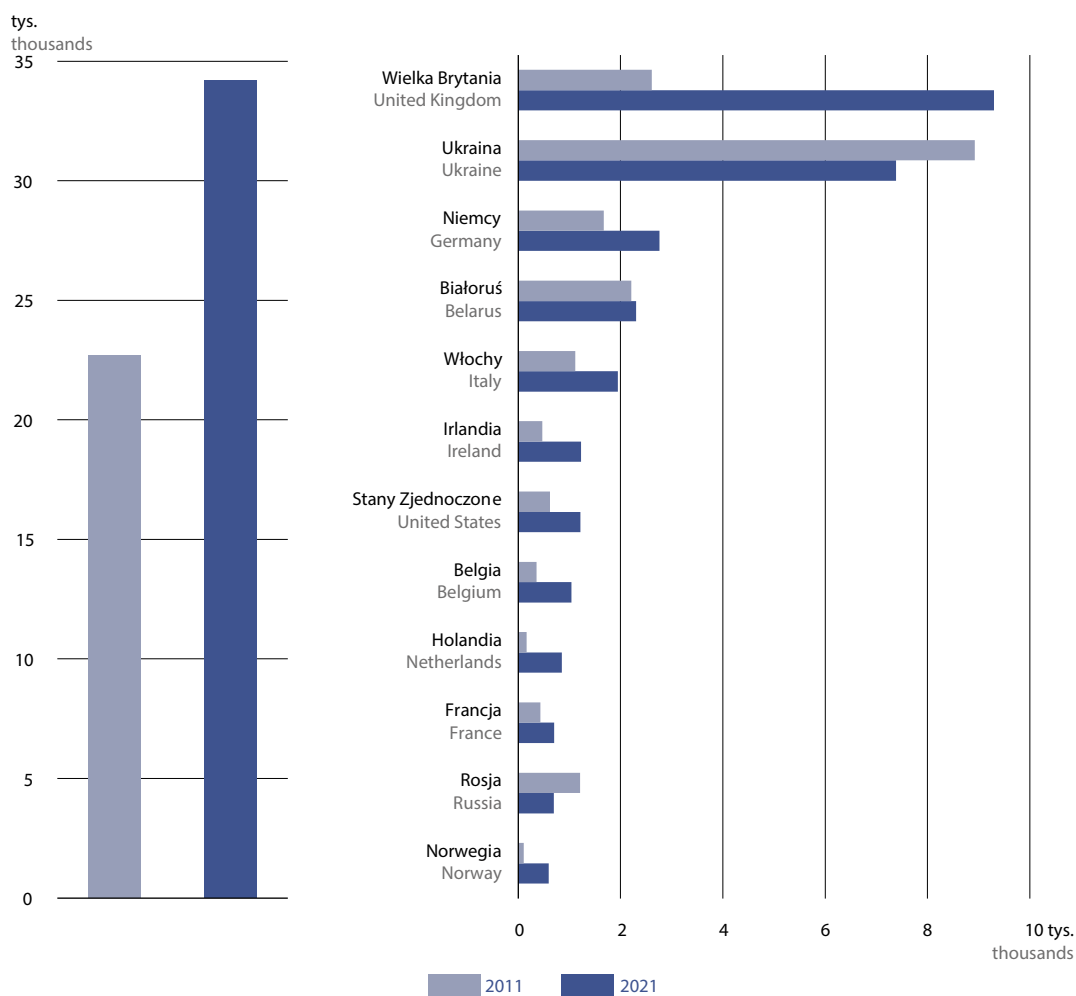
Kraj urodzenia Country of birth	2011		2021		
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	2011=100
Inny kraj (dok.) Other country (cont.)					
Włochy Italy	1117	0,1	1949	0,1	174,5
Irlandia Ireland	468	0,0	1227	0,1	262,2
Stany Zjednoczone United States	619	0,0	1215	0,1	196,3
Belgia Belgium	356	0,0	1040	0,1	292,1
Holandia Netherlands	162	0,0	702	0,0	433,3
Francja France	433	0,0	698	0,0	161,2
Rosja Russia	1207	0,1	594	0,0	49,2
Norwegia Norway	106	0,0	547	0,0	516,0
Nieustalony Unknown	381	0,0	853	0,0	223,9

Chociaż odnotowano 131 krajów urodzenia mieszkańców województwa lubelskiego, to 83,6% urodzonych za granicą urodziło się w 10 krajach (Wielka Brytania, Ukraina, Niemcy, Białoruś, Włochy, Irlandia, Stany Zjednoczone, Belgia, Holandia i Francja), 10,6% w kolejnych 10 krajach (Rosja, Norwegia, Hiszpania, Szwajcaria, Litwa, Kanada, Grecja, Szwecja, Kazachstan i Austria) i zaledwie 5,6% w pozostałych 111 krajach. Zgodnie z wynikami NSP 2021 najliczniejszą grupę osób urodzonych poza granicami Polski stanowiły osoby wskazujące jako kraj urodzenia Wielką Brytanię (9300 osób, tj. 27,2% osób urodzonych poza Polską). Drugie miejsce zajmowała zbiorowość osób urodzonych w Ukrainie (7386 osób, tj. 21,6% ogólnej liczby osób urodzonych w innym kraju). Liczne były również grupy osób urodzonych w Niemczech (2759 osób, tj. 8,1%), Białorusi (2306 osób, 6,7%) i we Włoszech (1949 osób, 5,7%).

W porównaniu z 2011 rokiem najbardziej wzrosła liczba osób urodzonych w Wielkiej Brytanii (o 6692 osoby, tj. o 256,6%), jednocześnie w okresie 2011-2021 zmniejszyła się liczba osób urodzonych w Ukrainie (o 1541 osób, tj. o 17,3%). W wyniku tych zmian ludność urodzona w Wielkiej Brytanii wysunęła się z drugiego miejsca na pierwsze, wyprzedzając zbiorowość osób urodzonych w Ukrainie. Znaczny wzrost odnotowano również w przypadku osób urodzonych w Niemczech (o 1090 osób, tj. 65,3%), Włoszech (o 832 osoby, tj. 74,5%), Irlandii (o 759 osób, tj. 162,2%) Holandii (o 691 osób, tj. o 333,3%) oraz Belgii (684 osoby, tj. 192,1%). Duża liczba osób urodzonych w Ukrainie wynika głównie z migracji powojennych, natomiast relatywnie liczne zbiorowości osób urodzonych w państwach Europy Zachodniej i Stanach Zjednoczonych są w znacznym stopniu konsekwencją migracji powrotnych Polaków powracających do Polski wraz z dziećmi urodzonymi za granicą.

Wykres 2.1. Ludność urodzona za granicą według wybranych krajów urodzenia

Chart 2.1. Foreign-born population by selected country of birth

Zarówno wśród osób urodzonych w kraju, jak i poza jego granicami przeważają kobiety, przy czym ich udział jest większy w grupie osób urodzonych poza Polską niż w kraju (52,9% wobec 51,6%). W stosunku do spisu z 2011 roku odsetek kobiet urodzonych za granicą zmniejszył się o 6,9 p. proc. (z 59,8%), podczas gdy udział kobiet urodzonych w Polsce w latach 2011-2021 uległ nieznacznemu zwiększeniu (o 0,2 p. proc.).

Zmiany struktury ludności urodzonej poza granicami Polski według płci związane są w pewnym stopniu z przemianami w strukturze wieku. W 2011 r. najliczniejszą kategorię osób urodzonych w innym kraju stanowiły osoby starsze, w wieku 70 lat i więcej (8381 osób, tj. 37,0%), wśród których przeważają kobiety. W 2021 roku grupa osób w wieku 70 lat i więcej pozostawała stosunkowo liczna (5815 osób), jednakże jej udział w zbiorowości osób urodzonych w innym kraju niż Polska zmniejszył się ponad dwukrotnie i wyniósł 17,0%. W 2021 roku większość (ponad 57,1%) stanowiły osoby młode, w wieku 0-19 lat (10825 osób w wieku 0-9 lat i 8722 osoby w wieku 10-19 lat).

Wykres 2.2. Ludność według miejsca urodzenia i płci w 2021 r.

Chart 2.2. Population by place of birth and sex in 2021

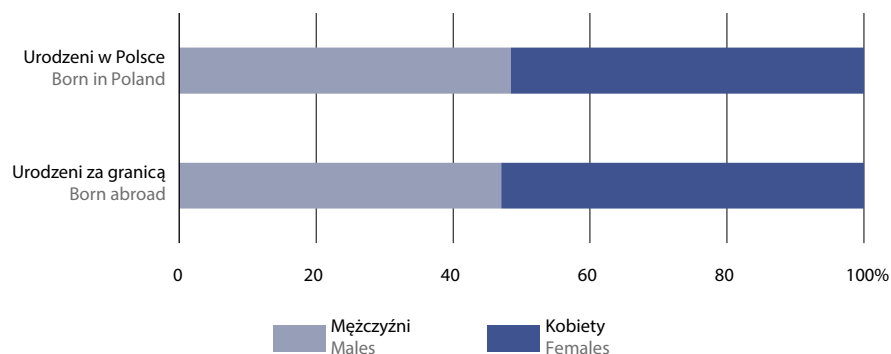
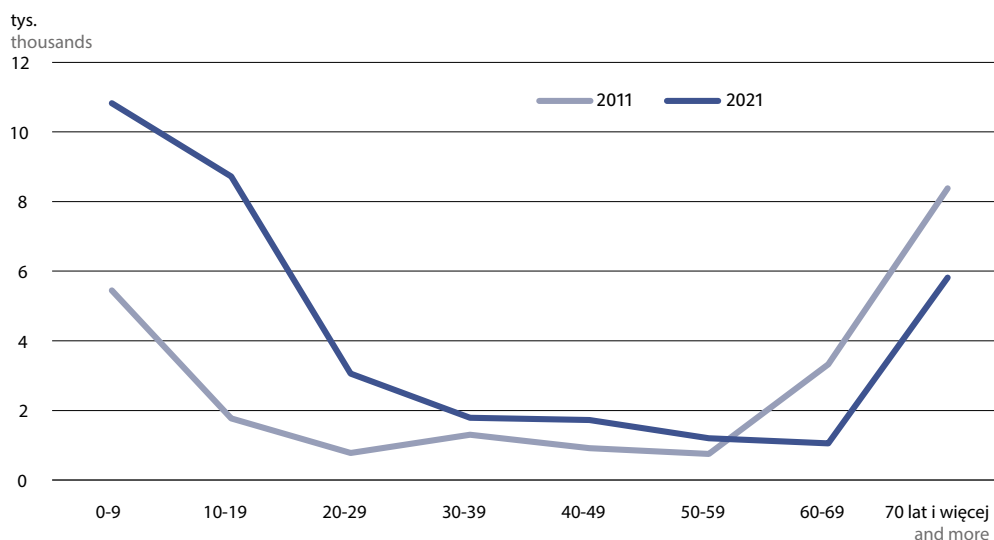
Wykres 2.3. Ludność urodzona za granicą według grup wieku

Chart 2.3. Foreign-born population by age group

Analiza struktury ludności urodzonej poza granicami Polski pod względem wieku i kraju urodzenia pozwala na wyróżnienie dwóch zasadniczych grup. Pierwszą (przeważającą w 2011 roku, a obecnie obejmującą co piątą osobę urodzoną za granicą) stanowią osoby w wieku 60 lat i więcej, należące do migracji okresu powojennego. Do tej grupy wiekowej należy 85,5% osób urodzonych w Litwie, 50,6% osób urodzonych w Ukrainie, 50,2% urodzonych w Białorusi, 46,3% urodzonych w Rosji, 27,5% urodzonych w Kazachstanie i 27,4% urodzonych w Niemczech. Drugą grupę stanowią osoby młode, w wieku od 0 do 19 lat, które dominują w strukturze wiekowej osób urodzonych w Irlandii (99,4%), Norwegii (97,1%), Szwajcarii (94,9%), Holandii (93,7%), Belgii (88,0%), we Włoszech (72,4%) oraz w Stanach Zjednoczonych (69,5%).

Tablica 2.2. Ludność urodzona za granicą według kraju urodzenia i wieku

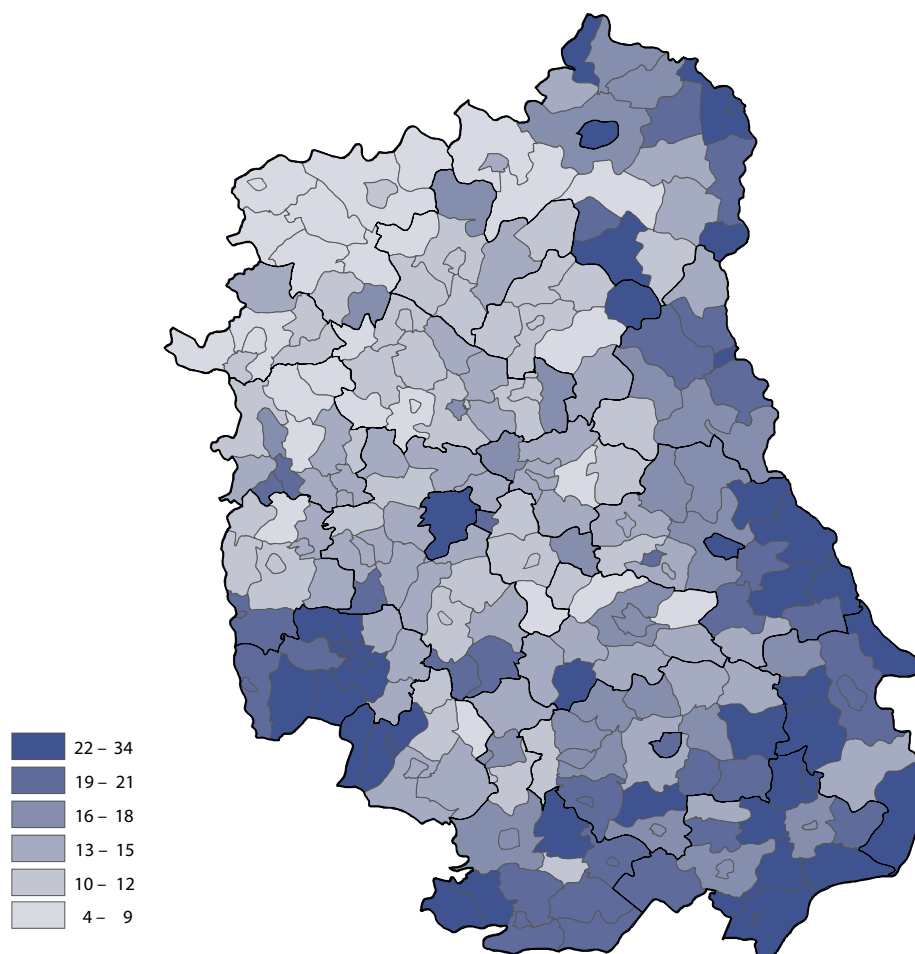
Table 2.2. Population born abroad in 2021 by country of birth and age

Kraj urodzenia Country of birth	Ogółem Total	Grupy wieku w % Age groups in %								
		0-9	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70-79	80 lat i więcej and more
Ogółem Total	34203	31,6	25,5	9,0	5,2	5,0	3,5	3,1	7,8	9,2
w tym of which										
Wielka Brytania United Kingdom	9300	57,5	40,2	1,4	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,0
Ukraina Ukraine	7386	2,2	5,8	10,8	9,3	12,6	8,7	6,8	15,5	28,3
Niemcy Germany	2759	40,8	16,3	7,5	5,2	2,4	0,5	1,0	25,1	1,3
Białoruś Belarus	2306	3,3	8,1	11,3	10,3	10,7	6,2	7,6	16,0	26,5
Włochy Italy	1949	20,3	52,2	22,1	1,4	1,1	0,7	0,7	1,3	0,3
Irlandia Ireland	1227	54,5	44,9	0,3	-	0,1	-	-	0,1	0,1
Stany Zjednoczone United States	1215	22,1	47,4	21,2	6,7	0,8	1,1	0,5	0,2	0,1
Belgia Belgium	1040	51,1	36,9	9,5	0,5	0,3	0,4	0,7	0,5	0,2
Holandia Netherlands	702	73,9	19,8	3,0	1,7	0,3	0,6	0,6	0,1	-
Francja France	698	30,7	29,2	13,3	4,6	1,9	0,7	0,7	6,4	12,5
Rosja Russia	594	1,7	6,4	8,6	12,0	13,5	11,6	13,5	16,2	16,7
Norwegia Norway	547	74,0	23,0	1,5	0,7	-	-	-	0,7	-

Według danych NSP 2021 najwięcej osób urodzonych poza granicami Polski zamieszkiwało w Lublinie (7482 osoby, tj. 21,9% ogółu osób urodzonych za granicą). Stosunkowo liczne były również zbiorowości osób urodzonych w innym kraju niż Polska w Białej Podlaskiej (1343 osoby, tj. 3,9%), Chełmie (1311 osób, tj. 3,8%), Zamościu (1180 osób, tj. 3,4%), a także w Świdniku, Puławach i Kraśniku (odpowiednio 793, 742 i 707 osób). Jednakże największą liczbą osób urodzonych poza granicami kraju w przeliczeniu na 1000 ludności charakteryzowały się gminy położone we wschodniej części województwa przy granicy z Ukrainą i Białorusią: Horodło (34,3 osoby urodzone w innym kraju niż Polska na 1000 ludności), Sławatycze (33,6), Terespol (33,2), Lubycza Królewska (32,6), Dubienka (28,8), Dołhobyczów (28,5) i Dorohusk (28,3).

Mapa 2.1. Ludność urodzona za granicą na 1000 mieszkańców w 2021 r.

Map 2.1. Population born abroad per 1000 inhabitants in 2021

2.2. Ludność według kraju obywatelstwa**2.2. Population by citizenship**

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem, nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od pytania o narodowość. Dla osób nieposiadających obywatelstwa żadnego kraju przewidziana była możliwość odpowiedzi: nie posiadam obywatelstwa żadnego kraju. Jeśli spisywana osoba posiadała obywatelstwa kilku krajów, zastosowano hierarchię wskazań: Polska, kraje UE, kraje trzecie.

Cudzoziemiec – to osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Zgodnie z wynikami spisu ludności z 2021 roku wśród stałych mieszkańców województwa lubelskiego ponad 99,8% (2047583 osoby) stanowili obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, a jedynie 0,2% (4745 osób) cudzoziemcy, tj. osoby nieposiadające polskiego obywatelstwa. W porównaniu z 2011 rokiem liczba mieszkańców posiadających obywatelstwo państwa innego niż Polska wzrosła o 73,6%. W 2021 roku, podobnie jak dekadę wcześniej, największą grupę osób z obywatelstwem niepolskim stanowili obywatele Ukrainy (2688 osób, 56,6% osób posiadających obywatelstwo innego kraju niż Polska). Drugie miejsce zajmowali obywatele Białorusi (887 osób, 18,7% ogółu), natomiast trzecie – obywatele Rosji (161 osób, 3,4%). W stosunku do 2011 roku liczba stałych mieszkańców województwa posiadających obywatelstwo ukraińskie i białoruskie zwiększyła się ponad dwukrotnie (o odpowiednio 108,4% i 116,9%), natomiast liczba obywateli Rosji zmniejszyła się o 27,5%.

Tablica 2.3. Ludność według kraju obywatelstwa

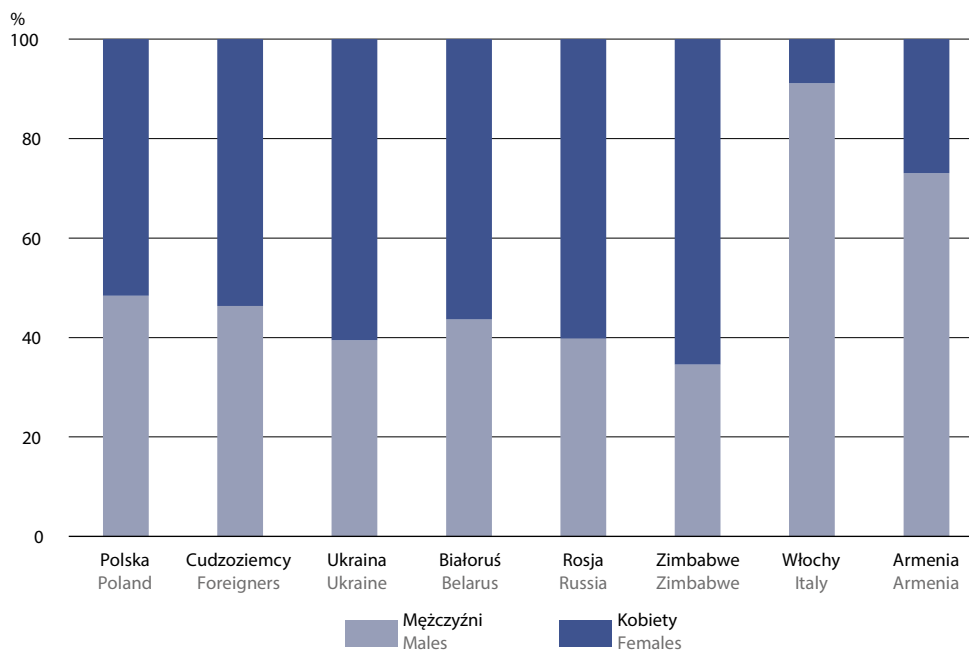
Table 2.3. Population by citizenship

Kraj obywatelstwa Country of citizenship	2011		2021		
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	2011=100
Ogółem Total	2175700	100,0	2052340	100,0	94,3
Polska Poland	2172742	99,9	2047583	99,8	94,2
Inny kraj Other country	2734	0,1	4745	0,2	173,6
w tym of which					
Ukraina Ukraine	1290	0,1	2688	0,1	208,4
Białoruś Belarus	409	0,0	887	0,0	216,9
Rosja Russia	222	0,0	161	0,0	72,5
Zimbabwe Zimbabwe	-	-	107	0,0	-
Włochy Italy	73	0,0	79	0,0	108,2
Armenia Armenia	197	0,0	78	0,0	39,6
Bezpaństwowcy Stateless persons	95	0,0	1	0,0	1,1
Nieustalony Unknown	129	0,0	12	0,0	9,3

Chociaż liczba cudzoziemców mieszkających w województwie lubelskim na stałe jest relatywnie mała, to populacja ta jest dość zróżnicowana pod względem płci i wieku. Zauważalne są również różnice pomiędzy strukturą tych cech dla populacji cudzoziemców oraz populacji obywateli polskich. Udział kobiet wśród ludności posiadającej obywatelstwo niepolskie jest jedynie nieznacznie wyższy niż w przypadku obywateli Polski (odpowiednio 53,7% wobec 51,6% ogółu). Znacznie większym zróżnicowaniem charakteryzuje się natomiast struktura cudzoziemców według płci i kraju obywatelstwa. W grupie obywateli Ukrainy, Białorusi, Rosji i Zimbabwe przeważają kobiety, a ich udział kształtuje się na poziomie odpowiednio 60,6%, 56,4%, 60,2% oraz 65,4%. Natomiast w przypadku obywateli Włoch i Armenii występuje znaczna przewaga mężczyzn wynosząca odpowiednio 91,1% oraz 73,1%.

Wykres 2.4. Ludność według kraju obywatelstwa i płci w 2021 r.

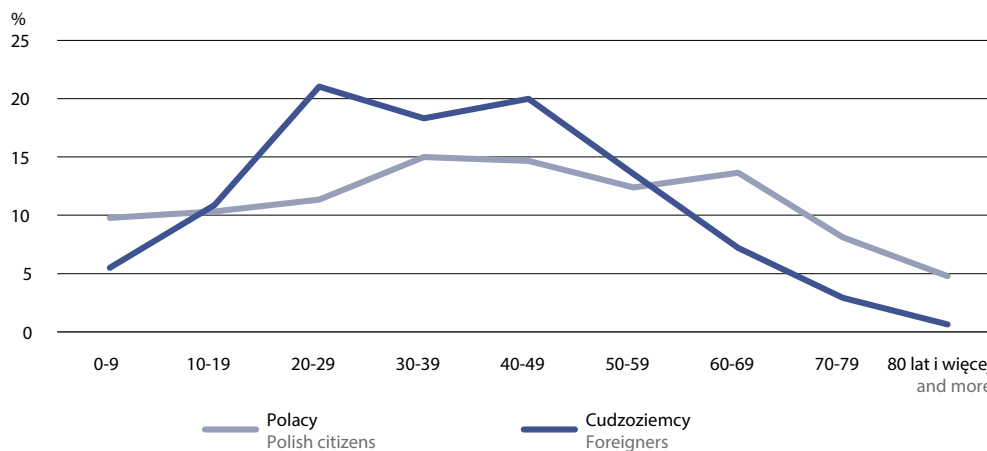
Chart 2.4. Population by countries of citizenship and sex in 2021

Odmienne kształtuje się również struktura obywateli Polski oraz cudzoziemców według wieku. Osoby, które decydują się na migracje są zwykle stosunkowo młode. W rezultacie 59,3% mieszkańców województwa lubelskiego nieposiadających obywatelstwa polskiego stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, charakteryzującym się najwyższą mobilnością (wiek 20-49 lat), podczas gdy wśród ludności z obywatelstwem polskim udział osób w tej kategorii wiekowej wynosił zaledwie 41,0%. W przypadku cudzoziemców na wyraźnie niższym poziomie kształtuje się odsetek osób przed 20 rokiem życia (16,4% wobec 20,1% osób z obywatelstwem polskim), a także odsetek osób w wieku powyżej 60 roku życia (10,8% wobec 26,6%).

Wykres 2.5. Ludność według obywatelstwa i grup wieku w 2021 r.

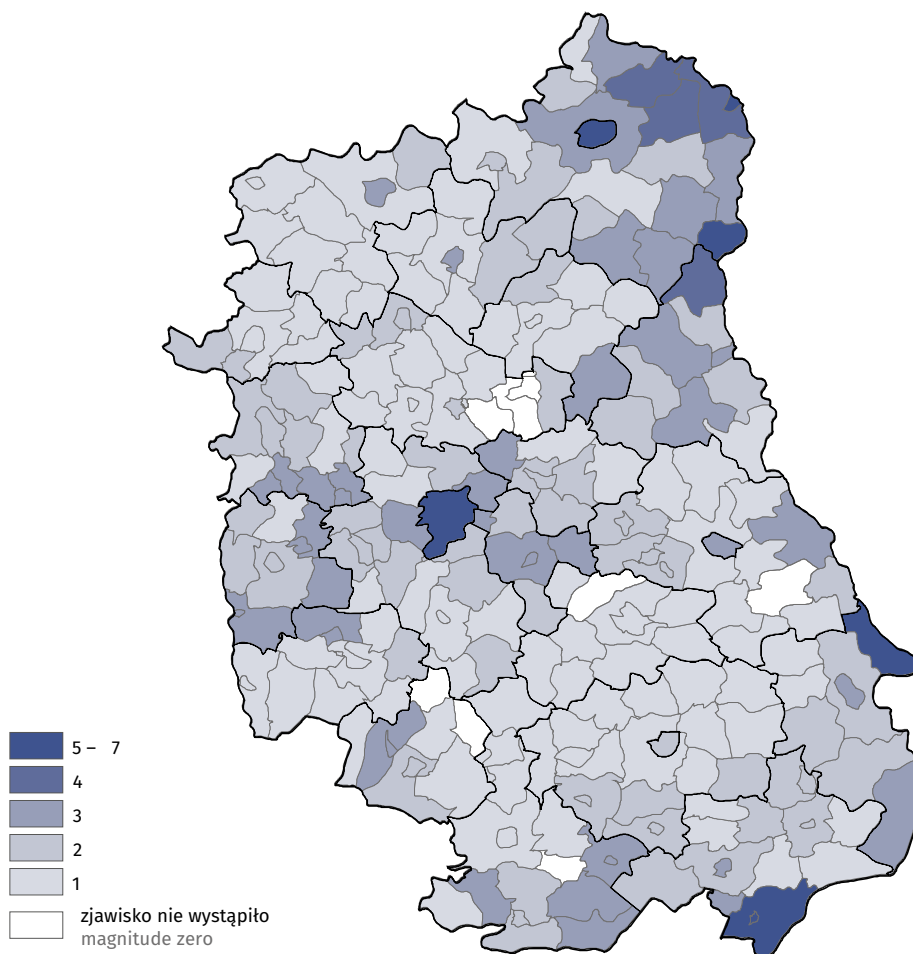
Chart 2.5. Population by citizenship and age group in 2021

Ludność z obywatelstwem niepolskim charakteryzuje się również znacznym zróżnicowaniem w zakresie rozmieszczenia terytorialnego. Najwięcej, 2087 osób posiadających obywatelstwo niepolskie (niemal 44,0%), zamieszkuje w Lublinie. Większe skupiska cudzoziemców znajdują się również w Białej Podlaskiej (379 osób, tj. 8,0%), Chełmie (127 osób, tj. 2,7%) oraz Zamościu (98 osób, tj. 2,1%). Jednakże największą liczbą mieszkańców posiadających obywatelstwo niepolskie charakteryzowały się – poza Białą Podlaską (7 osób na 1000 ludności) i Lublinem (6 osób na 1000 ludności) – gminy położone we wschodniej części województwa lubelskiego przy granicy z Ukrainą i Białorusią, takie jak Sławatycze, Terespol, Lubycza Królewska i Horodło.

Mapa 2.2. Ludność z niepolskim obywatelstwem według gmin zamieszkania na 1000 mieszkańców w 2021 r.

Map 2.2. Population with non-Polish citizenship by place of residence per 1000 inhabitants in 2021

Rozdział 3

Chapter 3

Wykształcenie ludności

Education of the population

Poziom wykształcenia oznacza najwyższy ukończony cykl kształcenia niezależnie od trybu lub formy kształcenia (dziennej, wieczorowej, zaocznej, eksternistycznej/stacjonarnej, niestacjonarnej, na odległość, korespondencyjnej) w kraju lub za granicą uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły. W Polsce w spisach powszechnych poziom wykształcenia ustalany jest dla osób w wieku 13 lat i więcej na podstawie klasyfikacji ISCED 2011.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnej, niestacjonarnej, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą; pytanie zadawane osobom w wieku 13 lat i więcej.

Poziom wykształcenia jest określany na podstawie klasyfikacji ISCED 2011:

a) wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora – zaznaczają osoby z tytułem doktora, doktora habilitowanego lub profesora;

b) wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów II stopnia (uzupełniających magisterskich) lub jednolitych studiów magisterskich. Do tej kategorii należy również zaliczyć osoby, które posiadają dyplom lekarza;

c) wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym – zaznaczają osoby z tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów I stopnia (licencjackich, inżynierskich);

d) dyplom ukończenia kolegium – dotyczy absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz absolwentów kolegiów pracowników służb społecznych;

e) policealne – dotyczy osób, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej) do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej. Do tej kategorii zaliczyć należy również osoby, które ukończyły studium nauczycielskie;

f) średnie ogólnokształcące – zaznaczają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem;

g) średnie zawodowe – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej);

h) zasadnicze zawodowe/branżowe – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przyzobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia;

i) gimnazjalne – posiadają osoby, które uzyskały świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadec-

two ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy. Osobom, które ukończyły gimnazjum przed 1932 r., należy zaznaczyć wykształcenie średnie ogólnokształcące;

j) podstawowe ukończone – posiadają osoby, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej) niezależnie od tego, ile klas ona liczyła (osiem, siedem, sześć czy dawniej cztery), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej;

k) niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

Według wyników NSP 2021 liczba ludności w wieku 13 lat i więcej, dla której ustalany był poziom wykształcenia w województwie lubelskim, wyniosła 1783091 i w porównaniu z wynikami NSP 2011 zmniejszyła się o 5,8% (tj. o 109101 osób). W grupie tej przeważały kobiety, a ich liczba w 2021 roku wyniosła 927290 osób (52,0%), natomiast liczba mężczyzn wyniosła 855801 osób (tj. 48,0%). Większość osób w wieku 13 lat i więcej zamieszkiwała na wsi (53,3%), natomiast udział ludności miejskiej wyniósł 46,7%.

W okresie 2011-2021 doszło do dużych zmian w poziomie wykształcenia ludności województwa lubelskiego. Pozytywną tendencją jest stały wzrost liczby i udziału osób z wykształceniem co najmniej średnim. W świetle wyników NSP 2021 łączna liczba osób posiadających co najmniej średnie wykształcenie wyniosła 1047524 wobec 902624 w 2011 roku, co oznacza wzrost udziału z 47,7% do 58,7% w grupie ludności w wieku 13 lat i więcej. Szczególnie dynamiczny przyrost (o 36,5%) nastąpił w grupie osób z wykształceniem wyższym. Ich liczba wzrosła z 305877 do 417529, a udział tej grupy zwiększył się z 16,2% w 2011 roku do 23,4% w 2021 roku, tj. o 7,3 p. proc. W grupie osób z wykształceniem wyższym 73,3% stanowiły osoby z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym, 23,1% osoby z tytułem inżyniera, licencjata lub równorzędnym, natomiast 2,9% osoby ze stopniem naukowym co najmniej doktora. Liczba osób z wykształceniem wyższym na 1000 mieszkańców wyniosła 203 wobec 140 w 2011 roku. Odnotowano również wzrost liczby osób posiadających wykształcenie policealne (z 55186 osób w 2011 r. do 65876 osób w 2021 r., tj. o 18,0%), przy czym kategoria ta nie zajmowała znaczącej pozycji w strukturze ludności według poziomu wykształcenia (3,7% w 2021 r. wobec 2,9% w 2011 roku). Pomimo spadku liczby ludności w wieku 13 lat i więcej w okresie 2011-2021, w tym czasie doszło do wzrostu liczby osób z wykształceniem średnim z 540931 do 564119, a ich udział zwiększył się z 28,6% do 31,6% ogółu. W latach 2011-2021 udział osób z wykształceniem średnim zawodowym wzrósł o 3,2 p. proc. i wyniósł 20,7%, natomiast udział osób, które posiadały wykształcenie średnie ogólnokształcące zmniejszył się o 0,1 p. proc. i wyniósł 11,0%.

Wyniki NSP 2021 wykazały spadek liczby osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe, choć nadal zajmują oni znaczące miejsce w strukturze ludności według poziomu wykształcenia. W okresie 2011-2021 zbiorowość osób w tej kategorii zmniejszyła się z 364789 do 352154 (spadek o 3,5%), jednakże biorąc pod uwagę spadek ogólnej liczby ludności w wieku 13 lat i więcej, udział osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe zwiększył się z 19,3% do 19,7%. Zmniejszyła się również liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym (z 99970 do 50103, tj. o 49,9%) oraz podstawowym ukończonym (z 397110 do 240890, tj. o 39,3%), co było spowodowane zarówno spadkiem liczby dzieci, które wchodziły w wiek edukacji w kolejnych latach, a także istotnymi zmianami w systemie edukacji (likwidacja gimnazjów). W wyniku tych przemian udział osób z wykształceniem gimnazjalnym w okresie 2011-2021 zmniejszył się z 5,3% do 2,8%, natomiast osób z wykształceniem podstawowym ukończonym – z 21,0% do 13,5%.

Tablica 3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia

Table 3.1. Population aged 13 and more by educational level

Wyszczególnienie Specification	2011		2021		
	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	w liczbach bezwzględnych in absolute figures	w % in %	2011=100
Ogółem Total	1892192	100,0	1783091	100,0	94,2
mężczyźni males	909579	48,1	855801	48,0	94,1
kobiety females	982613	51,9	927290	52,0	94,4
miasta urban areas	889355	47,0	832740	46,7	93,6
wieś ruran areas	1002837	53,0	950351	53,3	94,8
Wyższe ^a Tertiary ^a	305877	16,2	417529	23,4	136,5
wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym ^b a master's degree, master's degree in engineering or equivalent degree ^b	225953	11,9	318120	17,8	140,8
wyższe z tytułem inżyniera lub równorzędnym a bachelor's (licentiate), engineer's, or equivalent degree	79924	4,2	96296	5,4	120,5
Policealne Post-secondary	55816	2,9	65876	3,7	118,0
Średnie Secondary	540931	28,6	564119	31,6	104,3
średnie zawodowe vocational secondary	330936	17,5	368798	20,7	111,4
średnie ogólnokształcące general secondary	209995	11,1	195321	11,0	93,0
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational/sectoral	364789	19,3	352154	19,7	96,5
Gimnazjalne Lower secondary	99970	5,3	50103	2,8	50,1
Podstawowe ukończone Primary completed	397110	21,0	240890	13,5	60,7
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia Primary not completed and without school education	11936	1,9	54550	3,1	155,0
Nieustalony Unknown	92507	4,9	37870	2,1	40,9

a Łącznie z osobami posiadającymi dyplom ukończenia kolegium. b Łącznie z osobami posiadającymi wykształcenie wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora.

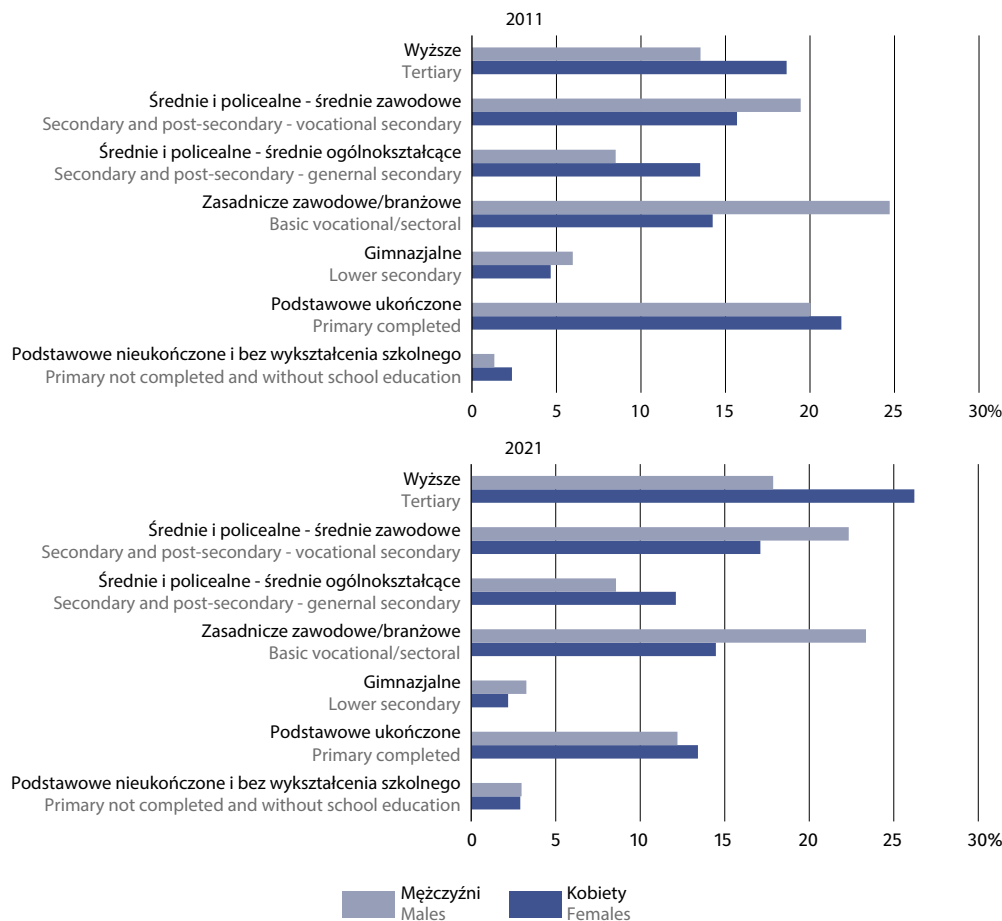
a Including persons holding a college graduation diploma. b Including persons with tertiary education with an academic degree of at least doctorate.

Jednocześnie, mając na uwadze wydłużenie procesu kształcenia na poziomie podstawowym z 6 do 8 klas, zwiększyła się liczba (z 11933 do 54550 osób) oraz udział (z 1,9% do 3,1%) osób z wykształceniem podstawowym nieukończonym oraz bez wykształcenia. W przypadku 37870 osób poziom wykształcenia nie został ustalony.

Struktura ludności według poziomu wykształcenia jest zróżnicowana w zależności od płci, miejsca zamieszkania oraz wieku. Według wyników NSP 2011 oraz NSP 2021 kobiety częściej niż mężczyźni posiadały dyplom ukończenia studiów wyższych. W 2021 liczba kobiet z wykształceniem wyższym wyniosła 256347 (27,6% ogółu kobiet), natomiast liczba mężczyzn – 161182 (18,8% ogółu mężczyzn). W porównaniu z 2011 rokiem liczba kobiet w tej grupie osób wzrosła o 40,1%, natomiast mężczyzn o 31,1%. Tak dynamiczny przyrost doprowadził do wzrostu udziału kobiet i mężczyzn posiadających wykształcenie wyższe w ogólnej liczbie ludności w wieku 13 lat i więcej według płci o odpowiednio 9,0 p. proc. i 5,3 p. proc.

Wykres 3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci

Chart 3.1. Population aged 13 and more by the level of education and sex

Zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet najwięcej było osób posiadających wykształcenie średnie (odpowiednio 297976 oraz 332019). W przypadku mężczyzn udział osób posiadających wykształcenie średnie i policealne wyniósł 34,8%, natomiast wśród kobiet kształtował się na poziomie 35,8%. W porównaniu z 2011 rokiem doszło do wzrostu liczby osób będących absolwentami szkół policealnych i średnich – w przypadku mężczyzn o 10,6%, natomiast w przypadku kobiet o 1,5%. Mężczyźni częściej niż kobiety posiadali wykształcenie średnie zawodowe, natomiast kobiety częściej niż mężczyźni były absolwentkami szkół średnich ogólnokształcących.

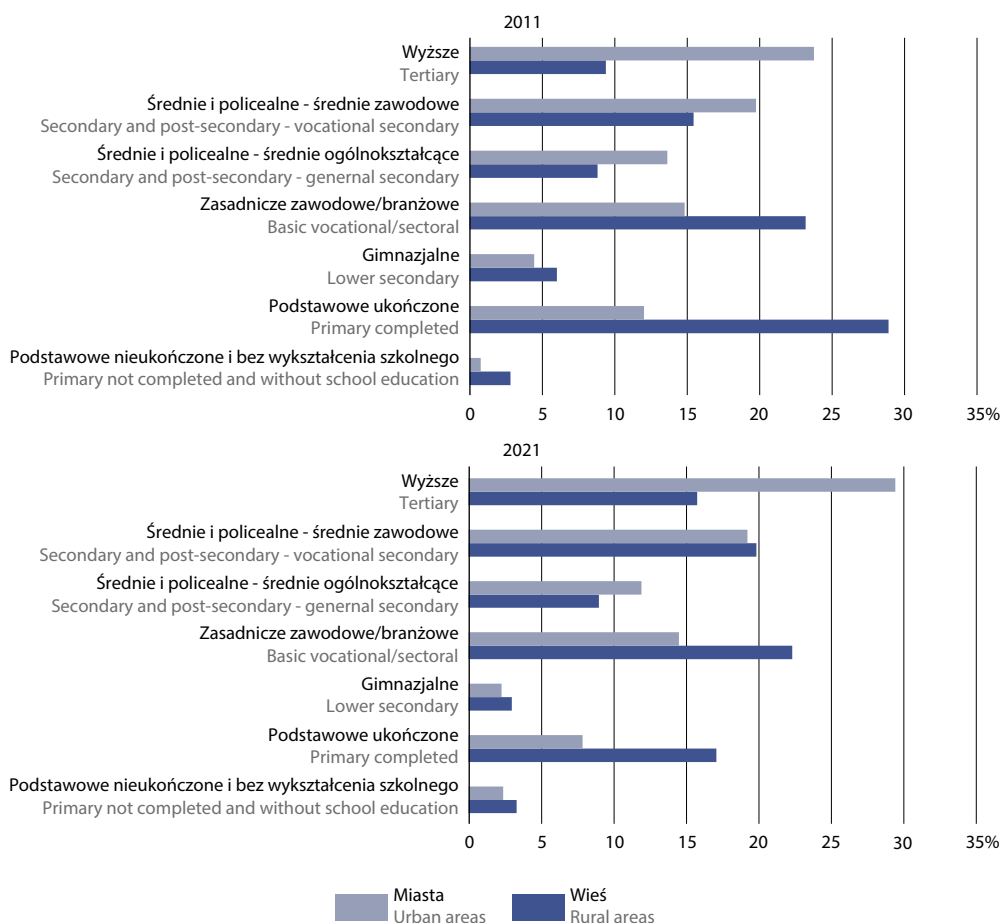
Przewaga mężczyzn (210826 osób, tj. 24,6% ogółu mężczyzn wobec 141328 osób, tj. 15,2% ogółu kobiet) charakteryzuje również grupę osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe.

W porównaniu z 2011 r. liczba mężczyzn deklarujących wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe zmniejszyła się o 6,2%, natomiast liczba kobiet wzrosła o 1,0%, przy czym w przypadku mężczyzn udział absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i szkół branżowych pozostał na niemal tym samym poziomie co w 2011 roku, natomiast w przypadku kobiet wzrósł o 1,0 p. proc.

Ponad 3,4% mężczyzn oraz niemal 2,3% kobiet posiadało wykształcenie gimnazjalne, natomiast 12,8% mężczyzn i 14,1% kobiet – podstawowe ukończone. W przypadku wykształcenia podstawowego nieukończonego i osób bez wykształcenia udział mężczyzn i kobiet kształtował się na poziomie odpowiednio 3,1% i 3,0%.

Wykres 3.2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania

Chart 3.2. Population aged 13 and more by the level of education and place of residence

Ważnym czynnikiem różnicującym poziom wykształcenia jest również miejsce zamieszkania. Pomimo ogólnego wzrostu poziomu wykształcenia ludności w województwie lubelskim, wciąż zauważalne są znaczne dysproporcje w strukturze poziomu wykształcenia ludności miejskiej i wiejskiej.

Według wyników spisu ludności z 2021 roku wśród 832740 osób w wieku 13 lat i więcej zamieszkałej w miastach, prawie jedną trzecią (259124, tj. 31,1% ogółu) stanowiły osoby będące absolwentami szkół wyższych. Wśród 950351 osób zamieszkałych na wsi wykształcenie wyższe posiadało 158405 osób, co oznacza, że udział tej kategorii na wsi był niemal dwukrotnie niższy niż w miastach i wyniósł 16,7%.

Z kolei w 2011 roku wykształcenie wyższe miało 23,8% ludności miejskiej (211508 osób) oraz 9,4% ludności wiejskiej (94369 osób). W okresie międzypisowym liczba mieszkańców miast posiadających dyplom ukończenia szkoły wyższej wzrosła o 22,5%, natomiast mieszkańców wsi o 67,9%. Zmiany te związane były zarówno z ogólnym wzrostem poziomu wykształcenia ludności w województwie, jak również rozwojem ośrodków podmiejskich.

Najwięcej mieszkańców miast i wsi posiadała wykształcenie średnie i policealne. W miastach zbiorowość ta obejmowała 315215 osób, tj. 37,9% ogółu mieszkańców miast, natomiast na wsi 314780 osoby, tj. 33,1% ogółu mieszkańców wsi. W stosunku do 2011 roku liczba absolwentów szkół średnich i policealnych mieszkających w miastach zmniejszyła się o 5,5%, natomiast na wsi wzrosła o 19,5%.

W świetle wyników NSP 2021 wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe posiadało 224356 mieszkańców obszarów wiejskich województwa (tj. niemal co czwarta osoba zamieszkująca na wsi) oraz 127798 mieszkańców miast (co szósta osoba mieszkająca w miastach). W porównaniu z 2011 rokiem liczba osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe zmniejszyła się, jednakże biorąc pod uwagę ogólny ubytek ludności województwa, udział osób tej kategorii uległ nieznacznemu zwiększeniu (o 0,4 p. proc. zarówno w przypadku obszarów miejskich, jak i wiejskich). Znaczna dysproporcja w układzie miasto-wieś widoczna jest również w przypadku osób posiadających wykształcenie podstawowe ukończone. Na obszarach wiejskich tworzą oni zbiorowość liczącą 171983 osoby (wobec 289979 osób w 2011 roku), natomiast w miastach 69207 osób (wobec 107130 osób w 2011 roku), a jej udział w strukturze ludności wiejskiej i miejskiej według poziomu wykształcenia kształtuje się na poziomach odpowiednio 18,1% i 8,3%. Znaczny spadek liczby osób w tej kategorii w latach 2011-2021 był przede wszystkim konsekwencją zmian w systemie edukacyjnym.

Poziom wykształcenia ludności jest zróżnicowany terytorialnie, a największe różnice obserwuje się w kategorii osób posiadających wykształcenie wyższe. W 2021 roku najwyższy odsetek osób o wykształceniu wyższym odnotowano w Lublinie (39,2% ogółu mieszkańców w wieku 13 lat i więcej), a także w trzech gminach wiejskich sąsiadujących ze stolicą województwa: Głusk (36,6%), Konopnica (34,9%) i Wólka (31,3%). Poza Lublinem wysoki udział absolwentów szkół wyższych odnotowano w miastach: Biała Podlaska (30,3%), Świdnik (30,0%), Zamość (29,3%) oraz Puławy (28,9%). Z kolei najmniejszym udziałem osób posiadających wykształcenie wyższe charakteryzowały się gminy Rudnik (9,4% ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej), Jeziorzany (10,5%) oraz Grabowiec (11,1%).

W porównaniu z 2011 rokiem we wszystkich powiatach województwa lubelskiego odnotowano przyrost udziału osób legitymujących się dyplomem ukończenia szkoły wyższej – największy w przypadku powiatu lubelskiego (o 10,7 p. proc.) oraz miasta Lublin (o 8,8 p. proc.), natomiast najmniejszy w powiecie włodawskim (o 5,0 p. proc.).

Tablica 3.2. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i wieku w 2021 r.

Table 3.2. Population aged 13 and more by educational level and age in 2021

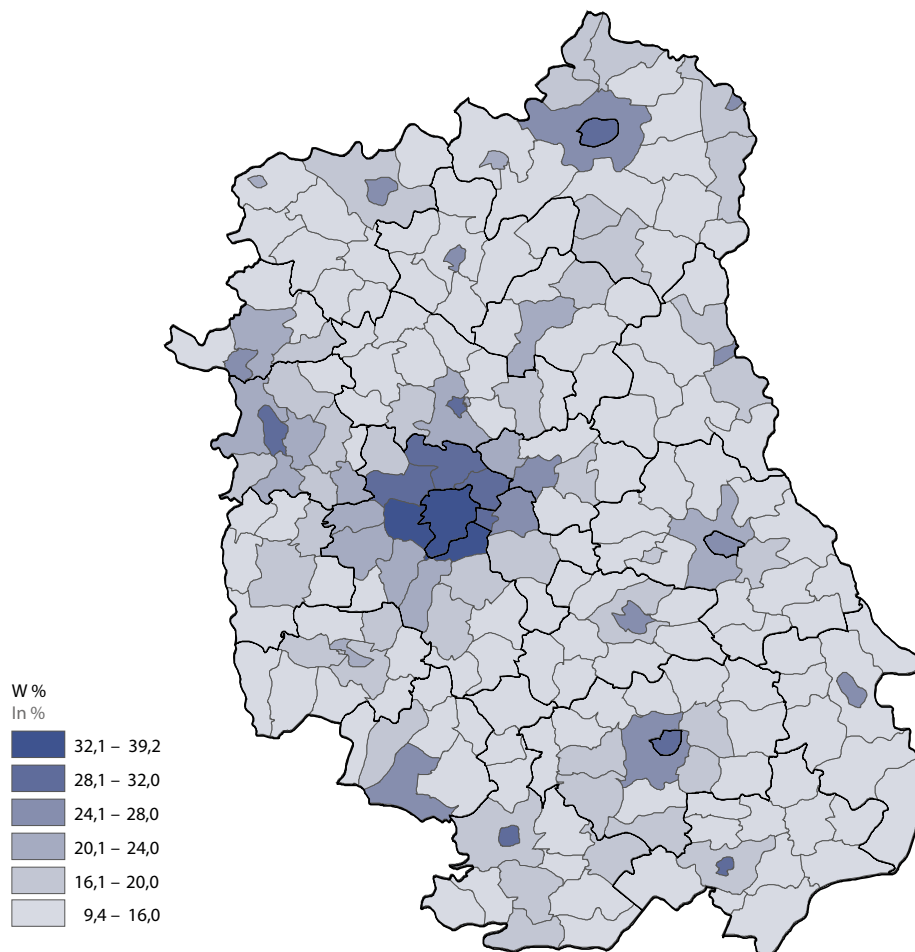
Grupy wieku Age group	Ogółem Total	Średnie i policealne Secondary and post-secondary				Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational/sectoral	Gimnazjalne i podstawowe ukończone Lower secondary and primary completed	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Primary not completed and without school education	Nieustalony Unknown
		Wyższe ^a Tertiary ^a	w tym of which		razem total				
			średnie zawodowe vocational secondary	średnie ogólnokształcące general secondary					
Ogółem Total	1783091	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
13–19	143756	-	3,0	7,1	1,2	0,6	26,2	79,6	8,4
20–24	109270	4,5	10,8	18,1	7,9	2,6	2,4	0,7	15,5
25–29	123458	11,8	7,5	9,9	6,4	3,3	2,3	0,5	23,1
30–34	142431	15,1	8,4	11,0	6,8	4,1	3,1	0,9	6,7
35–39	165139	16,7	9,4	9,0	9,4	6,6	3,0	0,8	10,0
40–44	157070	13,7	8,7	6,9	9,4	9,0	3,3	1,0	9,1
45–49	143597	9,3	8,1	6,3	9,1	11,2	3,7	0,9	6,7
50–54	126215	6,6	7,1	5,0	8,2	11,6	3,8	0,7	4,7
55–59	127937	5,7	7,6	4,7	9,0	12,2	3,9	0,6	4,0
60–64	143664	5,1	9,2	5,4	10,5	13,3	5,6	0,8	3,2
65–69	136233	4,2	8,4	5,5	9,7	11,5	8,4	0,8	2,5
70–74	104268	3,3	5,7	4,6	6,3	7,6	9,1	1,0	1,6
75–79	62046	1,8	2,7	2,5	2,7	3,2	8,6	1,3	1,2
80–84	49842	1,3	2,0	2,1	2,0	1,9	8,1	2,4	1,2
85 i więcej and more	48165	1,0	1,5	1,7	1,4	1,3	8,7	7,9	1,9

a Łącznie z osobami posiadającymi dyplom ukończenia kolegium.

a Including persons holding a college graduation diploma.

Mapa 3.1. Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem wyższym w 2021 r.

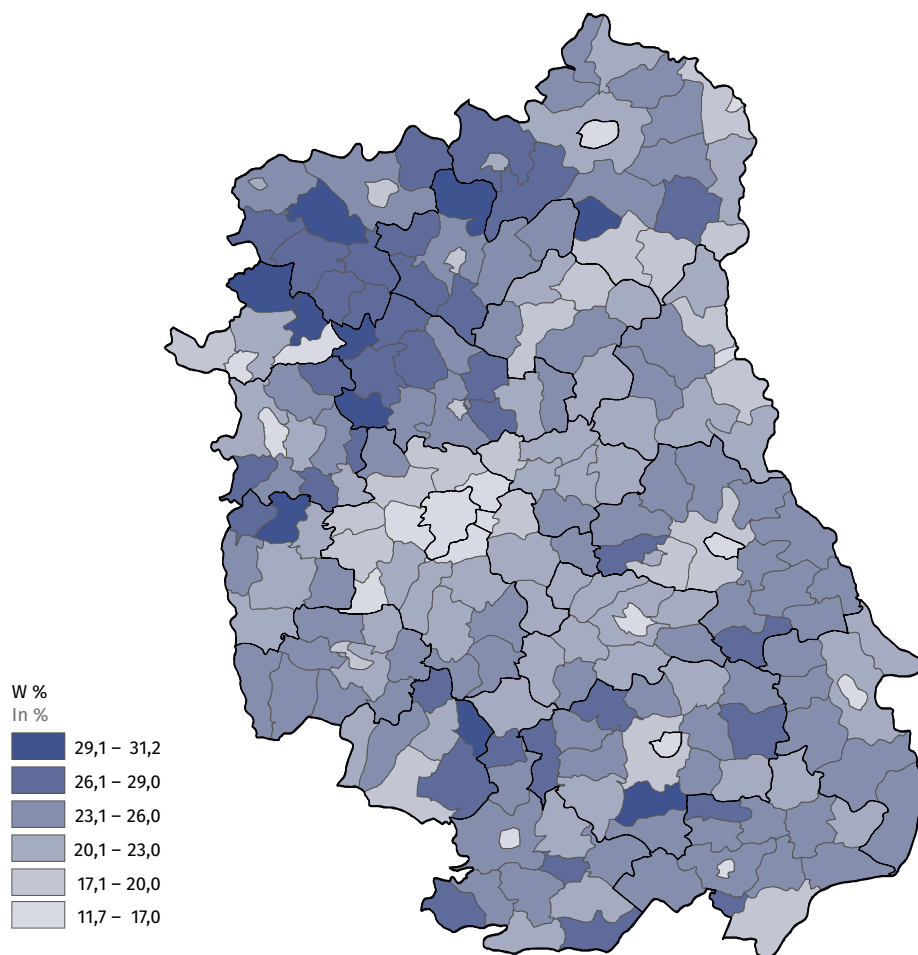
Map 3.1. Population aged 13 and more with higher education in 2021

Odmienne przedstawia się sytuacja w przypadku osób mających ukończoną zasadniczą szkołę zawodową/branżową. W świetle wyników NSP 2021 relatywnie niski udział osób tej kategorii zaobserwowano w miastach na prawach powiatu (w Lublinie – 12,2% ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej, w Zamościu – 15,1%, w Chełmie – 15,7% i w Białej Podlaskiej – 16,4%), a także w wybranych ośrodkach powiatowych (Tomaszów Lubelski – 14,3%, Hrubieszów – 15,1% i Świdnik – 15,3%). Najniższym odsetkiem osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe charakteryzowała się jednak gmina Ułęż (11,7%). Z kolei w gminach wiejskich Kłoczew, Abramów i Nowodwór, osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe stanowiły ponad 30% ogółu ludności w wieku 13 lat i więcej.

Mapa 3.2. Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym w 2021 r.

Map 3.2. Population aged 13 and more with vocational/sectoral education in 2021

Rozdział 4

Chapter 4

Osoby z niepełnosprawnościami

Persons with disabilities

Wyniki spisu ludności w 2021 r. wykazały, że liczba osób z niepełnosprawnościami w województwie lubelskim wyniosła 335051 osób, czyli 16,3% ogólnej populacji województwa. W kraju udział osób z niepełnosprawnościami był mniejszy o 2,0 p. proc i wyniósł 14,3%. W porównaniu z wynikami NSP 2011 r. liczba osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się o 23255, tj. o 7,5% (w 2011 r. – 311796).

Biorąc pod uwagę podział osób z niepełnosprawnościami na podstawowe kategorie to według wyników NSP 2021, wśród ogółu osób z niepełnosprawnościami – podobnie jak w 2011 r. – dominowały osoby posiadające prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność (niepełnosprawni prawnie), których liczba wyniosła 197506 (64,0%). W porównaniu z 2011 r. nastąpił spadek liczebności tej grupy osób niepełnosprawnych o 1,0%. W okresie międzyspisowym zwiększyła się natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie (tzn. nie posiadających prawnego orzeczenia stwierdzającego niepełnosprawność, natomiast deklarujących odczuwanie ograniczenia sprawności) z 112183 w 2011 r. do 137545 w 2021 r., tj. o 22,5%.

Osoby niepełnosprawne (z niepełnosprawnościami) to takie osoby, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają, lecz ich sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wykonywanie codziennych czynności, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.

Przez czynności codzienne (podstawowe) dla danego wieku należy rozumieć:

- dla niemowląt – prawidłową reakcję na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy);
- dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników;
- dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć;
- dla osób w wieku aktywności zawodowej – pracę zawodową, naukę lub prowadzenie gospodarstwa domowego;
- dla osób w wieku starszym – podstawową samoobsługę przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp.

Informacje o osobach niepełnosprawnych, zgodnie z przepisami ustawy o NSP, pozyskiwane były na zasadzie dobrowolności.

W 2021 r., podobnie jak w kraju, wśród zbiorowości osób z niepełnosprawnościami przeważały kobiety (55,6%), a w 2011 r. udział kobiet w strukturze niepełnosprawnych był nieco niższy (54,6%).

W miastach województwa lubelskiego w 2021 r. mieszkało 153282 osoby niepełnosprawne, czyli 14,5% ogółu ludności tam mieszkającej (w kraju – 14,8%). W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu zbiorowość ta zwiększyła się o 4,2%. Wśród ogółu niepełnosprawnych mieszkańców miast zdecydowanie przeważały kobiety, które stanowiły 56,6% populacji niepełnosprawnych. W porównaniu z 2011 r. udział kobiet był większy o 1,4 p. proc.

Wśród mieszkańców wsi województwa lubelskiego w 2021 r. było 16,5% osób z niepełnosprawnościami (181769 osób). W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu zbiorowość ta zwiększyła się o 10,4%. Wśród ogółu niepełnosprawnych mieszkańców wsi zdecydowanie przeważały kobiety, które stanowiły 54,7% niepełnosprawnych mieszkańców. W porównaniu z 2011 r. było ich więcej o 0,7 p. proc.

Tablica 4.1. Osoby z niepełnosprawnościami w 2021 r.

Table 4.1. Disabled persons in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Miasto Urban areas			Wieś Rural areas		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
Ogółem Total	335051	153282	66508	86774	181769	82392	99377
Niepełnosprawni prawnie Legally disabled persons	197506	101528	46740	54788	95978	46495	49483
w tym w wieku 16 lat i więcej o stopniu niepełnosprawności of which aged 16 years and more with disability degree	185309	95543	43114	52429	89766	42768	46998
znacznym considerable	64851	29085	12265	16820	35766	14952	20814
umiarkowanym moderate	76523	41733	19589	22144	34790	17773	17017
lekkim minor	43935	24725	11260	13465	19210	10043	9167
Niepełnosprawni tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności Only biologically disabled persons perceiving activity limitations	137545	51754	19768	31986	85791	35897	49894
całkowite totally	3477	1271	462	809	2206	807	1399
poważne severely	24645	8310	3174	5136	16335	6706	9629
umiarkowane moderately	109423	42173	16132	26041	67250	28384	38866

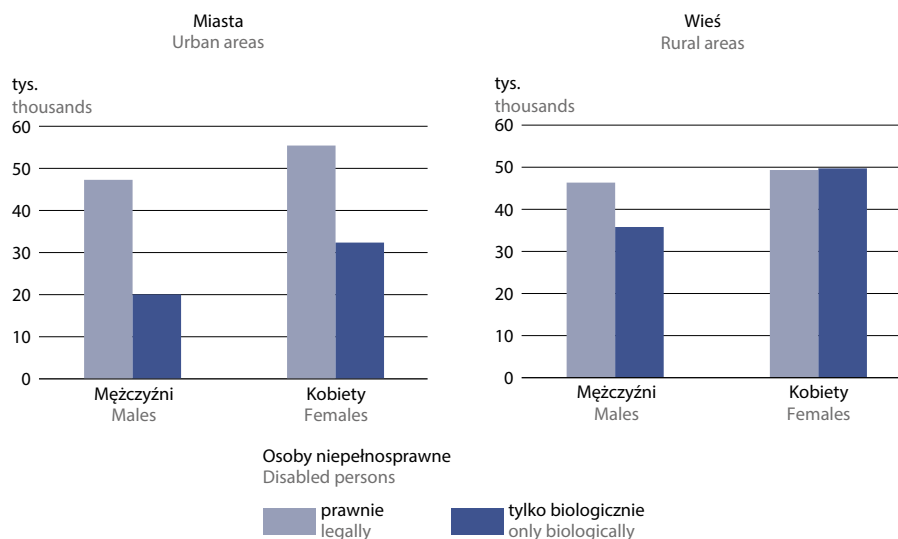
Przy analizie wyników w zakresie zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie w kontekście stopnia ograniczenia sprawności oraz posiadanego orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność należy mieć na uwadze wiek osób niepełnosprawnych. Stopień niepełnosprawności (znaczny, umiarkowany, lekki) ustalany jest bowiem wyłącznie dla osób w wieku 16 lat i więcej. Natomiast dla osób do 16 roku życia ustalany jest jedynie fakt posiadania prawnego orzeczenia o niepełnosprawności.

W 2021 r. wśród 197506 niepełnosprawnych prawnie, osoby w wieku 16 lat i więcej stanowiły 93,8% i w porównaniu z 2011 r. ich udział zmniejszył się o 2,7 p. proc.

W porównaniu z 2011 r. wzrosła o 75,6% liczba osób w wieku 0–15 lat posiadających prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność. W 2021 r. takich dzieci było 12197, a ich udział wśród osób niepełnosprawnych prawnie wyniósł 6,2%.

Wykres 4.1. Osoby z niepełnosprawnościami według miejsca zamieszkania, płci i kategorii niepełnosprawności w 2021 r.

Chart 4.1. Disabled persons by a place of residence, sex and category of disability in 2021

Wyniki spisu 2021 r. pokazały, że wśród niepełnosprawnych prawnie powyżej 16 lat w województwie lubelskim najczęściej było osób posiadających umiarkowany stopień niepełnosprawności – 41,3% (43,5% dla mężczyzn i 39,4% dla kobiet). W miastach udział osób o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności również był największy i wyniósł 43,7% (45,4% dla mężczyzn i 42,2% dla kobiet), natomiast na wsi największy udział miały osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności – 39,8%. Na taką sytuację miał wpływ wysoki udział kobiet niepełnosprawnych w stopniu znacznym – 44,3% (35,0% dla mężczyzn). Kolejną najliczniejszą grupą były osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności – 35,0%. Warto zauważyć, że na wsi udział osób niepełnosprawnych o znacznym stopniu niepełnosprawności był znacznie wyższy niż w miastach (o 9,4 p. proc) i wyniósł 39,8%. Najmniej, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania, spisano niepełnosprawnych prawnie w wieku powyżej 16 lat w stopniu lekkim.

Zdecydowana większość (63,0%) niepełnosprawnych prawnie deklarowała posiadanie ograniczeń utrudniających codzienne funkcjonowanie, czyli byli zarazem niepełnosprawnymi biologicznie. Wśród nich (bez względu na posiadany stopień niepełnosprawności) 8,8% osób deklarowało całkowite ograniczenie sprawności, 19,1% – poważne, natomiast 35,2% – umiarkowane ograniczenie. Pozostali zaś (37,0%) to osoby niepełnosprawne wyłącznie prawnie, które nie wskazały jakichkolwiek ograniczeń w funkcjonowaniu lub ich ograniczenia były krótkotrwałe.

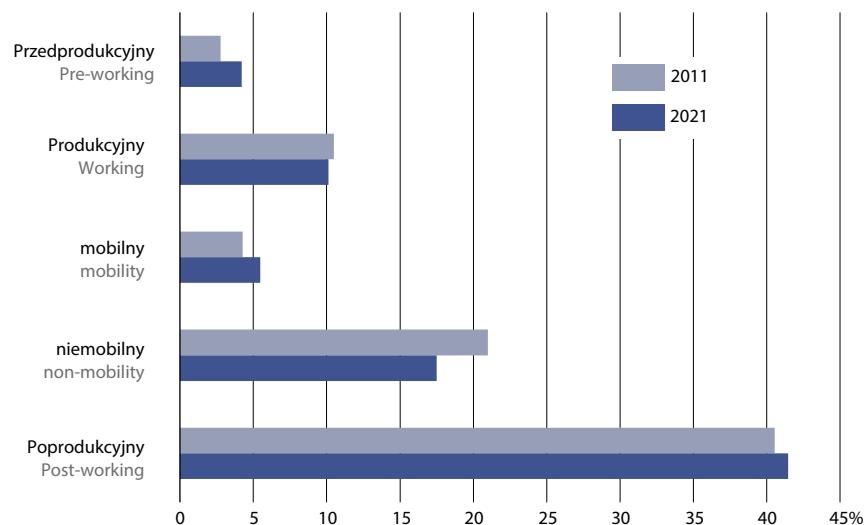
W miastach nie odnotowano istotnego zróżnicowania pomiędzy niepełnosprawnymi prawnie mężczyznami i kobietami oceniającymi występujące ograniczenia sprawności. Niepełnosprawni mieszkańcy miast najczęściej odczuwali je w sposób umiarkowany (34,8%). Całkowite ograniczenie deklarowało 7,1% osób, a poważne 16,1% osób. Osoby nieodczuwające ograniczeń stanowiły 41,9% populacji niepełnosprawnych.

Niepełnosprawni prawnie mieszkańcy wsi częściej niż mieszkańcy miast deklarowali całkowite (10,6%) lub poważne ograniczenie sprawności (22,1%). Zarówno w miastach, jak i na wsi, zbliżony był udział osób niepełnosprawnych deklarujących umiarkowane ograniczenie sprawności (odpowiednio: w miastach 34,8%, na wsi 35,5%).

Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie znacznie rzadziej deklarowały całkowite ograniczenie sprawności niż osoby posiadające prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność (2,5%), nieco częściej poważne – 17,9% osób, natomiast ograniczenie sprawności w stopniu umiarkowanym aż 79,6% osób. Należy podkreślić, że nie obserwuje się znaczącego zróżnicowania między mieszkańcami miast i wsi dla kategorii niepełnosprawnych biologicznie.

Wykres 4.2. Udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie ludności według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.

Chart 4.2. Percentage of disabled persons in total number of population by economic age group in 2021

Częstość występowania problemów związanych z ograniczeniami w wykonywaniu zwykłych czynności rośnie wraz z wiekiem, dlatego ważne jest scharakteryzowanie osób niepełnosprawnych według wieku wśród ogółu ludności w danej grupie wieku.

W okresie międzypisowym nastąpił spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, natomiast zaobserwowano wzrost udziału osób z niepełnosprawnościami wśród ludności w tej grupie wieku (z 2,8% w 2011 r. do 4,2% w 2021 r.). Odnotowano również spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, a udział osób niepełnosprawnych w tej grupie wieku zmalał nieznacznie (z 10,5% w 2011 r. do 10,1% w 2021 r.).

Najliczniejszą grupę niepełnosprawnych stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym i wśród nich nastąpił wzrost udziału osób niepełnosprawnych (z 40,5% do 41,5%), przy czym wśród ogółu ludności nastąpił wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w porównaniu z 2011 r. o 5,5 p. proc. i w 2021 r. stanowili oni 23,2%.

Rozpatrując zbiorowość niepełnosprawnych należy zauważyć, że istnieją silne zależności pomiędzy wiekiem, płcią i ograniczeniem sprawności. Wyraźna różnica była już widoczna w grupie osób w wieku 0–17 lat (tj. w wieku przedprodukcyjnym), gdzie niepełnosprawni chłopcy stanowili 59,5% niepełnosprawnych. Znaczące różnice pomiędzy płcią osób niepełnosprawnych widać również wśród osób w wieku produkcyjnym, gdzie udział kobiet wyniósł 39,4%, a mężczyzn 60,6%. Inaczej kształtowały się proporcje osób niepełnosprawnych według płci w wieku poprodukcyjnym, gdzie dominowały kobiety stanowiąc 66,7%.

Według wyników spisu powszechnego w 2021 r., wśród ogółu osób z niepełnosprawnościami zdecydowana większość, bo 262005 osób (tj. 78,2%) deklarowała niepełnosprawność biologiczną. Wśród tej zbiorowości były zarówno osoby posiadające prawne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność, jak również osoby, które takiego dokumentu nie posiadały, ale deklarowały posiadanie ograniczeń w wykonywaniu codziennych czynności.

Wśród osób niepełnosprawnych, które odczuwały ograniczenia sprawności największą grupę stanowiły osoby, u których wystąpiło jedno schorzenie – 153400 osób (58,5%). Dwa schorzenia wskazało 53411 osób (20,4%), a trzy 37761 osób (14,4%). Ponad 17 tys. osób odmówiło udzielenia odpowiedzi na temat występujących u nich schorzeń. Rozpatrując płeć osób niepełnosprawnych biologicznie zauważono, że 63,3% mężczyzn stwierdziło, że występowała u nich jedna choroba będącą przyczyną ograniczeń, 19,3% miało dwa schorzenia, 11,8% trzy, natomiast 5,6% nie udzieliło informacji w tym zakresie. Kobiety nieco rzadziej niż mężczyźni deklarowały posiadanie tylko jednego schorzenia (54,9%), 21,2% z nich miało dwa schorzenia, a 16,4% trzy schorzenia będące przyczyną ograniczeń sprawności. Kobiety częściej niż mężczyźni odmawiały udzielenia odpowiedzi (7,5%).

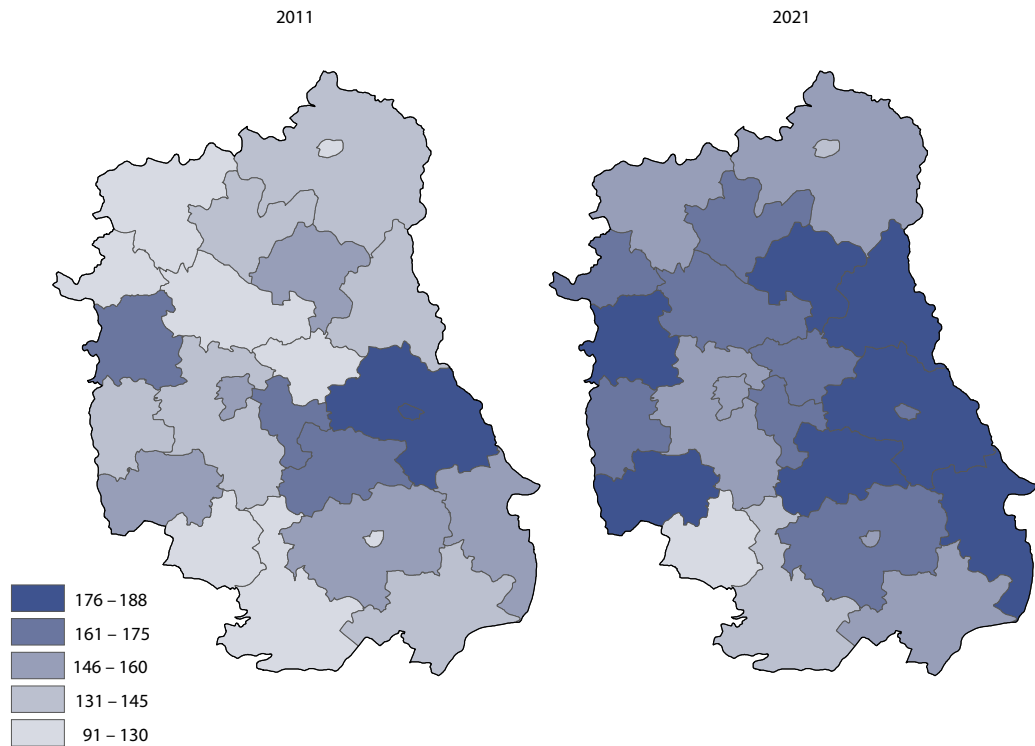
Informacja o głównym schorzeniu – w przypadku posiadania więcej niż jednego – jest istotna dla rozpoznania, które schorzenie w sposób najbardziej dotkliwy utrudniało codzienne funkcjonowanie. W grupie 262005 osób niepełnosprawnych biologicznie 38,0% uznało za główną przyczynę swoich ograniczeń sprawności uszkodzenia i choroby narządu ruchu. Kobiety (40,9%) częściej niż mężczyźni (34,1%) wskazywały tę grupę schorzeń jako główną. Głównym schorzeniem powodującym ograniczenia sprawności dla 29,8% niepełnosprawnych są choroby neurologiczne i choroby układu krążenia, przy czym nieco częściej tego typu schorzenia wskazywali mężczyźni niż kobiety. Uszkodzenia i choroby narządu wzroku i słuchu były w kategorii przyczyn najrzadziej wybieranych wśród osób niepełnosprawnych biologicznie. Natomiast 17,2% osób wskazało, że główne schorzenie powodujące ograniczenia w ich funkcjonowaniu należy do grupy – inne osobno nie wymienione. Należy podkreślić, że dla 9,3% osób niepełnosprawnych biologicznie nie udało się określić głównego schorzenia utrudniającego codzienne funkcjonowanie. Odsetek braków informacji wśród ogółu niepełnosprawnych mężczyzn wynosił 8,1%, natomiast wśród kobiet był nieco wyższy – 10,2%.

Województwo lubelskie charakteryzowało się stosunkowo wysokim – powyżej średniej dla kraju (143) – natężeniem występowania osób niepełnosprawnych (163 osób niepełnosprawnych na 1000 ludności). Dla kobiet i mężczyzn wynosił odpowiednio: 150 i 176. W okresie międzypisowym wskaźnik natężenia wzrósł o 20 punktów, w większym stopniu dla kobiet niż dla mężczyzn (odpowiednio o 16 i 24 punkty).

Wśród 16 województw największy wskaźnik (liczba osób niepełnosprawnych na 1000 ludności) odnotowano w województwie lubuskim. Wskaźnik dla tego województwa wynosił aż 182. Kolejnym województwem o dość wysokim natężeniu występowania niepełnosprawności było świętokrzyskie, w którym na 1000 ludności przypadało 177 osób niepełnosprawnych. Z kolei relatywnie najrzadziej problem niepełnosprawności występował w województwie mazowieckim – na 1000 ludności przypadały 122 osoby niepełnosprawne. Kolejne województwa, w których częstość występowania niepełnosprawności kształtowała się poniżej średniego wskaźnika dla kraju to: opolskie – 131 osób, zachodniopomorskie – 135 i małopolskie – 138 osób.

Mapa 4.1. Osoby z niepełnosprawnościami na 1000 ludności

Map 4.1. Disabled persons per 1000 population

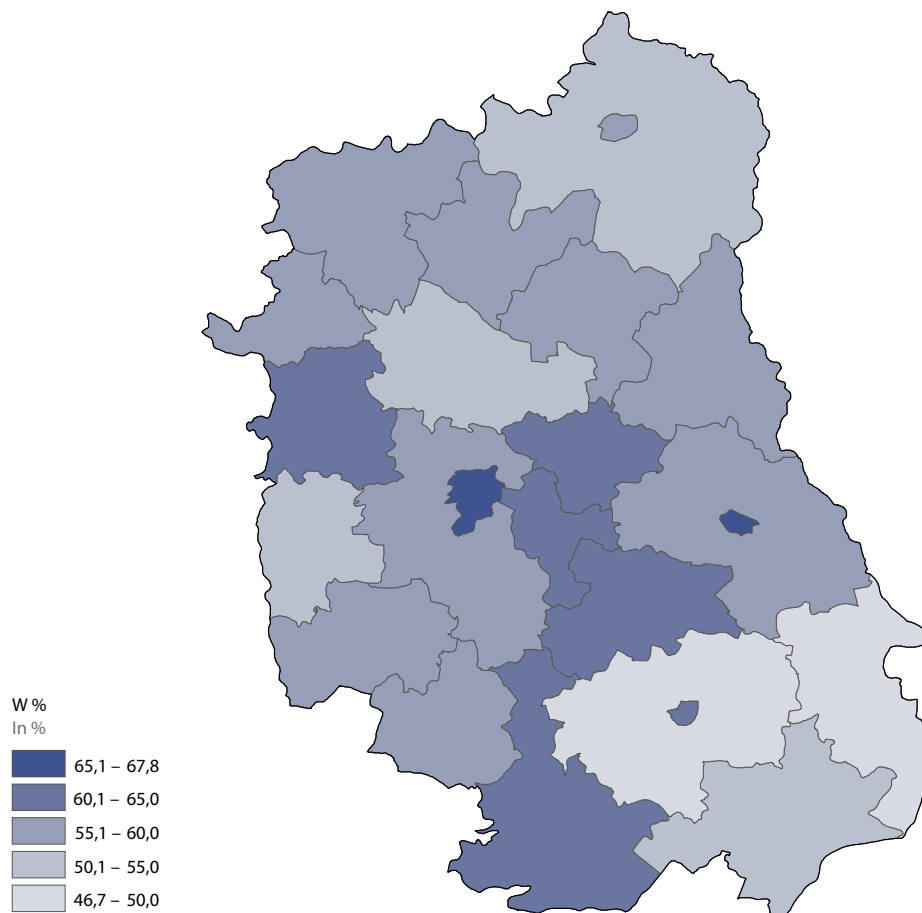
Wśród 24 powiatów najwięcej osób niepełnosprawnych mierzonych wskaźnikiem na 1000 ludności odnotowano w powiecie chełmskim. Wskaźnik dla tego powiatu wyniósł aż 188. Kolejnym powiatem o dość wysokim natężeniu występowania niepełnosprawności był powiat puławski, w którym na 1 000 ludności przypadało 185 osób niepełnosprawnych. Z kolei relatywnie najrzadziej problem niepełnosprawności występował w powiecie janowskim – na 1000 ludności przypadało 130 osób niepełnosprawnych. Kolejne powiaty, w których częstość występowania niepełnosprawności kształtowała się poniżej średniego wskaźnika dla województwa to: biłgorajski – 139 osób, Biała Podlaska – 145 i lubelski – 147 osób.

W okresie międzypisowym zaobserwowano zmiany natężenia występowania osób niepełnosprawnych. W Chełmie odnotowano jego spadek (o 19 punktów), a w Lublinie pozostał na tym samym poziomie. W pozostałych powiatach wskaźnik wzrósł, a w największym stopniu w powiecie łączyńskim (o 54 punkty).

Wśród ogółu osób niepełnosprawnych w 2021 r. w województwie lubelskim zdecydowaną większość stanowiły osoby z niepełnosprawnościami – ich udział wyniósł 58,9% i był niższy od średniego udziału w kraju o 4,8 p. proc. Województwo lubelskie znalazło się wśród trzech województw o najniższym udziale niepełnosprawnych prawnie, obok województwa mazowieckiego (53,7%), i opolskiego (57,7%).

Mapa 4.2. Osoby niepełnosprawne prawnie w 2021 r.

Map 4.2. Legally disabled persons in 2021

Wśród ogółu osób z niepełnosprawnościami w województwie lubelskim, najwięcej osób niepełnosprawnych prawnie mieszkało w Lublinie (67,8%), Chełmie (67,7%) i Zamościu (63,7%). W 22 powiatach udział osób niepełnosprawnych prawnie przewyższał udział niepełnosprawnych tylko biologicznie. W powiecie zamojskim udziały niepełnosprawnych prawnie i tylko biologicznie były równe. Jedynym powiatem, w którym wystąpiła przewaga osób niepełnosprawnych tylko biologicznie, był powiat hrubieszowski (53,3%).

W 2021 r. w województwie lubelskim populacja niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej, dla której ustalany był stan cywilny, wykształcenie i status na rynku pracy, liczyła 322183 osób– 141140 mężczyzn i 181043 kobiet.

Analizując strukturę osób niepełnosprawnych według stanu cywilnego zaobserwowano, iż przeszło połowę – podobnie jak wśród ogółu ludności – stanowiły osoby żonate/zamężne (51,4%). Zwraca uwagę fakt, że wdowy i wdowcy stanowili 24,6% subpopulacji osób niepełnosprawnych, natomiast wśród ogółu ludności udział osób o tym stanie cywilnym był znacznie niższy i wyniósł 9,4%. Również udział osób rozwiedzionych był wyższy niż wśród ogółu ludności (7,8% wobec 6,6%). Odnotowano natomiast zdecydowanie mniejszy niż wśród ogółu ludności udział kawalerów i panien, którzy stanowili 16,0% (dla ogółu udział ten wynosił 27,5%).

W 2021 r. wśród osób z niepełnosprawnościami w wieku 15 lat i więcej w województwie lubelskim prawie jedna trzecia osób legitymowała się wykształceniem średnim (łącznie z policealnym) – 99528 osób (30,9%). Częściej były to kobiety (32,8%) niż mężczyźni (28,5%). Znaczący udział – 93236 osób (28,9%) stanowiły osoby niepełnosprawne, które ukończyły gimnazjum lub szkołę podstawową. Kobiety częściej niż mężczyźni posiadały ten poziom wykształcenia (31,6% wobec 25,6%). Kolejne miejsce w strukturze należało do grupy osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe – 83742 osoby (26,0%). Ten poziom wykształcenia zdecydowanie częściej posiadali mężczyźni (33,3%) niż kobiety (20,3%). Wśród osób niepełnosprawnych, wykształceniem wyższym legitymowały się 35263 osoby (10,9%). Kobiety z wyższym wykształceniem stanowiły 11,7%, natomiast mężczyzn było nieznacznie mniej – 10,0%. Najniższy (2,4%) w strukturze poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych był udział osób, które nie ukończyły szkoły podstawowej.

Wśród osób niepełnosprawnych według statusu na rynku pracy najwięcej, bo 79,2% stanowiły osoby bierne zawodowo, natomiast osoby pracujące – 18,8%. Z kolei osoby bezrobotne stanowiły niewielki (1,2%) udział wśród osób z niepełnosprawnościami.

Rozdział 5

Chapter 5

Charakterystyka narodowo-etniczna ludności

National-ethnic identity characteristics

5.1. Struktura narodowo-etniczna ludności

5.1. National-ethnic identity characteristics

Zgodnie z wynikami NSP 2021 dotyczącymi przynależności narodowo-etnicznej, wśród mieszkańców województwa lubelskiego, podobnie jak wśród mieszkańców całego kraju, dominuje ludność o tożsamości polskiej. Narodowość polską zadeklarowało 2044977 osób, tj. 99,6% mieszkańców województwa lubelskiego. W Polsce udział ludności deklarującej narodowość polską w świetle wyników NSP 2021 był niższy niż w województwie lubelskim i wyniósł 98,8%.

Narodowość, przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia związek z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. Narodowości (odczuwanej przynależności narodowo-etnicznej) nie należy mylić z przynależnością państwową – czyli obywatelstwem. W spisie ludności i mieszkań 2021 umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażenie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych poprzez zadanie dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Przynależność do narodowości innej niż polska zadeklarowały 23933 osoby, czyli 1,2% ogółu ludności województwa lubelskiego. W gronie mieszkańców województwa, którzy zadeklarowali inną niż polska przynależność narodowo-etniczną, najliczniejszymi grupami były społeczności angielska, licząca 3572 osoby oraz ukraińska, licząca 3347 osób, co stanowiło odpowiednio 14,9% i 14,0% ogółu osób wskazujących na niepolską identyfikację narodowo-etniczną. Relatywnie liczne były również społeczności: białoruska (1919 osób, tj. 8,0% ogółu osób deklarujących przynależność etniczną inną niż polska), niemiecka (1785 osób, tj. 7,3%), włoska (1737 osób, tj. 6,6%) i amerykańska (1235 osób, tj. 5,2%). Według danych spisu, niewielka grupa osób (29 osób) oświadczyła, że nie odczuwa przynależności do żadnej społeczności narodowo-etnicznej, a w przypadku 587 osób nie ustalono przynależności narodowo-etnicznej.

Poza wymienionymi już społecznościami ukraińską, białoruską i niemiecką, województwo lubelskie zamieszkiwane jest przez przedstawicieli innych grup narodowych i etnicznych, uznawanych za mniejszości narodowe w świetle Ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. W gronie tym znalazło się 707 przedstawicieli społeczności żydowskiej, 350 – ormiańskiej, 273 – słowackiej, 248 – czeskiej oraz 185 – litewskiej. Zgodnie z wynikami NSP 2021 w województwie lubelskim mieszkali również przedstawiciele wszystkich czterech mniejszości etnicznych określonych w Ustawie: 575 osób o identyfikacji romskiej, 240 osób – tatarskiej, 178 – łemkowskiej oraz 148 – karaimskiej.

W porównaniu z wynikami NSP 2011 odnotowano wzrost liczby osób deklarujących inną niż polska identyfikację narodowo-etniczną o 134,2%. Wzrost dotyczył przedstawicieli większości głównych społeczności narodowo-etnicznych, a w największym stopniu ludności deklarującej tożsamość angielską – aż o 664,9%. Trzykrotny przyrost zaobserwowano w grupie osób deklarujących

Tablica 5.1. Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznych w 2021 r.

Table 5.1. Population by kind and order of the national-ethnic identities in 2021

Wyszczególnienie Specification	Identyfikacja narodowo-etniczna (wyrażona w pierwszej lub drugiej deklaracji) National-ethnic identification (answers to the first or second question)	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	2052340	5,4
Polska Polish	2044977	5,4
Inna niż polska Other than Polish	23933	1,7
w tym of which		
angielska English	3572	6,6
ukraińska Ukrainian	3347	4,1
białoruska Belarusian	1919	3,4
niemiecka German	1785	1,2
włoska Italian	1737	7,9
amerykańska American	1235	4,4
żydowska Jewish	707	4,1
belgijska Belgian	618	10,0
francuska French	591	4,0
rosyjska Russian	579	3,6
romska Romany	575	4,3
irlandzka Irish	512	4,4
holenderska Dutch	502	4,9
norweska Norwegian	442	4,9
kanadyjska Canadian	397	6,6
ormiańska Armenian	350	5,2
hiszpańska Spanish	333	3,9
szwedzka Swedish	324	4,6
śląska Silesian	316	0,1
słowacka Slovak	273	4,6
szwajcarska Swiss	256	8,8
czeska Czech	248	3,2
tatarska Tatar	240	4,5
szkocka Scottish	216	5,3
grecka Greek	194	3,6
litewska Lithuanian	185	1,8
łemkowska Lemko	178	1,3
karaimska Karaim	148	4,3
australijska Australian	129	3,6
duńska Danish	116	3,4
inna other	1785	3,1
Nieustalona Unknown	587	5,3

Uwaga: Respondenci mieli możliwość podania więcej niż jednej identyfikacji – dane w kolumnach nie sumują się.
Note: Respondents were allowed to specify more than one identification – data in columns do not sum up.

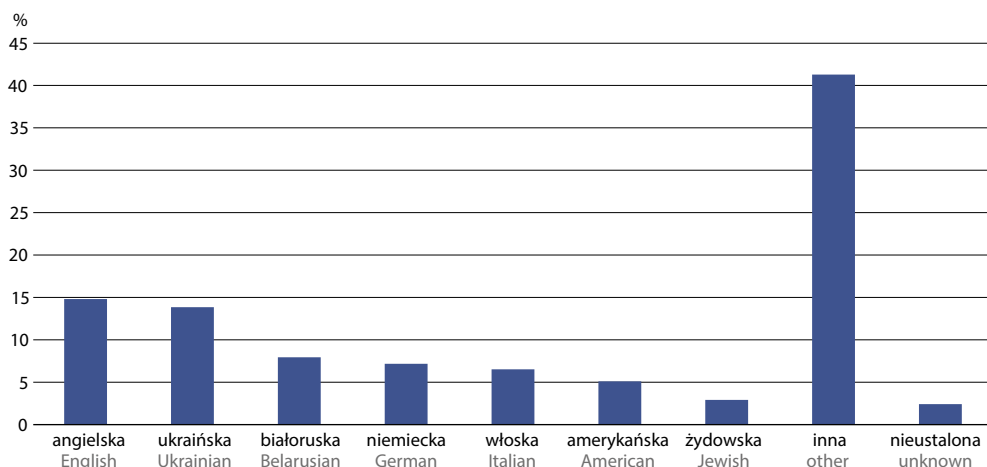
narodowość amerykańską i białoruską, prawie trzykrotny – francuską i włoską, natomiast ponad dwukrotny – w grupie osób o niemieckiej i holenderskiej identyfikacji narodowo-etnicznej. Spośród najliczniejszych w 2011 roku grup narodowo-etnicznych największy spadek zaobserwowano w przypadku społeczności romskiej (o 29,5%).

Na obszarze województwa lubelskiego nie występują większe skupiska lokalne ludności o niepolskiej identyfikacji narodowo-etnicznej. Największym udziałem ludności deklarującej narodowość inną niż polska charakteryzowały się cztery miasta na prawach powiatu: Lublin (1,85% ogólnej liczby mieszkańców), Chełm (1,66%), Biała Podlaska (1,57%) oraz Zamość (1,42%). W Lublinie najliczniejszą grupę stanowiły osoby narodowości ukraińskiej, w Chełmie i Zamościu – angielskiej, natomiast w Białej Podlaskiej – białoruskiej. Spośród tzw. powiatów ziemskich najwyższym udziałem osób o niepolskiej tożsamości narodowo-etnicznej charakteryzował się powiat kraśnicki (1,29%), natomiast najniższym – powiat rycki (0,63%).

Odsetek osób deklarujących inną niż polska identyfikację narodowo-etniczną w województwie lubelskim w 2021 r. był niższy niż w kraju (3,7%). W gronie najliczniej reprezentowanych grup narodowo-etnicznych w kraju znalazły się osoby deklarujące tożsamość śląską (42,4% ogółu osób wskazujących na inną niż polska identyfikację narodowo-etniczną), kaszubską (12,8%), niemiecką (10,3%), ukraińską (5,9%) oraz białoruską (4,0%).

Wykres 5.1. Wybrane identyfikacje narodowo-etniczne inne niż polska w 2021 r.

Chart 5.1. Selected national-ethnic identifications other than Polish in 2021 r.

Uwaga: Respondenci mieli możliwość podania więcej niż jednej identyfikacji – dane w kolumnach nie sumują się.
Note: Respondents were allowed to specify more than one identification – data in columns do not sum up.

W NSP 2021, podobnie jak w poprzednim spisie, obok pytania o przynależność narodowo-etniczną, zadawano również pytanie o język używany w kontaktach domowych, które dawało respondentom możliwość wymienienia dwóch języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też nie.

Język używany w domu dotyczy języka używanego na co dzień w domu i odnosi się do języka mówionego lub migowego, który używany jest w kontaktach rodzinnych.

Ludność zamieszkała w województwie lubelskim w zdecydowanej większości posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim. W NSP 2021 używanie tego języka zadeklarowało 2047010 osób, co stanowi 99,7% ogółu mieszkańców. Udział osób używających języka polskiego w kontaktach domowych w województwie lubelskim był nieznacznie wyższy niż w kraju, gdzie wyniósł 99,6%.

Używający w domu języka innego niż polski stanowili zbiorowość liczącą 49344 osoby. Ich udział w ogólnej liczbie ludności województwa wyniósł 2,4% i był niemal dwukrotnie niższy niż w Polsce (4,6%). Wśród innych języków niż polski najczęściej wymieniany był język angielski (31561 osób, tj. 64,0% ogólnej liczby osób używających w domu języka innego niż polski) oraz język niemiecki (5654 osoby, 11,5% ogółu).

Do pozostałych najpopularniejszych języków kontaktów rodzinnych ludności województwa lubelskiego należały: język włoski (3240 osób, tj. 6,6%), język rosyjski (2535 osób, tj. 5,1%) oraz język ukraiński (2062 osoby, tj. 4,2%). W przypadku 2338 osób nie udało się ustalić danych na temat języka używanego w domu.

Tablica 5.2. Ludność według języka używanego w domu w 2021 r.

Table 5.2. Population by language used at home in 2021

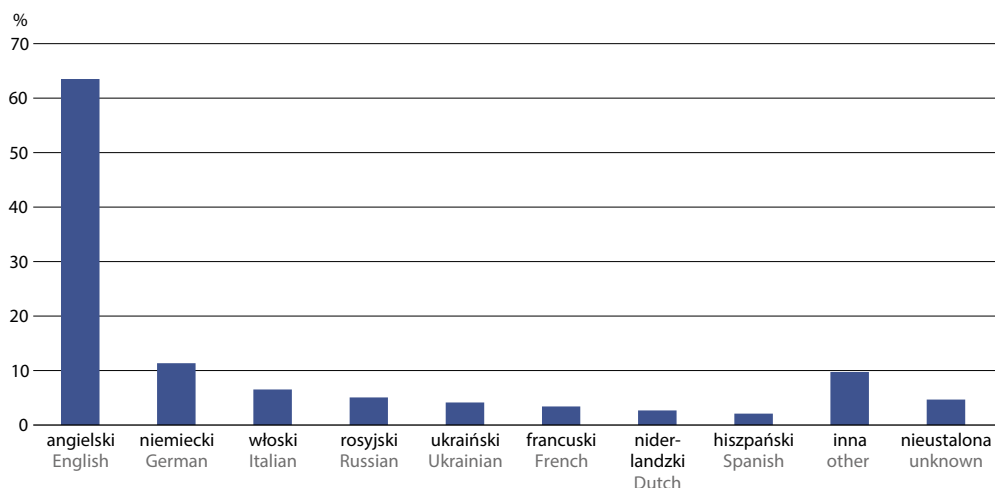
Wyszczególnienie Specification	Język używany w domu Language used at home	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	2052340	5,4
Polski Polish	2047010	5,4
Inny niż polski Other than Polish	49344	2,8
w tym of which		
angielski English	31561	4,3
niemiecki German	5654	2,6
włoski Italian	3240	8,4
rosyjski Russian	2525	4,0
ukraiński Ukrainian	2062	3,7
francuski French	1705	4,1
niderlandzki Dutch	1343	7,6
hiszpański Spanish	1056	3,6
norweski Norwegian	696	4,9
szwedzki Swedish	522	5,1
polski język migowy Polish Sign Language	409	4,4
romski Romany	334	4,6
grecki Greek	257	4,8
białoruski Byelorussian	211	1,2
arabski Arabic	148	3,8
duński Danish	143	3,0
czeski Czech	122	2,3
ormiański Armenian	113	5,1
portugalski Portuguese	111	3,0
śląski Silesian	103	0,0
inna other	1238	4,1
Nieustalony Unknown	2338	7,2

Uwaga: Respondenci mieli możliwość podania więcej niż jednej identyfikacji – dane w kolumnach nie sumują się.
Note: Respondents were allowed to specify more than one identification – data in columns do not sum up.

W porównaniu z wynikami NSP 2011 liczba osób używających w domu języka innego niż polski zwiększyła się niemal sześciokrotnie (z poziomu 8566 osób). Liczba osób używających w domu języka angielskiego wzrosła niemal dziewięciokrotnie, niemieckiego – prawie sześciokrotnie, włoskiego – czteroipółkrotnie, natomiast rosyjskiego i ukraińskiego – dwuipółkrotnie. Spośród najpopularniejszych języków używanych w domu w 2011 r. (poza językiem polskim) największy spadek odnotowano w przypadku języka romskiego (o 52,1%).

Wykres 5.2. Ludność według języka używanego w domu innego niż polski w 2021 r.

Chart 5.2. Population by language other than Polish used at home in 2021

Uwaga: Respondenci mieli możliwość podania więcej niż jednej identyfikacji – dane w kolumnach nie sumują się.
 Note: Respondents were allowed to specify more than one identification – data in columns do not sum up.

5.2. Przynależność wyznaniowa**5.2. Religious affiliation**

Na dobrowolne pytanie dotyczące przynależności do wyznania religijnego odpowiedzi udzieliło 85,3% (tj. 1750411) mieszkańców województwa lubelskiego, 14,7% (tj. 300810) respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi, natomiast dla 0,1% ludności (1119 osób) odpowiedź nie została ustalona. Według danych NSP 2021 większość mieszkańców województwa (81,7%) identyfikuje się z instytucjami wyznaniowymi. Odsetek osób deklarujących przynależność do wyznania religijnego w województwie lubelskim jest wyższy niż w kraju (72,6%), zmniejszył się jednak w porównaniu z wynikami NSP 2011 (92,8%). Niemal 3,6% mieszkańców województwa lubelskiego zadeklarowało brak przynależności do jakiegokolwiek wyznania religijnego (wobec 6,9% mieszkańców Polski).

Wyznanie (przynależność wyznaniowa) jest to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym (kościółem lub związkiem wyznaniowym); wyznanie jest określane na podstawie dobrowolnej deklaracji, w tym także brakiem związku z jakimkolwiek wyznaniem (bez wyznania). Pytanie o wyznanie nie odnosi się do wiary (lub niewiary) jako takiej, ani jej intensywności, lecz do odczuwanej lub formalnej przynależności (lub nieprzynależenia) do wyznania.

Spośród osób, które deklarują przynależność do wyznania religijnego, najliczniejszą grupę stanowią wierni Kościoła Katolickiego obrządku łańcickiego (1655973 osoby, tj. 80,7% ogółu ludności województwa lubelskiego). Odsetek osób deklarujących przynależność do tego wyznania religijnego był wyższy o 9,4 p. proc. niż w kraju. Z pozostałych wyznań najwięcej mieszkańców województwa lubelskiego zadeklarowało przynależność do Świadków Jehowy (8129 osób, tj. 0,4% ogółu), Kościoła Prawosławnego (4832 osoby, tj. 0,2%), Kościoła Polskokatolickiego (1556 osób, tj. 0,1%), Kościoła Zielonoświątkowego (1428 osób, tj. 0,1%) oraz Kościoła Katolickiego obrządku bizantyjsko-ukraińskiego, tj. Kościoła Greckokatolickiego (1039 osób, tj. 0,1%).

Tablica 5.3. Ludność według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r.

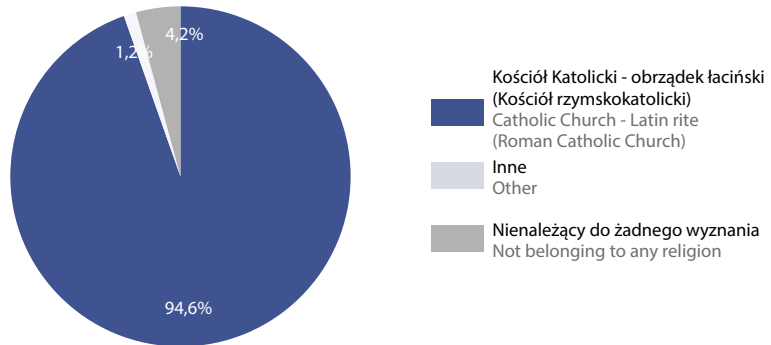
Table 5.3. Population by the declaration of religious affiliation in 2021

Wyszczególnienie Specification	Przynależność do wyznania religijnego Religious affiliation	Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	2052340	5,4
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Answering a question on religion	1750411	5,8
należący do wyznania belonging to a religion	1676744	6,1
Kościół Katolicki - obrządek łaciński (Kościół rzymsko-katolicki) Catholic Church - Latin rite (Roman Catholic Church)	1655973	6,1
Świadkowie Jehowy Jehovah's Witnesses	8129	7,5
Kościół Prawosławny Orthodox Church	4832	3,2
Kościół Polskokatolicki Polish-Catholic Church of the Republic of Poland	1556	22,4
Kościół Zielonoświątkowy Pentecostal Church	1428	4,7
Kościół Katolicki - obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół Greckokatolicki) Catholic Church - Byzantine-Ukrainian rite (Greek Catholic Church)	1039	3,1
Kościół Ewangelicko-Augsburski Evangelical Church of the Augsburg Confession	648	1,0
Kościół Starokatolicki Mariawitów Old Catholic Mariavite Church	317	2,6
inne other	2822	4,0
nienależący do żadnego wyznania not belonging to any religion	73667	2,8
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Refusing to answer the question on religion	300810	3,9
Nieustalony Unknown	1119	7,0

Niemal trzykrotnie większa skala odmów odpowiedzi na pytanie o wyznanie w NSP 2021 w porównaniu z NSP 2011 ogranicza możliwości porównywania wyników z zakresu wyznania z dwóch ostatnich spisów. Analiza zmian struktury deklaracji w zbiorowości osób udzielających odpowiedzi na pytanie o wyznanie wskazuje na spadek udziału ludności deklarującej przynależność do kościołów i związków wyznaniowych (z 98,9% w 2011 roku do 95,8% w 2021 roku), a co za tym idzie zwiększył się odsetek osób nienależących do żadnego wyznania (w porównaniu z wynikami NSP 2011 ich udział wzrósł o 3,1 p. proc.). W porównaniu z wynikami NSP 2011 zmniejszył się udział osób deklarujących przynależność do Kościoła Katolickiego obrządku łacińskiego (o 3,22 p. proc.) oraz Świadców jehowy (o 0,06 p. proc.). Nieznaczne wzrosty zanotowano natomiast w przypadku Kościoła Prawosławnego, Kościoła Katolickiego – obrządku bizantyjsko-ukraińskiego (Kościół Greckokatolicki), Kościoła Zielonoświątkowego oraz Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego.

Wykres 5.3. Ludność według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r.

Chart 5.3. Population by the declaration of religious affiliation in 2021

Rozdział 6

Chapter 6

Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania

Population in the collective living quarters

W NSP 2021 w województwie lubelskim pozyskano informacje dla 1202 obiektów zbiorowego zakwaterowania, a liczba osób w nich przebywająca (ustalona w oparciu o dane pozyskane zarówno od zarządców obiektów, jak też metodą samospisu i wywiadu telefonicznego) bez względu na charakter i czas zamieszkania wyniosła 14708 osób. Dla porównania w spisie w 2011 r. informacje pozyskano dla 544 obiektów, w których przebywało 26581 osób, co oznacza spadek liczby osób zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania o 11873 osoby, tj. 44,7%.

Należy jednak podkreślić, że liczba osób przebywających w 2021 r. w obiektach zbiorowego zakwaterowania może być zaniżona ze względu na fakt, iż spis ludności i mieszkań był realizowany w okresie pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz związanych z tym ograniczeń i restrykcji sanitarnych. W związku z powyższym osoby przebywające w niektórych obiektach zbiorowego zakwaterowania, jak domy studenckie czy hotele pracownicze, mogły przebywać w domach rodzinnych i takie miejsca zamieszkania wskazały w aplikacji elektronicznej na dzień 31 marca 2021. Dla niektórych obiektów zarządzający przekazali informacje tylko o części osób lub nie przekazali żadnych danych o osobach w nich przebywających, a jako przyczynę wskazali sytuację epidemiczną związaną z wirusem SARS-CoV-2.

Obiekt zbiorowego zakwaterowania (OZZ) to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi w zakresie następujących działalności:

- nauka i praca,
- system pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami,
- leczenie i opieka,
- obiekty instytucji wyznaniowych,
- tymczasowe schronienie,
- mieszkania chronione,
- zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich.

Wśród 1202 obiektów zbiorowego zakwaterowania, w których przebywały osoby, najliczniej reprezentowane były obiekty związane z nauką i pracą (przede wszystkim domy studenckie, hotele pracownicze), które stanowiły zbiorowość 596 tj. 49,6% wszystkich OZZ.

Drugą kategorią obiektów, co do ilości, były obiekty instytucji wyznaniowych, których spisano 187 (tj. 15,6%), a następną obiekty związane z leczeniem i opieką – 151 (12,6%), obiekty systemu pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – 115 (9,6%), tymczasowe schronienie (placówki dla bezdomnych, opiekunów z dziećmi lub kobiet w ciąży, ośrodki interwencji kryzysowych, ośrodki dla uchodźców) oraz pozostałe obiekty (m.in. pensjonaty, domy wczasowe) – po 52 (po 4,3%), a mieszkania chronione – 49 (4,1%).

Tablica 6.1. Obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz ludność w nich mieszkająca według kategorii obiektów w 2021 r.

Table 6.1. Collective living quarters and population living there by category of objects in 2021

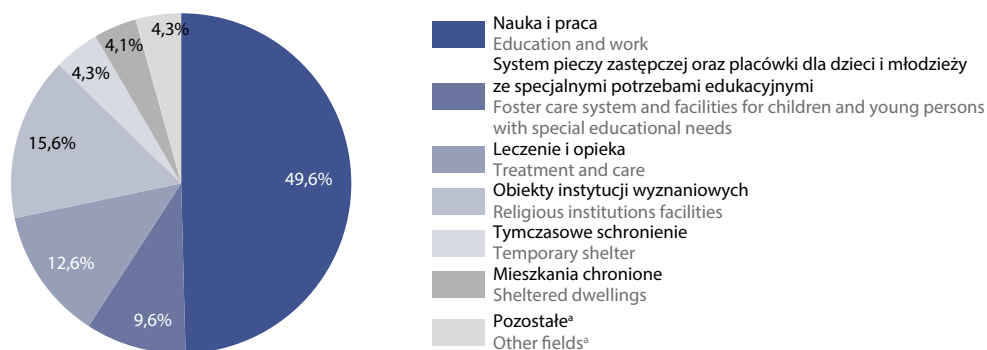
Wyszczególnienie Specification	Obiekty zbiorowego zakwaterowania Collective living quarters	Ludność w obiektach zbiorowego zakwaterowania Population in the collective living quarters		
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females
Ogółem Total	1202	14708	7659	7049
Nauka i praca Education and work	596	5455	2694	2761
System pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi Foster care system and facilities for children and young persons with special educational needs	115	1803	1020	783
Leczenie i opieka Treatment and care	151	4579	2334	2245
Obiekty instytucji wyznaniowych Religious institutions facilities	187	1394	660	734
Tymczasowe schronienie Temporary shelter	52	894	662	232
Mieszkania chronione Sheltered dwellings	49	294	127	167
Pozostałe obiekty ^a Other objects ^a	52	289	162	127

a łącznie z obiektami zamkniętymi.
a Including closed facilities.

Obiekty w województwie lubelskim stanowiły 3,7% spisanych obiektów w kraju. Najwięcej obiektów spisanych zostało w województwie mazowieckim (17,6%), śląskim (10,4%), dolnośląskim (10,2%) i wielkopolskim (9,2%), najmniej natomiast w województwie podlaskim i świętokrzyskim (po 1,9%).

Wykres 6.1. Struktura obiektów zbiorowego zakwaterowania według kategorii obiektów w 2021 r.

Chart 6.1. Structure of collective living quarters by category of objects in 2021

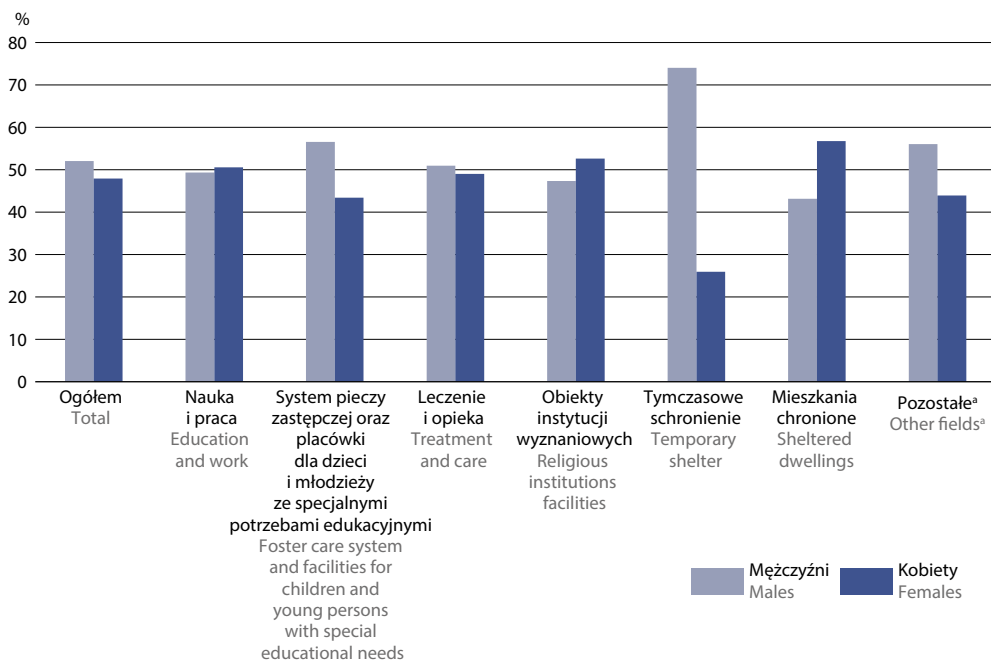
a łącznie z obiektami zamkniętymi.
a Including closed facilities.

Z analizy danych spisu wynika, że najwięcej osób (5455) przebywało w obiektach związanych z nauką i pracą, czyli 37,1% gólu mieszkańców OZZ. Drugą kategorią obiektów, co do liczby mieszkańców, były

obiekty z zakresu leczenia i opieki, w których spisano 4579 osób (31,1%). W obiektach systemu pieczy zastępczej oraz placówkach dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zamieszkiwały 1803 osoby (12,3%), instytucji wyznaniowych – 1394 osoby (9,5%), tymczasowego schronienia – 894 osoby (6,1%), mieszkań chronionych – 294 osoby (2,0%) i pozostałych obiektów – 289 osób (2,0%).

Wykres 6.2. Struktura ludności w obiektach zbiorowego zakwaterowania według kategorii obiektów i płci w 2021 r.

Chart 6.2. Structure of population in the collective living quarters by category of objects and sex in 2021

a łącznie z obiektami zamkniętymi.
a Including closed facilities.

W 2021 r. mężczyźni stanowili 52,1% ogółu osób mieszkających w obiektach zbiorowego zakwaterowania (w 2011 r. ich udział był niższy i wynosił 47,3%). Przewagę mężczyzn nad kobietami odnotowano w takich obiektach jak: tymczasowe schronienie (74,0%), obiekty systemu pieczy zastępczej oraz placówki dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (56,6%), pozostałe obiekty (56,1%) oraz obiekty z zakresu leczenia i opieki (51,0%). Kobiety, zaś przeważały w mieszkaniach chronionych (56,8%), obiektach instytucji wyznaniowych (52,7%) oraz w obiektach związanych z nauką i pracą (50,6%).

Rozdział 7

Chapter 7

Zasoby migracyjne

Migration resources

Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania. Przyjmując położenie poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania wyodrębniono:

- migracje wewnętrzne, czyli przemieszczenia ludności w granicach kraju;
- migracje zagraniczne, czyli przemieszczenia związane ze zmianą kraju zamieszkania

Migracje zagraniczne to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) wyodrębniono następujące kategorie migracji:

- krótkookresowe – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy;
- długookresowe – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy;
- zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

7.1. Migracje wewnętrzne ludności

7.1. Internal migration of population

W ostatnim okresie międzypisowym (lata 2011-2021) do miejscowości aktualnego zamieszkania na obszarze województwa lubelskiego przybyło lub powróciło (po nieobecności trwającej rok lub dłużej) z innego miejsca w kraju na pobyt stały lub czasowy 181427 osób, co stanowiło 8,8% ludności województwa (w 2011 roku analogiczny wskaźnik wyniósł 8,9% ludności). Liczba ta nie odpowiada jednak całkowitej liczbie migracji, jakie miały miejsce w analizowanym okresie. Przedstawia liczbę osób, które w badanym okresie przynajmniej raz zmieniły miejsce zamieszkania na terenie kraju po pobycie w innym miejscu w kraju przez co najmniej rok, ponieważ w spisie badano jedynie ostatnią migrację osoby. W związku z tym, że każda osoba mogła zmieniać miejsce zamieszkania nawet kilka razy w badanym okresie, faktów migracji było znacznie więcej.

W latach 2011-2021 w migracjach wewnętrznych w województwie lubelskim – podobnie jak w okresie 2002-2011 – zanotowano przewagę odpływu (226374 osoby) nad napływem ludności (181427 osób). W związku z tym saldo migracji wewnętrznych było ujemne i wyniosło -44947 osób, natomiast województwo lubelskie znalazło się w grupie województw odpływowych.

Tablica 7.1. Migracje wewnętrzne ludności według kierunków i płci w latach 2011-2021

Table 7.1. Internal migration of population by directions and sex in 2011-2021

Wyszczególnienie Specification	Napływ Inflow			Odływ Outflow			Saldo migracji Net migration		
	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Ogółem Total	181427	70527	110900	226374	111161	115213	-44947	-40634	-4313
Mężczyźni Males	84911	32379	52532	104641	52843	51798	-19730	-20464	734
Kobiety Females	96516	38148	58368	121733	58318	63415	-25217	-20170	-5047

Większość ludności osiedliła się na terenach wiejskich (61,1% wobec 48,4% przeciętnie w kraju). O ile w poprzednim okresie międzypisowym (lata 2002-2011) przeważającym kierunkiem migracji były przemieszczenia ludności ze wsi na wieś, o tyle w latach 2011-2021 najwięcej osób przeniosło się z miasta na wieś (56454 osoby), co potwierdza postępujące procesy suburbanizacji. Z kolei najmniej osób przeniosło się z miasta do miasta (30858 osób), co może wynikać ze słabości sieci miejskiej oraz relatywnie niskiego poziomu urbanizacji w województwie.

Tablica 7.2. Migracje wewnętrzne ludności według kierunków w latach 2011-2021

Table 7.2. Internal migration of population by directions in 2011-2021

Obecne miejsce zamieszkania Current place of residence	Poprzednie miejsce zamieszkania Previous place of residence		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Osoby Persons			
Ogółem Total	181427	87312	94115
Miasta Urban areas	70527	30858	39669
Wieś Rural areas	110900	56454	54446
W % In %			
Ogółem Total	100,0	48,1	51,9
Miasta Urban areas	38,9	17,0	21,9
Wieś Rural areas	61,1	31,1	30,0

W latach 2011-2021 najwięcej osób osiedliło się w Lublinie (27655 osób) oraz na obszarze powiatu lubelskiego (24688 osób). Duża liczba osób osiedliła się również na terenie powiatu bialskiego (10124 osoby), puławskiego (9760 osób) oraz zamojskiego (9551 osób). We wszystkich powiatach województwa (poza miastami na prawach powiatu) większość ludności przybyłej osiedliła się na wsi. Największy odsetek ludności przybyłej w latach 2011-2021 w ogólnej liczbie ludności zanotowano w powiecie lubelskim (15,3%), łęczyńskim (12,3%), chełmskim (10,1%) oraz świdnickim (10,0%), natomiast najmniejszy w powiecie janowskim (5,6%). Przestrzenny rozkład udziału ludności napływowej w ogólnej liczbie ludności charakteryzuje się wyższymi wartościami wskaźnika w centralnej części województwa oraz powiatach położonych w pobliżu największym miast.

Tablica 7.3. Ludność przybyła w latach 2011-2021 z innego miejsca w kraju

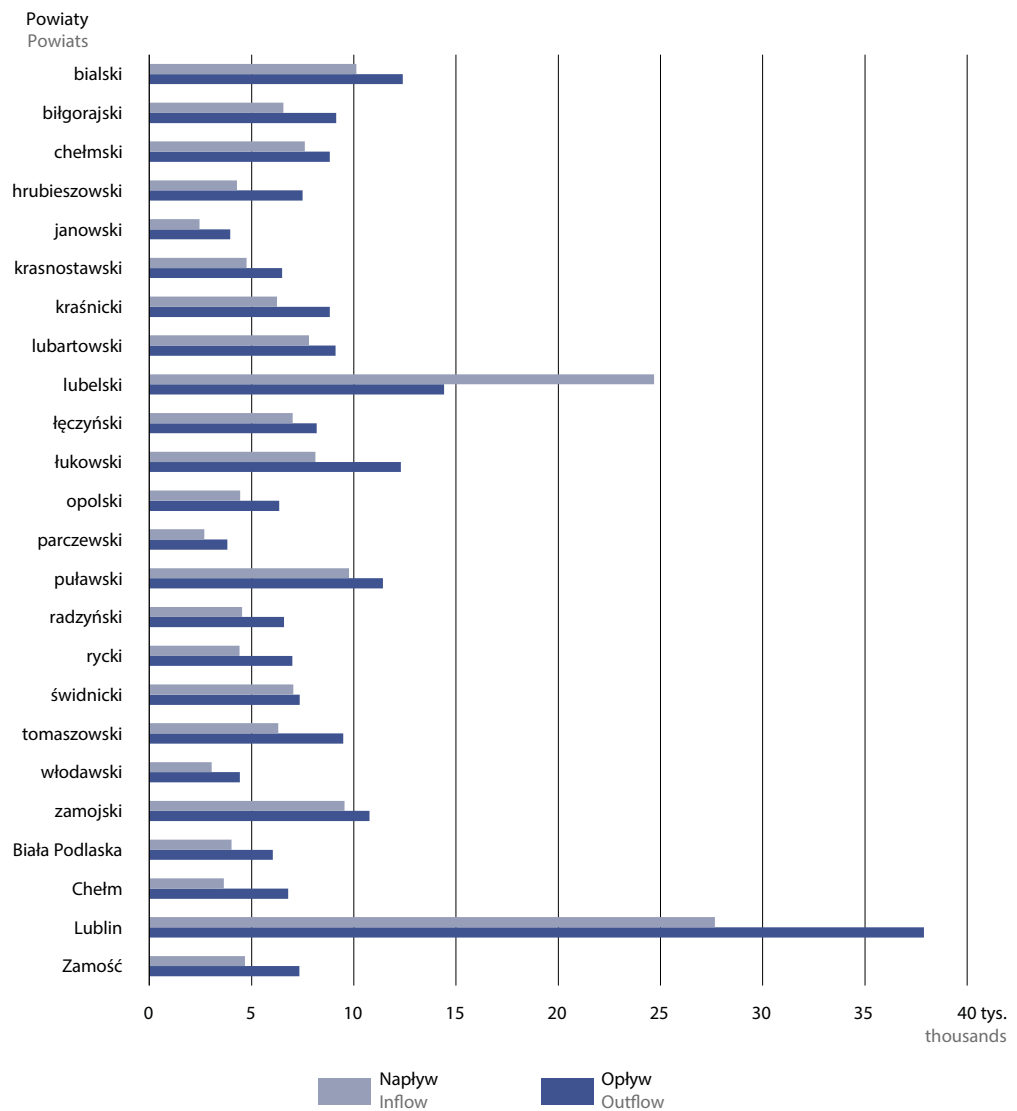
Table 7.3. Population arrived in 2011-2021 from another place in the country

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	w % ludno- ści ogółem in % of total population	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	w % ludno- ści ogółem in % of total population	w liczbach bezwzględ- nych in absolute numbers	w % ludno- ści ogółem in % of total population
Ogółem Total	181427	8,8	70527	7,4	110900	10,1
Powiaty: Powiaty:						
bialski	10124	9,5	1348	6,4	8776	10,2
biłgorajski	6552	6,6	1978	5,9	4574	7,0
chełmski	7610	10,1	665	8,9	6945	10,2
hrubieszowski	4292	7,2	1133	6,7	3159	7,4
janowski	2458	5,6	712	5,6	1746	5,6
krasnostawski	4756	7,8	1084	6,1	3672	8,5
kraśnicki	6243	6,8	2040	5,6	4203	7,6
lubartowski	7815	9,1	2074	7,6	5741	9,8
lubelski	24688	15,3	744	6,9	23944	15,9
łęczyński	7009	12,4	1449	7,9	5560	14,6
łukowski	8113	7,9	1774	5,8	6339	8,8
opolski	4444	7,8	1183	6,8	3261	8,2
parczewski	2687	8,1	740	7,0	1947	8,5
puławski	9760	8,9	4145	7,9	5615	9,8
radzyński	4539	8,0	1086	7,3	3453	8,3
rycki	4402	8,3	1987	8,3	2415	8,3
świdnicki	7035	10,0	3214	8,0	3821	12,6
tomaszowski	6303	7,9	1811	7,3	4492	8,2
włodawski	3053	8,4	818	6,5	2235	9,3
zamojski	9551	9,3	549	5,1	9002	9,8
Biała Podlaska	4020	7,3	4020	7,3	-	.
Chełm	3649	6,1	3649	6,1	-	.
Lublin	27655	8,3	27655	8,3	-	.
Zamość	4669	7,8	4669	7,8	-	.

W świetle wyników NSP 2021 największym odpływem ludności w latach 2011-2021 charakteryzował się Lublin (37879 osób). Duży odpływ mieszkańców zaobserwowano również w powiecie lubelskim (14416 osób), bialskim (12388 osób), łukowskim (12303 osoby), puławskim (11430 osób) i zamojskim (10762 osoby). Przyrost migracyjny odnotowano jedynie w powiecie lubelskim (+10272 osoby), natomiast największy ubytek wystąpił w Lublinie (-10224 osoby), a także w powiatach: łukowskim (4190 osób), hrubieszowskim (3208 osób), tomaszowskim (3187 osób) oraz w mieście Chełm (-3140 osób).

Wykres 7.1. Migracje wewnętrzne ludności w latach 2011-2021

Chart 7.1. Internal migration of population in 2011-2021

7.2. Imigranci przebywający czasowo w Polsce

7.2. Immigrants staying temporarily in Poland

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 wykazały, że w województwie lubelskim przebywało czasowo 44970 stałych mieszkańców innych krajów. Stanowiło to 3,1% wszystkich imigrantów czasowych przebywających w Polsce, których liczba wyniosła 1433779 osób.

W 2021 roku odnotowano niemal dwunastokrotnie więcej imigrantów przebywających czasowo powyżej 3 miesięcy w województwie lubelskim niż w poprzednim spisie (według danych z 2011 roku w województwie przebywało czasowo powyżej 3 miesięcy 2261 osób). Wyniki te potwierdzają obserwowany w ostatnich latach dynamiczny wzrost liczby stałych mieszkańców innych krajów przebywających w Polsce czasowo.

Podobnie jak w 2011 roku, najwięcej imigrantów przebywających czasowo w województwie lubelskim pochodziło z krajów europejskich. W 2021 roku zbiorowość ta liczyła 31787 osób, tj. 89,3% osób dla których ustalono kraj pochodzenia, natomiast w 2011 r. – 1848 osób, tj. 81,7% ogółu imigrantów czasowych. W tej grupie mniejszość stanowiły osoby pochodzące z państw Unii Europejskiej (1528 osób), natomiast większość (30259 osób) stali mieszkańcy pozostałych krajów europejskich. Stosunkowo licznie reprezentowani byli imigranci czasowi pochodzący z państw azjatyckich (2884 osoby) oraz afrykańskich (719 osób). W przypadku 9375 osób kraj pochodzenia nie został ustalony.

Tablica 7.4. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według grup krajów poprzedniego zamieszkania i płci w 2021 r.

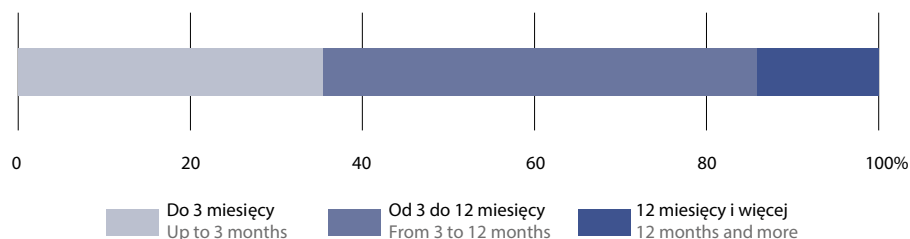
Table 7.4. Immigrants staying in Poland temporarily by groups of countries of previous residence and sex in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			W tym 12 miesięcy i więcej Of which 12 months and more		
	razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
Ogółem Total	44970	26978	17992	6316	3894	2422
Europa Europe	31787	20656	11131	5085	3129	1956
w tym of which						
Kraje Unii Europejskiej European Union	1528	989	539	248	162	86
Pozostałe kraje europejskie Other European countries	30259	19667	10592	4837	2967	1870
Azja Asia	2884	2051	833	717	466	251
Ameryka Północna i Środkowa North and Central America	137	91	46	21	17	4
Ameryka Południowa South America	59	38	21	13	8	5
Afryka Africa	719	397	322	225	114	111
Australia i Oceania Australia and Oceania	9	7	2	3	2	1
Kraj nieustalony Unknown	9375	3738	5637	252	158	94

W świetle wyników NSP 2021 imigranci najczęściej (22722 osoby, tj. 50,5% ogółu) przebywali w Polsce od 3 do 12 miesięcy oraz (15932 osoby, tj. 35,4%) do 3 miesięcy. Udział imigrantów czasowych zamieszkujących w województwie lubelskim przez okres 12 miesięcy i więcej wyniósł ponad 14,0% (6316 osób).

Wykres 7.2. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według okresu przebywania w 2021 r.

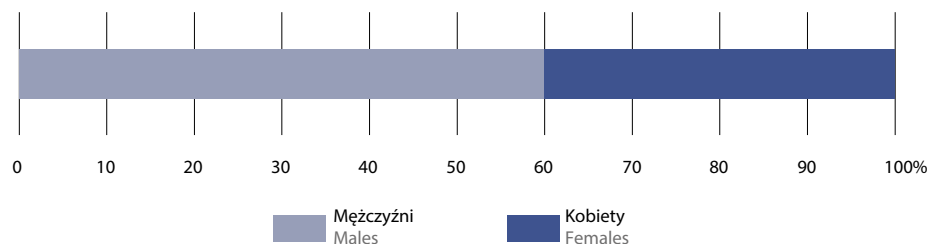
Chart 7.2. Immigrants staying temporarily in Poland by period of residence in 2021

Wśród imigrantów przebywających w Polsce czasowo w 2021 roku przeważali mężczyźni, którzy stanowili 60,0% ogółu. Liczebną przewagę mężczyzn nad kobietami odnotowano we wszystkich grupach krajów poprzedniego zamieszkania, najwyższą w przypadku imigrantów pochodzących z Australii i Oceanii (w przypadku których udział mężczyzn wyniósł 77,8%) oraz Azji (udział mężczyzn na poziomie 66,4%).

Wykres 7.3. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według płci w 2021 r.

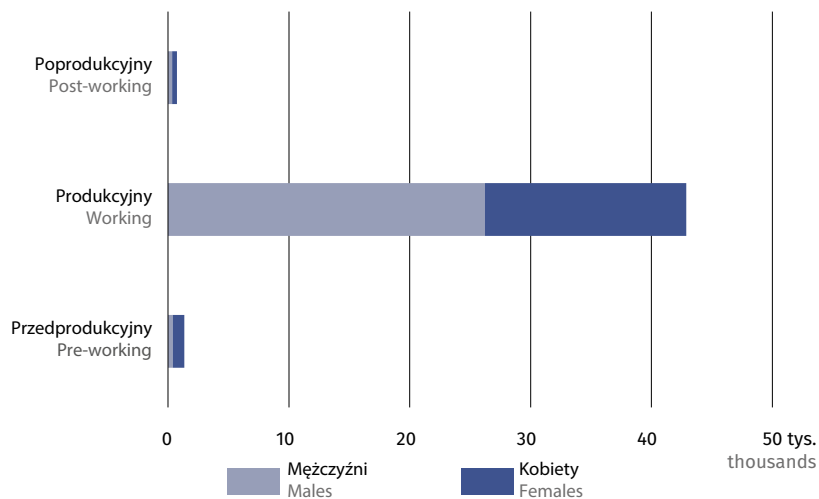
Chart 7.3. Immigrants staying temporarily in Poland by sex in 2021

Imigranci są stosunkowo młodą subpopulacją. Dominowały osoby w wieku produkcyjnym, których udział w 2021 roku wyniósł 95,3% (42877 osób). Nieznaczny był natomiast udział imigrantów przebywających w województwie lubelskim czasowo w wieku przedprodukcyjnym (3,0% ogółu, 1350 osób) oraz w wieku poprodukcyjnym (1,7% ogółu, 357 osób).

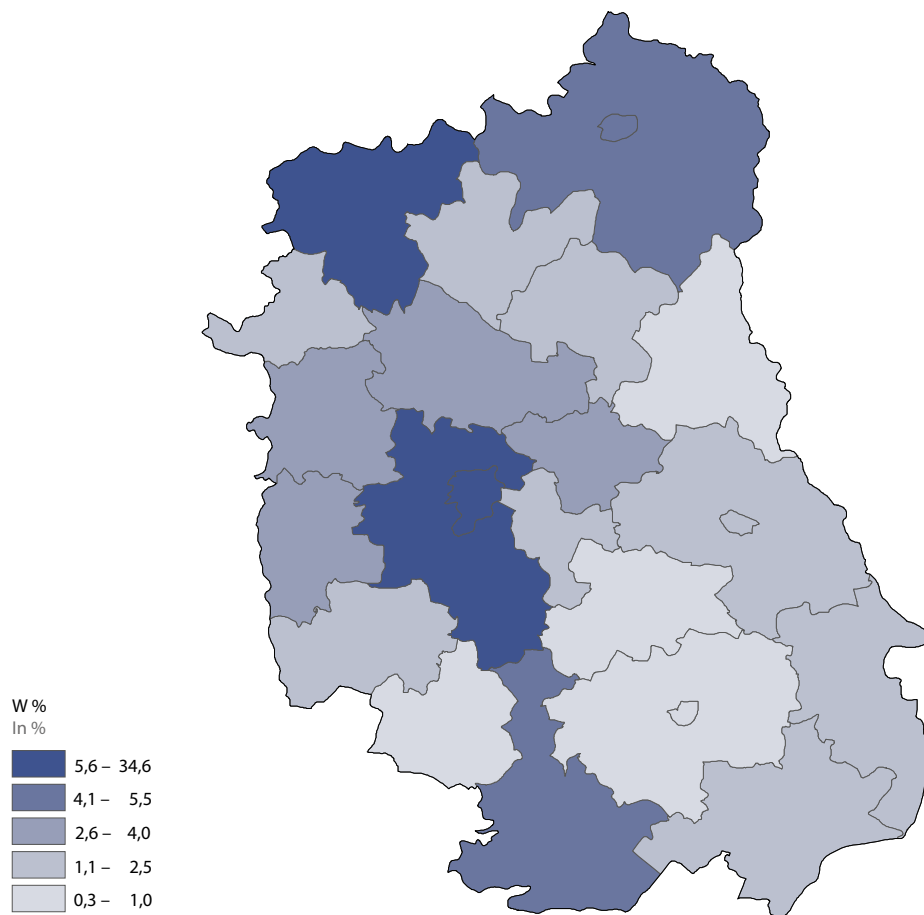
Wykres 7.4. Imigranci przebywający w Polsce czasowo według płci i grup wieku w 2021 r.

Chart 7.4. Immigrants staying in Poland temporarily by sex and age groups in 2021

Mapa 7.1. Imigranci przebywający w Polsce czasowo w 2021 r.

Map 7.1. Immigrants staying in Poland temporarily in 2021

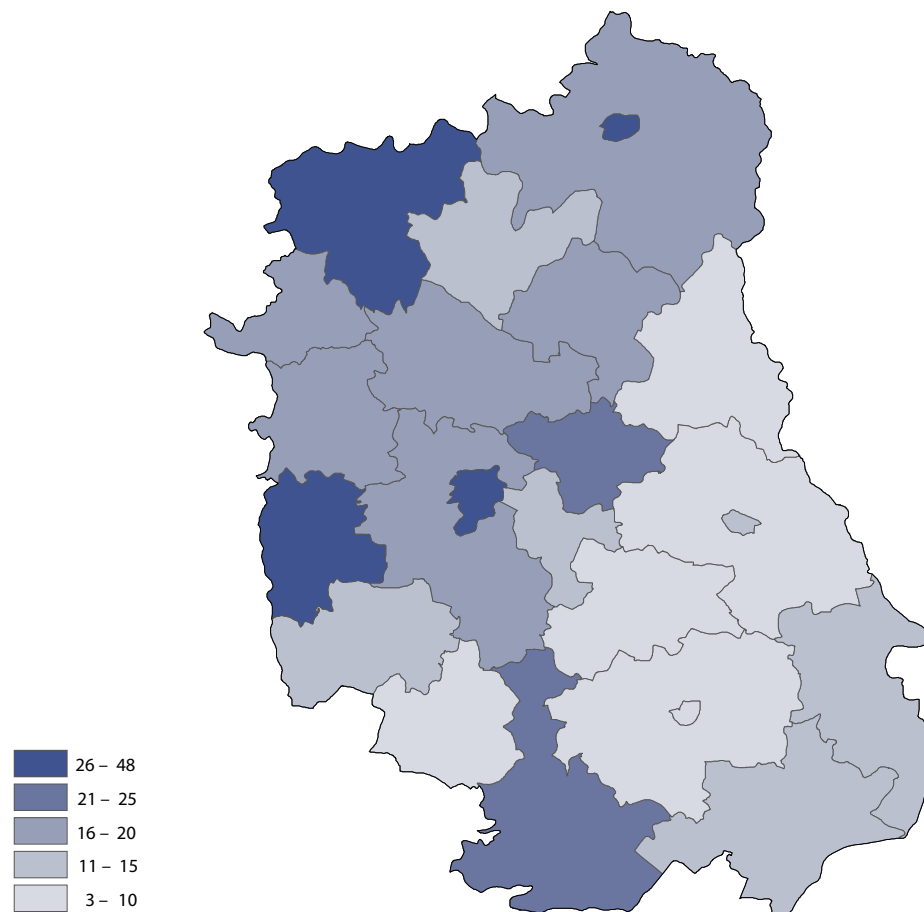

Rozmieszczenie imigrantów przebywających w województwie lubelskim czasowo było nierównomierne i charakteryzowało się zauważalną koncentracją w Lublinie (15558 osób, tj. 34,6% ogółu imigrantów czasowych). W pozostałych miastach na prawach powiatu w województwie (Biała Podlaska, Chełm i Zamość) przebywało łącznie 3114 imigrantów (tj. 6,9% ogółu). Duże skupiska stałych mieszkańców innych państw zlokalizowane były również w powiecie łukowskim (4937 osób, tj. 11,0% ogółu), powiecie lubelskim (3103 osoby, tj. 6,9%), powiecie biłgorajskim (2262 osoby, tj. 5,0%) oraz powiecie bialskim (2034 osoby, tj. 4,5% ogółu).

Zróżnicowana przestrzennie była także liczebność subpopulacji imigrantów czasowych w stosunku do ludności stałej. Zgodnie z wynikami spisu z 2021 roku w województwie lubelskim, największa liczba imigrantów przebywających czasowo na 10 tys. mieszkańców występowała w powiecie łukowskim (48 osób) oraz mieście Lublin (46 osób). Znaczne wartości wskaźnika odnotowano również w mieście Biała Podlaska (34 osoby) oraz powiatach opolskim, łęczyńskim i biłgorajskim (odpowiednio 27, 24 i 23 osoby na 1000 mieszkańców). Z kolei najmniejszą liczbę imigrantów czasowych na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach janowskim (3 osoby) i zamojskim (4 osoby).

Mapa 7.2. Imigranci przebywający w Polsce czasowo na 10 tys. mieszkańców

Map 7.2. Immigrants staying in Poland temporarily per 10 thousand residents

7.3. Emigranci przebywający czasowo za granicą

7.3. Emigrants staying abroad temporarily

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 pozwolił również na określenie skali emigracji. Zgodnie z jego wynikami, w 2021 roku czasowo za granicą przebywało 92746 stałych mieszkańców województwa lubelskiego. Powyżej 3 miesięcy za granicą przebywało 87798 osób wobec 112234 osób odnotowanych w 2011 roku. W okresie międzypisowym liczba stałych mieszkańców województwa lubelskiego przebywających za granicą powyżej 3 miesięcy zmniejszyła się o 24436 osób, tj. o 21,8%.

W 2021 roku mieszkańcy województwa lubelskiego przebywali na wszystkich kontynentach, jednak najwięcej osób (75568, tj. 93,2% emigrantów dla których ustalono kraj przebywania) odnotowano w państwach europejskich. Z tej grupy 40065 osób przebywało czasowo w krajach Unii Europejskiej, a 35503 osoby w pozostałych krajach Europy. Stosunkowo liczna była również zbiorowość emigrantów czasowych przebywających w Ameryce Północnej i Środkowej (4649 osób, tj. 5,7% emigrantów dla których ustalono kraj przebywania).

Tablica 7.5. Emigranci przebywający za granicą czasowo według grup krajów przebywania i płci w 2021 r.

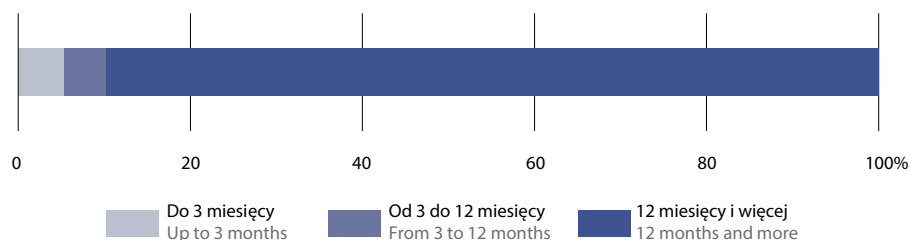
Table 7.5. Emigrants staying abroad temporarily by groups of countries of stay and sex in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			W tym 12 miesięcy i więcej Of which 12 months and more		
	razem total	mężczyźni males	kobiety females	razem total	mężczyźni males	kobiety females
Ogółem Total	92746	46 436	46 310	83 281	40 927	42 354
Europa Europe	75568	37811	37757	66764	32680	34084
w tym of which						
Kraje Unii Europejskiej European Union	40065	19995	20070	34092	16438	17654
Pozostałe kraje europejskie Other European countries	35503	17816	17687	32672	16242	16430
Azja Asia	302	128	174	264	108	156
Ameryka Północna i Środkowa North and Central America	4649	2014	2635	4482	1932	2550
Ameryka Południowa South America	67	35	32	58	30	28
Afryka Africa	123	52	71	100	38	62
Australia i Oceania Australia and Oceania	337	127	210	325	119	206
Kraj nieustalony Unknown	11700	6269	5431	11288	6020	5268

Zgodnie z wynikami NSP 2021 emigranci najczęściej przebywali za granicą przez okres 12 miesięcy i więcej. Liczba stałych mieszkańców województwa lubelskiego przebywających na emigracji ponad rok wyniosła 83281 osób, co stanowiło 89,8% ogółu. Zbiorowości emigrantów czasowych przebywających za granicą do 3 miesięcy oraz od 3 do 12 miesięcy wyniosły odpowiednio 4948 osób i 4517 osób (tj. 5,3% i 4,9% ogółu), co wskazuje na długotrwały charakter emigracji.

Wykres 7.5. Emigranci przebywający za granicą czasowo według okresu przebywania w 2021 r.

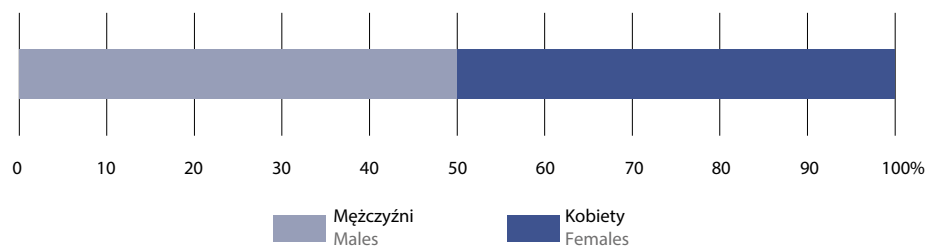
Chart 7.5. Emigrants staying temporarily abroad by period of residence in 2021

W odróżnieniu od zbiorowości imigrantów czasowych, populacja emigrantów charakteryzuje się względną równowagą liczebną według płci. Liczba mężczyzn (46436 osób, 50,1% ogółu) jedynie nieznacznie przeważa nad liczbą kobiet (46310 osób, 49,9%). Wyraźną przewagę liczby kobiet odnotowano jednak w przypadku mniej popularnych krajów przebywania, położonych w Australii i Oceanii (udział kobiet na poziomie 62,3%), Afryce (57,7%), Azji (57,6%) i Ameryce Północnej i Środkowej (56,7%).

Wykres 7.6. Emigranci przebywający za granicą czasowo według płci w 2021 r.

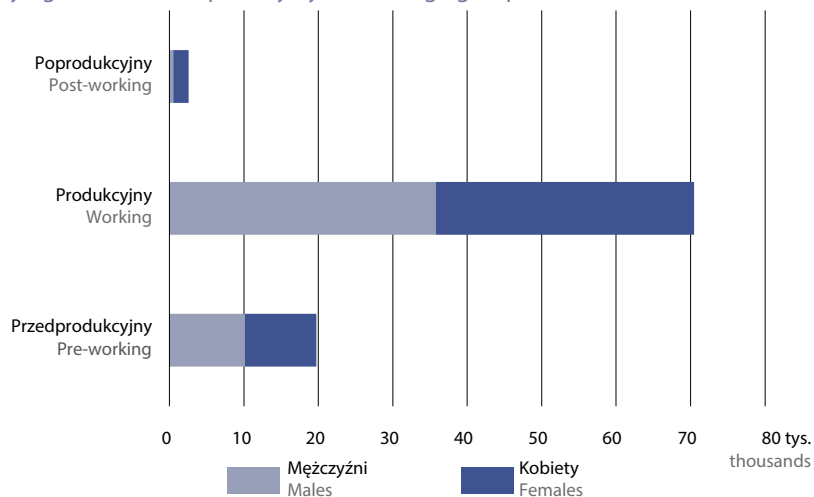
Chart 7.6. Emigrants staying temporarily abroad by sex in 2021

Emigranci przebywający czasowo za granicą to w większości osoby młode. Około trzech na czterech emigrantów było w wieku produkcyjnym (70459 osób, tj. 76,0% ogółu). Co piąty emigrant (19717 osób, 21,3% ogółu) był w wieku przedprodukcyjnym, natomiast udział osób w wieku poprodukcyjnym wyniósł 2,8% (2570 osób). Wśród emigrantów w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym widoczna była względna równowaga mężczyzn i kobiet, natomiast w grupie emigrantów w wieku poprodukcyjnym dominowały kobiety (ich udział wyniósł 79,8%).

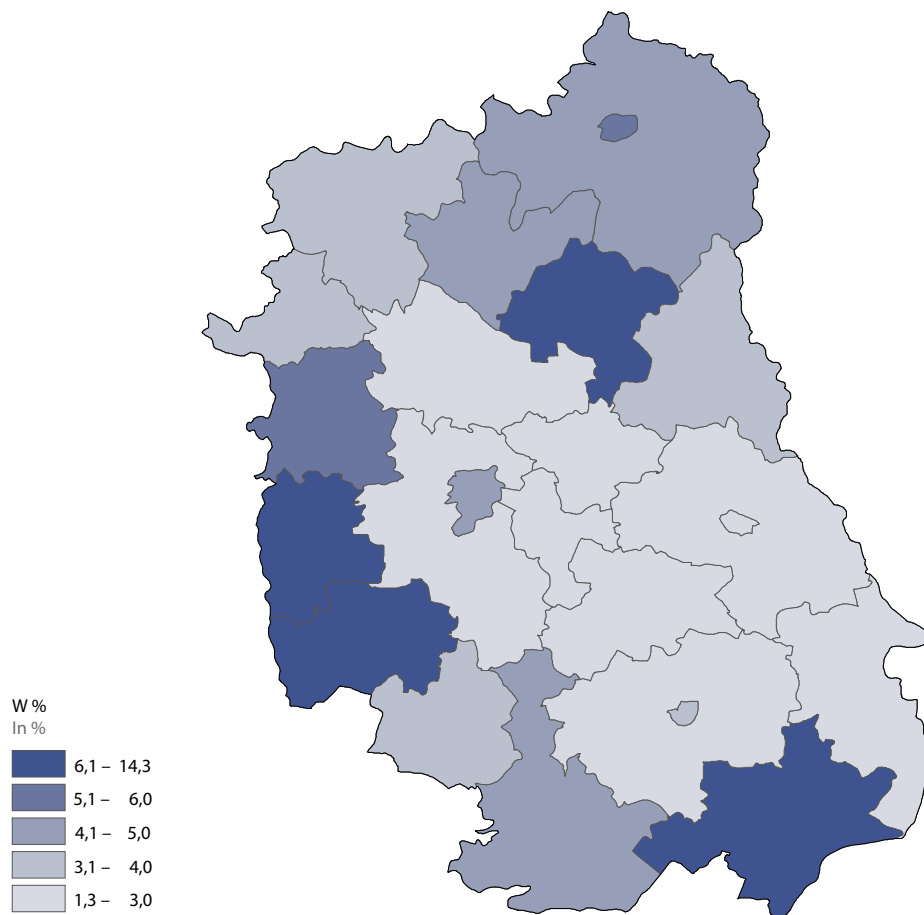
Wykres 7.7. Emigranci przebywający za granicą czasowo według płci i grup wieku w 2021 r.

Chart 7.7. Emigrants staying in Poland temporarily by sex and age groups in 2021

Mapa 7.3. Emigranci przebywający za granicą czasowo w 2021 r.

Map 7.3. Emigrants staying abroad temporarily in 2021

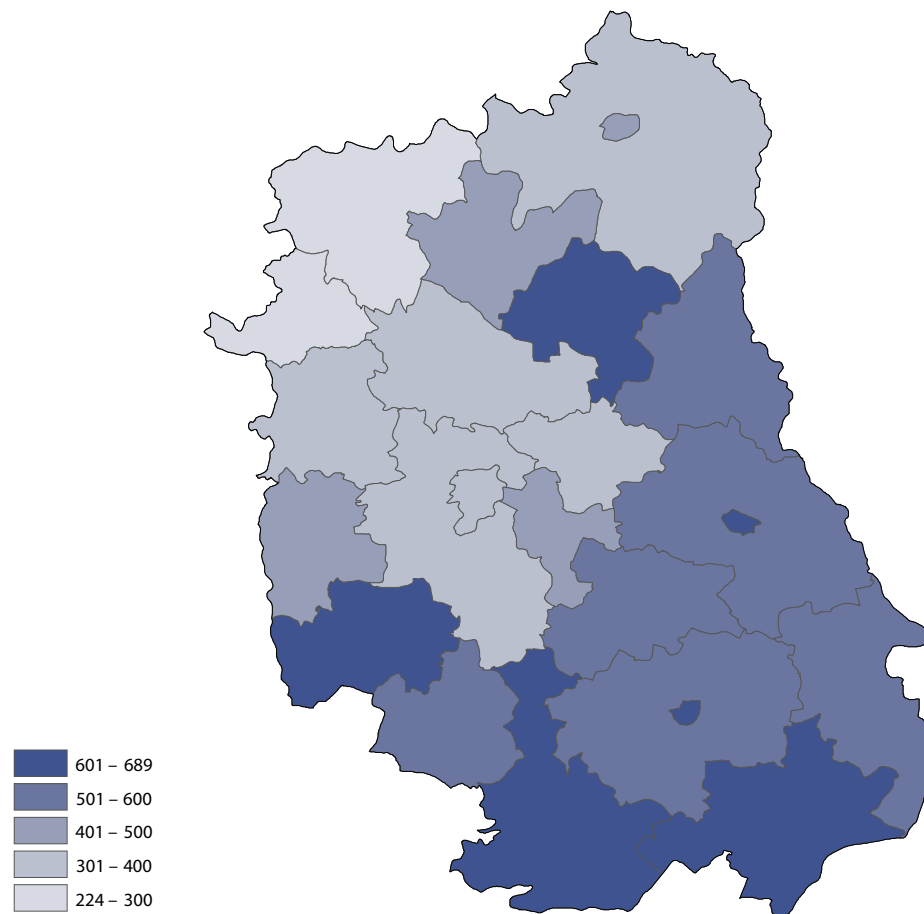

W przekroju terytorialnym według powiatów najwięcej emigrantów przebywających za granicą czasowo przed wyjazdem z kraju mieszkało w mieście Lublin (13229 osób, tj. 14,3% ogółu), powiecie krańickim (6333 osoby, tj. 6,8%), powiecie biłgorajskim (6189 osób, tj. 6,7%), powiecie zamojskim (5640 osób, tj. 6,1%), powiecie tomaszowskim (5398 osób, tj. 5,8%) oraz powiecie lubelskim (5014 osoby, tj. 5,4%). Najmniejsza liczba osób przebywających czasowo poza granicami Polski pochodziła z powiatu ryckiego (1190 osób) oraz powiatu parczewskiego (1527 osób).

Biorąc pod uwagę liczbę emigrantów w odniesieniu do liczby ludności danego powiatu, na pierwszym miejscu uplasował się powiat krańicki, w którym na 10 tys. mieszkańców przypadało 689 osób przebywających za granicą. Kolejne miejsca zajęły pod tym względem: powiat tomaszowski (678 osób), miasto Zamość (641 osób), miasto Chełm (634 osoby) oraz powiat biłgorajski (628 osób). Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w przypadku powiatów: ryckiego (224 osoby na 10 tys. mieszkańców), łukowskiego (230 osób) oraz lubelskiego (310 osób).

Mapa 7.4. Emigranci przebywający za granicą czasowo na 10 tys. mieszkańców w 2021 r.

Map 7.4. Emmigrants staying abroad temporarily per 10 thousand residents in 2021

Uwagi ogólne

1. Podstawa prawna, termin i zakres spisu ludności i mieszkań 2021

Ramy tematyki narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań w 2021 r., zakres, forma, tryb, granice obowiązków statystycznych określone zostały w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1775, z 2020 r. poz. 1486, z 2021 r. poz. 615, z 2021 r., poz. 1143), dalej: ustawa o NSP 2021);
- ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 955);

oraz :

- rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.8.2008, str. 14);
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1) w zakresie zasad przetwarzania danych osobowych;
- rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii) (Dz. Urz. L 87 z 31.3.2009, str. 164), w zakresie zasad opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyk oraz poufności informacji statystycznych;

Zgodnie z zapisami ustawy o NSP 2021, spis ludności i mieszkań realizowany był w terminie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

W części Aktywność ekonomiczna – dotyczącej aktywności bieżącej, okresem referencyjnym był dodatkowo tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2021 realizowany był jako badanie pełne i obejmował:

- osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach i innych zamieszkałych pomieszczeniach niebędących mieszkaniami – dotyczyło to również osób czasowo lub na stałe przebywających za granicą, jeśli nie wymeldowały się z pobytu stałego w Polsce;
- osoby fizyczne niemające miejsca zamieszkania;
- mieszkania, budynki, obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz zamieszkane pomieszczenia niebędące mieszkaniami.

Spis nie obejmował:

- szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych;

- mieszkań, budynków, obiektów oraz pomieszczeń będących własnością przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych.

2. Podstawowe cele spisu

Najważniejszymi założonymi celami spisu powszechnego ludności i mieszkań są:

- 1) zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł, w szczególności ze źródeł administracyjnych;
- 2) dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju;
- 3) zaprezentowanie zmian w liczbie ludności i zasobach mieszkaniowych w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu (NSP 2011), wraz z szeroką charakterystyką zarówno poszczególnych zbiorowości, jak i przebiegu podstawowych procesów, w tym: o stanie i strukturze demograficzno-społecznej i ekonomicznej ludności, gospodarstw domowych i rodzin zamieszkujących lub przebywających w Polsce, o rozmiarach i kierunkach mobilności ludności, aktywności ekonomicznej, a także o rozmiarach zasobów mieszkaniowych, ich jakości oraz efektywnym wykorzystaniu;
- 4) zebranie informacji niezbędnych do realizacji zobowiązań międzynarodowych Polski wobec Unii Europejskiej oraz ONZ;
- 5) dostarczenie danych statystycznych na potrzeby tworzenia i aktualizacji operatów zarówno dla ustalania stanu i struktury ludności według cech demograficznych, społecznych i ekonomicznych, jak i losowania prób do badań reprezentacyjnych prowadzonych w latach pospisowych w gospodarstwach domowych.

3. Zakres tematyczny spisu

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2021 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w rozporządzeniu nr 763/2008.

Na przełomie 2016/ 2017 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w których zbierano uwagi i zapotrzebowanie na dane spisowe od urzędów centralnych i terenowych, samorządów, ośrodków badawczych, organizacji narodowościowych i instytucji wyznaniowych.

W wyniku tych prac ustalono następujące tematy badawcze:

- 1) Geograficzna charakterystyka ludności – miejsce zamieszkania,
- 2) Demograficzna charakterystyka osób – płeć, wiek, stan cywilny, pozostawanie w związku niesformalizowanym, kraj urodzenia, kraj obywatelstwa;
- 3) Gospodarstwa domowe i rodziny – wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny, rodziny biologiczne, rodziny niepełne, pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie;
- 4) Wykształcenie – poziom wykształcenia;
- 5) Niepełnosprawność: biologiczna i prawna;
- 6) Migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym emigracja i imigracja czasowa, kraj poprzedniego zamieszkania; kraj wyjazdu, fakt zamieszkania kiedykolwiek za granicą; miejsce zamieszkania rok przed spisem;
- 7) Narodowość i język używany w domu;

- 8) Wyznanie (przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego);
- 9) Ekonomiczna charakterystyka osób, w tym: bieżąca aktywność ekonomiczna – pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo, charakterystyka zawodowa pracujących;
- 10) Źródło utrzymania osób;
- 11) Dojazdy do pracy.

Z zakresu tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

- 1) Rodzaj zamieszkaných pomieszczeń;
- 2) Charakterystyka mieszkań, w tym status zamieszkania mieszkania (zamieszkane, niezamieszka-ne), tytuł prawny do zajmowanego mieszkania, własność mieszkania, wielkość mieszkania, w tym: liczba izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania oraz rodzaj stosowanego paliwa/źródła energii stosowanego do ogrzewania mieszkania (dotyczy mieszkań zamieszkaných);
- 3) Charakterystyka budynków z lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności bu-dynku, liczba mieszkań w budynku, rok oddania do użytku, wyposażenie budynków w urządzenie techniczne (wodociąg, kanalizacja, gaz z sieci, centralne ogrzewanie);

4. Źródła danych

4.1. Rejestry administracyjne i systemy informacyjne

Zakres informacyjny powszechnego spisu ludności i mieszkań 2021 został zebrany o całej populacji podlegającej badaniu metodą mieszaną, tzn. z rejestrów administracyjnych oraz danych zebranych bezpośrednio od respondentów przy pomocy elektronicznego formularza spisowego z wykorzystaniem samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego i wywiadu z udziałem rachmistrza spisowego.

W NSP 2021 wykorzystanych zostało ok. 35 głównych rejestrów i systemów informacyjnych. Jako priorytetowe należy wymienić: Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności oraz gminne zbiory meldunkowe w zakresie danych o ludności; zbiory danych z systemu ZUS dotyczące płatników składek, osób ubezpieczonych oraz osób pobierających emeryturę lub rentę, świadczenie lub zasiłek przedemerytalny, rentę socjalną, świadczenia pieniężne wypłacane samoistnie; Centralny Wykaz Ubezpieczonych (NFZ) – w zakresie danych o osobach objętych systemem ubezpieczeń zdrowotnych; Ewidencja gruntów i budynków, Państwowy rejestr granic i powierzchni jednostek podziału terytorialnego państwa – w zakresie danych o budynkach i lokalach; Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju, a także dane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, KRUS-u, Systemu Pobyt (UDsC), systemu POL-on (zintegrowany system informacji o nauce i szkolnictwie wyższym), Systemu Informacji Oświatowej (SIO), z systemów informacyjnych powiatowych urzędów pracy o osobach bezrobotnych i o osobach poszukujących pracy; dane z systemów pomocy społecznej o świadczeniobiorcach oraz o osobach ubiegających się o przyznanie świadczeń.

Dodatkowo zastosowanie znalazły dane pochodzące z pozaadministracyjnych źródeł tj. od: operatorów publicznych sieci telekomunikacyjnych, przedsiębiorców prowadzących sprzedaż i dystrybucję energii elektrycznej, podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków i zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w zakresie dystrybucji lub obrotu paliwami gazowymi, w zakresie przesyłu i wytwarzania energii cieplnej, dla których odbiorcą końcowym dokonującym zakupu są gospodarstwa domowe.

Uznano, że zakwalifikowane rejestry i systemy administracyjne zostaną wykorzystane jako:

- a) bezpośrednie źródło danych;
- b) źródło informacji do utworzenia wykazu podmiotów objętych spisem (wykaz osobowo-adresowo mieszkaniowy);
- c) źródło informacji do imputacji, szacowania danych, porównań i określenia jakości danych.

4.2. Elektroniczny formularz spisowy

W spisie 2021 wykorzystywano formularz dostępny wyłącznie w formie elektronicznej.

Była to interaktywna aplikacja składająca się z kilku części: dane osoby (z którą przeprowadzany był spis lub która dokonywała samospisu), ustalenie adresu zamieszkania osoby, osoby w mieszkaniu /pomieszczeniu niebędącym mieszkaniem/obiekcie zbiorowego zakwaterowania, osoby przebywające za granicą, relacje rodzinne, kwestionariusze osobowe zawierające pytania z zakresu charakterystyki demograficzno-społecznej migracyjnej, narodowo-etnicznej, wyznaniowej i dotyczące aktywności ekonomicznej osób oraz kwestionariusz mieszkaniowy zawierający pytania w zakresie opisu mieszkania i budynku.

Przyjęto zasadę, że osoba dorosła, która jako pierwsza zalogowała się do aplikacji spisowej, podawała informacje o mieszkaniu i wszystkich osobach w nim zamieszkałych, ustalała skład osobowy mieszkania, określała relacje rodzinne pomiędzy osobami. Następnie wypełniane były kwestionariusze osobowe osób zamieszkałych pod danym adresem.

Formularz elektroniczny wsparty był słownikami:

- a) miejscowości – miejscowość, województwo, powiat, gmina;
- b) krajów zamieszkania;
- c) krajów urodzenia;
- d) krajów obywatelstwa;
- e) etnonimów z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- f) języków z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- g) wyznań z możliwością otwartego zapisu tekstowego;
- h) rodzajów paliwa i źródeł energii – do określenia sposobu ogrzewania mieszkania;
- i) zawodów i specjalności. Słownik ten co do formy opierał się w głównej mierze na zawodach (grupach zawodów) opisanych w Klasyfikacji zawodów i specjalności (KZiS) na trzech lub czterech znakach. Słownik uzupełniono o zawody z KZiS występujące na sześciu znakach, które dobrze reprezentowały zbiorczą, czteroznakową grupę zawodów. W ograniczonej mierze wykorzystane zostały również popularne synonimy często używane w mowie potocznej;
- j) rodzajów działalności nierolniczej. Słownik został oparty na grupach rodzajów działalności oznaczonych w PKD 2007 trzema cyframi. Dokonano także uzupełnienia o niektóre nazwy klas, a także nieliczne synonimy rodzajów działalności występujące w mowie potocznej.

Aplikacja spisowa została również przystosowana na potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Osoby głuche i głuchonieme miały możliwość skorzystania z internetowej aplikacji do samospisu, która spełniała normy WCAG 2.0 (wytycznych dotyczących dostępności treści internetowych).

Osoby, które nie miały dostępu do Internetu mogły skorzystać z miejsc spisowych w najbliższym urzędzie gminy, gdzie, zgodnie z ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komuni-

kowania się, była zapewniona obsługa również w języku migowym. Przygotowano 4 wersje językowe aplikacji spisowej. Oprócz języka polskiego aplikacja była dostępna w języku angielskim, rosyjskim i ukraińskim.

Przygotowana została także odrębna aplikacja elektroniczna w celu realizacji spisu ludności w obiektach zbiorowego zakwaterowania. Dane o osobach przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania przekazywali zarządzający tymi obiektami, w zakresie posiadanej dokumentacji. Aplikacja zawierała podstawowe informacje o typie obiektu i osobach w nim przebywających. Uzupełniająco i niezależnie, osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania mogły samodzielnie przekazywać dane na swój temat poprzez samospis internetowy lub na żądanie poprzez wywiad telefoniczny.

5. Wybrane pojęcia i definicje spisowe

W rozdziale zaprezentowane zostały pojęcia i definicje spisowe, niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu 2021 w zakresie stanów ludności oraz jej charakterystyki demograficzno- społecznej.

Na podstawie wyników NSP 2021 zostały wyodrębnione następujące kategorie ludności:

- 1) Ludność według definicji krajowej.
- 2) Rezydenci (ludność rezydująca).

We wszystkich tablicach publikacji informacje dotyczą kategorii ludności według definicji krajowej – dalej określanej jako „ludność”.

Ludność według definicji krajowej. Kategoria ta, z punktu widzenia mieszkańców gminy, tj. najmniejszej jednostki podziału administracyjnego kraju – obejmuje następujące grupy:

1. Osoby mieszkające stale (stali mieszkańcy) – są to osoby, które w spisie zadeklarowały, że dana gmina jest ich stałym miejscem zamieszkania (bez względu czy są tam zameldowane na pobyt stały czy nie) oraz – w momencie spisu:
 - a) były obecne (mieszkały w gminie),
 - b) były nieobecne, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące,
 - c) były nieobecne dłużej niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z powodu m.in:
 - przebywania w zakładzie karnym lub śledczym,
 - pobytu za granicą.
2. Osoby przebywające czasowo dłużej niż 3 miesiące. Dotyczy osób, które w spisie zadeklarowały, że ich stałym miejscem zamieszkania jest inna gmina w kraju, natomiast w miejscu/gminie spisania przebywały czasowo (dłużej niż 3 miesiące) z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Do kategorii ludności faktycznej danej gminy nie były zaliczane osoby przybyłe z zagranicy na pobyt czasowy, tj. takie, które nie posiadały stałego pobytu w Polsce. Kategoria nie ujmuje też stałych mieszkańców danej gminy, którzy w momencie spisu przebywali poza gminą dłużej niż 3 miesiące z przyczyn innych niż przebywanie w zakładzie karnym (śledczym) lub pobyt za granicą, tj. osób które przebywały czasowo w innej gminie kraju (zgodnie z przyjętą definicją zostali tam ujęci jako ludność według definicji krajowej). Analogicznie wyodrębniana jest ludność dla poszczególnych miejscowości statystycznych.

Ludność rezydująca (rezydenci). Do rezydentów z punktu widzenia mieszkańców gminy zalicza się:

- a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania (gminą) przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju czy za

granicą). Wyjątek stanowią polscy dyplomaci na placówkach oraz żołnierze stacjonujący na zagranicznych misjach wojskowych, którzy – mimo przebywania za granicą – zostali zaliczeni do stałych mieszkańców Polski (zgodnie z rekomendacjami EKG ONZ oraz Unii Europejskiej),

- b) osoby mieszkające czasowo w gminie przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (cudzoziemcy bez stałego pobytu w Polsce).

Jako kryterium przemieszczania się ludności przy wyodrębnianiu kategorii rezydentów przyjęto (podobnie jak dla ludności według definicji krajowej): naukę, pracę, warunki rodzinne i mieszkaniowe, leczenie i rehabilitację, pobyt w domu opieki. Oznacza to, że osoby przebywające w zakładach karnych czy aresztach – bez względu na czas nieobecności – są zaliczane do rezydentów miejscowości, w których zamieszkiwali przed jej „przymusowym” opuszczeniem.

Wiek osób określa się liczbą lat ukończonych ustaloną poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. momentem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku).

Ekonomiczne grupy wieku Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet – 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku mobilnym, tj. w wieku 18-44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Stan cywilny – sytuacja prawna osoby określona na podstawie odpowiednich aktów stanu cywilnego. Zgodnie z prawem polskim występują cztery kategorie stanu cywilnego:

- kawaler, panna – osoby, które nigdy nie pozostawały w prawnym związku małżeńskim,
- żonaty, zamężna – osoby, których związek małżeński został zawarty zgodnie z prawem świeckim,
- wdowiec, wdowa – osoby, których prawne małżeństwo przestało istnieć z powodu śmierci współmałżonka,
- rozwiedziony, rozwiedziona – osoby, których małżeństwo zostało rozwiązane orzeczeniem sądu.

Migracje zagraniczne – to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy. W zaleceniach ONZ migracje zagraniczne są zdefiniowane jako fakt zmiany kraju głównego miejsca zamieszkania, przy czym główne miejsce zamieszkania oznacza miejsce, w którym osoba spędza większość czasu podczas pewnego okresu; długość tego okresu może wynosić – w zależności od przyjętych uregulowań prawnych w poszczególnych krajach – 3 miesiące, 6 miesięcy, najczęściej co najmniej 12 miesięcy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) migracje dzieli się na:

- **krótkookresowe** – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy,
- **długookresowe** – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy oraz zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Migracje na pobyt stały to migracje związane z osiedleniem się w innym kraju na stałe (w świetle polskiego prawa: imigracja to dokonanie zameldowania na pobyt stały, zaś emigracja – dokonanie wymeldowania z pobytu stałego w Polsce).

Migracje czasowe to migracje związane z pobytem czasowym trwającym dłużej niż 3 miesiące. W szerszym ujęciu terminem tym można objąć wszystkie migracje o charakterze niedefinitywnym, tzn. nie na osiedlenie, a zatem według podziału zalecanego przez ONZ – migracje długookresowe i krótkookresowe.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

Kraj urodzenia zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa.

Rozstrzygnięcie takie zostało przyjęte w związku z koniecznością zabezpieczenia porównywalności, a przede wszystkim nie dublowania danych w skali międzynarodowej.

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem, nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od pytania o narodowość. Dla osób nieposiadających obywatelstwa żadnego kraju przewidziana była możliwość odpowiedzi: nie posiadam obywatelstwa żadnego kraju. Jeżeli spisywana osoba posiadała obywatelstwa kilku krajów, zastosowano hierarchię wskazań: Polska, kraje UE, kraje trzecie.

Cudzoziemcem jest każda osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów. Cudzoziemcy, przybyli do Polski na pobyt stały, są traktowani jako osoby mieszkające stale, pozostali zaś, w zależności od czasu faktycznego pobytu w naszym kraju:

- jako przebywający czasowo (imigranci krótkookresowi) – w przypadku przebywania przez okres poniżej 12 miesięcy,,
- jako rezydenci (imigranci długookresowi) – w przypadku przebywania przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Migracje wewnętrzne – to przemieszczenia ludności w granicach kraju.

W ramach migracji wewnętrznych wyróżnia się migracje:

- międzywojewódzkie, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego,
- wewnątrzwojewódzkie, czyli zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego województwa,
- międzypowiatowe, czyli przemieszczenia ludności z jednego powiatu do innego,
- wewnątrzpowiatowe, czyli zmiany miejsca zamieszkania w obrębie tego samego powiatu.

Klasyfikując migracje wewnętrzne według charakteru administracyjnego obszarów, między którymi miała miejsce wędrówka, rozróżniamy następujące kierunki migracji:

- ze wsi do miast,
- z miast na wieś,
- z miast do miast,
- ze wsi na wieś.

Czasowe migracje wewnętrzne – to migracje związane z pobytem czasowym poza miejscem stałego zamieszkania trwającym lub zamierzającym trwać dłużej niż 3 miesiące.

Narodowość – przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną, opartą na subiektywnym odczuciu, indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia związek z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. Narodowości (odczuwanej przynależności narodowo-etnicznej) nie należy mylić z przynależnością państwową – czyli obywatelstwem.

Język używany w kontaktach domowych – dotyczy języka używanego na co dzień w domu i odnosi się do języka mówionego lub migowego, który używany jest w kontaktach rodzinnych. Język używany w rodzinnych kontaktach domowych nie odnosi się do znajomości języków obcych.

Wyznanie (przynależność wyznaniowa) to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym (kościółem lub związkiem wyznaniowym). Wyznanie powinno być określane na podstawie dobrowolnej deklaracji, w tym także – wyrażającej brak związku z jakimkolwiek wyznaniem (bez wyznania).

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

Poziom wykształcenia jest określany na podstawie klasyfikacji ISCED 2011:

- a) wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora – dotyczy osób z tytułem doktora, doktora habilitowanego lub profesora;
- b) wyższe z tytułem magistra, magistra inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów II stopnia (uzupełniających magisterskich) lub jednolitych studiów magisterskich. Do tej kategorii zalicza się osoby, które posiadają dyplom lekarza;
- c) wyższe z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym – dotyczy osób z tytułem zawodowym licencjata, inżyniera lub równorzędnym – uzyskanym po ukończeniu studiów I stopnia (licencjackich, inżynierskich);
- d) dyplom ukończenia kolegium – dotyczy absolwentów kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz absolwentów kolegiów pracowników służb społecznych;
- e) policealne – dotyczy osób, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej. Do tej kategorii zalicza się również osoby, które ukończyły studium nauczycielskie;
- f) średnie ogólnokształcące – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub które ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem;
- g) średnie zawodowe – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej);
- h) zasadnicze zawodowe/branżowe – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia;
- i) gimnazjalne – dotyczy osób, które uzyskały świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.

- j) podstawowe ukończone – dotyczy osób, które otrzymały świadectwo ukończenia: szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej) niezależnie od tego, ile klas ona liczyła (osiem, siedem, sześć czy dawniej cztery), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej;
- k) niepełne podstawowe lub bez wykształcenia szkolnego – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

Osoby niepełnosprawne (z niepełnosprawnościami) są to takie osoby, które posiadają odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają, lecz ich sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wykonywanie codziennych czynności, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych.

Statystyczny podział zbiorowości osób niepełnosprawnych wyróżnia trzy podstawowe grupy

- osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie, tj. takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie/a wydane przez organ do tego uprawniony i równocześnie mają (odczuwają) ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku,
- osoby niepełnosprawne tylko prawnie, tj. takie, które posiadają odpowiednie orzeczenie/a wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które takiego/ich orzeczenia/orzeczeń nie posiada/ją, ale odczuwa/ją ograniczenie zwykłych (podstawowych) czynności życiowych odpowiednich dla ich wieku..

Kryterium zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie było:

- dla osób w wieku 16 lat i więcej – posiadanie aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający, ustalającego stopień niepełnosprawności, niezdolność do pracy, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo,
- dla osób poniżej 16 roku życia – posiadanie aktualnego orzeczenia o niepełnosprawności wydanego przez organ orzekający.

Ze względu na występujące ograniczenia wśród zbiorowości osób niepełnosprawnych rozróżnia się 3 stopnie ograniczenia zdolności do wykonywania czynności podstawowych: całkowicie, poważnie lub umiarkowanie ograniczoną. We wszystkich przypadkach chodzi o stany długotrwałe, tj. takie, które trwają lub przewiduje się, że będą trwały 6 miesięcy lub dłużej.

Należy podkreślić, że zbierane w ramach NSP 2021 dane odnoszące się do posiadanych ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, były gromadzone na zasadzie dobrowolności (deklaracja i subiektywna ocena respondenta) - zgodnie z przepisami ustawy o NSP'2021.

Obiekt zbiorowego zakwaterowania (OZZ) to zespół pomieszczeń (pokoju i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, hotelarskie, zdrowotne bądź inne, które są związane z zamieszkaniem/przebywaniem zwykle większej liczby osób lub obiekt instytucji wyznaniowej. Do obiektów zbiorowego zakwaterowania zalicza się m.in. domy studenckie, hotele pracownicze, domy dziecka, domy pomocy społecznej, placówki dla bezdomnych, klasztory, domy zakonne.

Bezdomny to osoba, która z różnych przyczyn – ekonomicznych, rodzinnych lub administracyjnych - deklaruje brak stałego miejsca zamieszkania. Do osób bezdomnych nie należy zaliczać takich, które są pozabawione dachu nad głową z powodu wypadków losowych (kataklizmów, powodzi, pożarów itp.).

6. Klasyfikacje i grupowania wykorzystywane w zakresie ludności w NSP 2021

1. Grupowania i klasyfikacje, określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) 2017/543 z dnia 22 marca 2017 r. określające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów.
2. The International Standard Classification of Education (ISCED – UOE, 1997).
3. International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006).

General remarks

1. Legal basis, deadline and the scope of the 2021 Census

The frames of the 2021 population and housing census subject matters, its scope, form, mode, statistical obligations limits were provided in following legal acts

- Act of August 9, 2019 on the National Population and Housing Census 2021 (Journal of Laws of 2019, item 1775, of 2020, item 1486, of 2021, item 615, of 2021, item 1143), hereinafter: the Census 2021 Act;
- Act of June 29, 1995 on Official Statistics (Journal of Laws of 2021, item 955), hereinafter: the Act on Official Statistics,

and

- Regulation (EC) No 763/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 on population and housing censuses (Official Journal of the European Union, L 218, 13.8.2008, p. 14);
- Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (Official Journal of the European Union, L 119, 04.05.2016, p. 1) on the principles for processing personal data;
- Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities (Text with relevance for the EEA and for Switzerland) (OJ L 87, 31.3.2009, p. 164). L 87, 31.3.2009, p. 164), as regards the rules for the development, production and dissemination of statistics and statistical confidentiality;

In accordance with the provisions of the Census Act 2021, the Population and Housing Census was implemented from April 1 to September 30, 2021, as of March 31, 2021.

In the Current Activity section, the reference period was additionally the week ending on the survey reference date (i.e. the period from March 25 to March 31, 2021).

The 2021 Census was conducted as a complete survey and included:

- individuals who permanently reside and temporarily reside in dwellings, buildings, and other premises other than a dwelling - this also applied to persons temporarily or permanently staying abroad, if they had not deregistered from permanent residence in Poland;
- natural persons not having residence;
- dwellings, buildings, collective living quarters and premises other than a dwelling.

The census did not include:

- heads and foreign staff of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, their family members and other persons enjoying privileges and immunities under the laws, international agreements or generally recognized international customs;

- apartments, buildings, facilities and premises owned by diplomatic representations and consular offices of foreign countries.

2. Main objectives of the 2021 Census

In light of the dynamic changes occurring in socio-economic life, access to objective information, which is then the basis for making strategic decisions, becomes crucial. Population statistics and general family, social, economic, and housing characteristics of individuals are essential for studying and defining social, environmental, and regional policies in individual countries as well as larger communities/communities, including the European Union and the United Nations. Statistical data are both a starting point for the planning and implementation of short- and long-term policies, enable their ongoing monitoring, but also make it possible to assess the scale of events and phenomena occurring ad-hoc, requiring immediate decisions.

Having up-to-date, good quality and comparable data makes it possible to capture the processes taking place, to determine their trends and thus to react adequately. The value of the information collected for scientific and historical research is also not insignificant.

In view of the above, the most important assumed objectives of the population and housing census are:

- 1) to meet the information needs of the country, especially to collect information that cannot be obtained from other sources, especially from administrative sources;
- 2) to provide information at the level of units of the country's basic administrative division;
- 3) to present changes in the number of population and housing resources in comparison with the results of the previous census (Census 2011), together with a broad characterization of both the individual populations and the course of the basic processes, including: the status and demographic, social and economic structure of the population households and families living or staying in Poland, the size and directions of population mobility, economic activity, as well as the size of housing resources, their quality and effective use;
- 4) to collect information necessary for fulfilling Poland's international obligations towards the European Union and the United Nations;
- 5) to provide statistical data for the needs of creating and updating the survey data, both for determining the condition and structure of the population by demographic, social and economic characteristics and for drawing samples for sample surveys conducted in the post-census years in households.

3. Information scope of the 2021 Census

When determining the scope of the 2021 Census, an analysis of the use of the results of the previous census was carried out, as well as an analysis of new information needs. The possibility of obtaining this information from other sources, mainly from public administration information systems, as well as the need to maintain full comparability of data in time and international obligations specified in Regulation No. 763/2008 were also taken into account.

At the turn of 2016/2017, public consultations were conducted, in which comments and demand for census data were collected from central and local offices, local governments, research centers, national and ethnic associations and religious institutions.

As a result of these activities, the following main topics were established:

- 1) Geographical characteristics of the population – place of residence,
- 2) Demographic characteristics of persons- sex, age, marital status, being in an informal relationship, country of birth, country of citizenship;
- 3) Households and families – the number and size private households and families, number and types of family nucleus, family type (two-parent or one-parent family), household status
- 4) Education – level of education
- 5) Biological and legal disability.
- 6) Internal and international migration, including temporary emigration and immigration, the country of previous residence; country of departure, ever living abroad; place of residence one year before the census,
- 7) Nationality and language used at home;
- 8) Religion affiliation (membership of a church or religious association);
- 9) Economic characteristics of persons, including: current economic activity – the employed, unemployed, economically inactive persons, professional characteristics of the employed;
- 10) Source of maintenance

The following topics were established in the area of 'Housing and buildings':

- 1) Type of inhabited living quarters;
- 2) Characteristics of dwellings including occupancy status (inhabited, uninhabited), tenure status to occupied dwelling, ownership of dwelling, the size of dwelling including: number of rooms and useful floor area of dwellings, equipping dwellings with sanitary and technical installation, heating method of dwelling and type of fuel/source of energy to heat the dwelling (for inhabited dwellings);
- 3) Characteristics of buildings with dwellings, including: type of building, type of ownership of building, number of dwellings in building, year of building's completion, equipping buildings with technical facilities (water supply system, sewage system, gas supply system, central heating).

4. Data sources in the 2021 Census

4.1. Administrative registers and information systems used for the census

The information scope of the 2021 Census was collected about the entire population to be surveyed using a mixed method, i.e. from administrative registers and data collected directly from respondents by means of an electronic census form using online self-reporting, telephone interview, and interview with a census enumerator

Approximately 35 major registers and information systems were used in the 2021 Census. The following should be mentioned as priorities: the Universal Electronic System for Registration of the Population and registration collections of gminas in the field of population data; sets of data from the Social Insurance Institution system concerning payers of contributions, insured persons and persons receiving pensions, pre-retirement benefits or allowances, social pensions, self-paid cash benefits; Central Register of Insured Persons – with regard to data on persons covered by the health insurance system; Land and building register, National Register of Boundaries and Area of Administrative Units of Poland - as regards data on

buildings and premises; The National Official Register of Territorial Division of the Country, as well as data from the State Fund for Rehabilitation of Disabled Persons, Agricultural Social Insurance Fund, the Pobyt System, the POL-on System (integrated information system on Polish science and higher education), the Educational Information System, and information systems of powiat employment offices on the unemployed and job seekers; data from social welfare systems on benefit recipients and claimants.

Additionally, data from non-administrative data sources were used, i.e. from: operators of public telecommunication networks, entrepreneurs selling and distributing electric energy, entities conducting activity within the scope of collective sewage disposal and collective water supply, within the scope of distribution or trading in gaseous fuels, within the scope of transmission and generation of heat energy, for which the final customer purchasing are households.

It was considered that the eligible administrative registers and systems would be used as:

- a) a direct source of data;
- b) a source of information for creating a list of entities to be enumerated in the census (personal/address/housing list);
- c) a source of information for imputation, data estimation, comparisons and data quality determination.

4.2. Electronic census formy

The 2021 Census used an electronic-only form. It was an interactive application that consists of the following parts: data of the person (with whom the census was carried out or who did the online self-enumeration), determining the person's address of residence, persons in a dwelling/premises other than a dwelling/collective living quarters, persons staying abroad, family relations, personal questionnaires containing questions on demographic-social, migration, national or ethnic, religion and economic activity characteristics of the persons and a housing questionnaire containing questions on the description of the dwelling and the building.

It was assumed that the adult who first logged on to the census application provided information about the dwelling and all persons living there, established the personal composition of the dwelling, and defined family relations between persons. Subsequently, personal questionnaires were filled in for persons residing at the given address.

The electronic form was supported by dictionaries of:

- a) localities – locality, voivodship, powiat, gmina;
- b) countries of residence;
- c) countries of birth;
- d) countries of citizenship;
- e) ethnonyms with open text capabilities;
- f) languages used at home with open text capabilities;
- g) religion denominations with open text capabilities;
- h) fuel types and energy sources – to determine the method of heating the dwelling;
- i) occupations and specialties. This dictionary was mainly based on occupations (groups of occupa-

tions) described in the Classification of Occupations and Specialties (KZiS) in three or four characters. The dictionary was supplemented with occupations from the KZiS-occurring on six characters, which represented well the collective, four-character group of occupations. Also used to a limited extent are popular synonyms often used in colloquial speech;

- j) non-agricultural activities. The dictionary is based on groups of activities denoted by three digits in Polish Classification of Activities (PKD code) 2007. Additions have also been made to include some class names, as well as the few synonyms for types of activities found in colloquial speech.

The census app has also been adapted for persons with disabilities. Deaf and deafblind persons were able to use a web-based self-reporting application that met Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0 standards. Those who did not have access to the Internet could use the census sites in the nearest municipal office, where, in accordance with the Act of August 19, 2011 on Sign Language and Other Means of Communication, service was also provided in sign language.

Four language versions of the census application were prepared. Apart from Polish, the application was available in English, Russian and Ukrainian.

A separate electronic application was also prepared for the purpose of carrying out a census in collective living quarters (CLQs). Data on persons staying in CLQs were submitted by the managers of these facilities, within the scope of the available documentation. The application contained basic information on the type of facility and persons staying there. Complementarily and independently, persons staying in CLQs were able to provide on their own through an online self-enumeration or upon request through a telephone interview.

5. Selected census terms and definitions

The chapter presents census concepts and definitions necessary for the proper interpretation of the results of the 2021 Census in terms of population size and its demographic and social characteristics.

Based on the results of the Census 2021, the following population categories were distinguished:

- 1) Population by the national definition.
- 2) Residents (resident population).

In all tables of publications, the information refers to the category of population as defined by the national definition - hereinafter referred to as „population“.

Population by the national definition. This category, from the point of view of the inhabitants of the gmina, i.e. the smallest administrative division of the country, includes the following groups:

1. Persons living permanently - these are persons who declared in the census that a given gmina is their permanent place of residence (regardless of whether they are registered there for permanent residence or not) and - at the time of the census:
 - a) were present (lived in the gmina),
 - b) were absent, but their absence was less than 3 months,
 - c) have been absent for more than 3 months, but their absence was due to, among others:
 - being in a penitentiary or investigative facility,
 - staying abroad.

2. Persons staying temporarily for more than 3 months. It applies to persons who declared in the census that their permanent place of residence is another gmina in the country, while they stayed in the place/gmina of the census temporarily (for more than 3 months) for the following reasons: study, work, family or housing conditions, treatment or rehabilitation, being in a nursing home.

The category of the actual population of a given gmina did not include persons who came from abroad for a temporary stay, i.e. those who did not have permanent residence in Poland. The category also does not include permanent residents of a given gmina who, at the time of the census, stayed outside the gmina for more than 3 months for reasons other than staying in a prison or staying abroad, i.e. persons who temporarily stayed in another gmina of the country (in accordance with the adopted definition, these persons were included there as the population according to the national definition). Similarly, the population for individual statistical localities is distinguished.

Resident population (residents). Residents from the point of view of the inhabitants of the commune include:

- a) Permanent residents, except for persons residing outside their place of residence (gmina) for at least 12 months - regardless of their place of residence (in the country or abroad). The exceptions are Polish diplomats on posts and soldiers stationed on foreign military missions who, despite staying abroad, have been included as permanent residents of Poland (according to the recommendations of the UNECE and the Eurostat),
- b) Persons temporarily residing in the gmina for at least 12 months, who came from another place in the country or from abroad (foreigners without permanent residence in Poland).

The following criteria were adopted as the criterion of population movement when distinguishing the category of residents (similarly to the population according to the national definition): study, work, family and housing conditions, treatment and rehabilitation, stay in a nursing home. This means that people staying in prisons or detention centers - regardless of the length of absence - are counted as residents of the locality where they lived before their „forced” departure.

Age of individuals is determined by the number of years completed as determined by comparing the full date of birth to the date of the census (known as the critical moment, March 31, 2021).

Economic age groups The working age population is understood as the working age population. The ages of 18-64 were assumed for men, and 18-59 for women. Among the working-age population, the mobile age, i.e. aged 18-44, and the non-mobility age, i.e. men – 45-64, women – 45-59, are distinguished. The non-working age population is understood as the pre-working age

population, i.e. up to 17 years of age and the post-working age population, i.e. men – 65 years and more, women – 60 years and more.

Marital status – due to national laws that set a lower age limit for marriage, censuses assume that marital status is defined for persons age 15 and older.

Under Polish law, there are four categories of marital status:

- single – persons who have never been legally married;
- married – persons whose marriage was contracted in accordance with secular law;
- widowed – persons whose legal marriage has ceased to exist because of the death of a spouse;
- divorced – persons whose marriage has been dissolved by a court decision.

Persons whose marriage has been legally separated by the court – continue to be married.

International migrations – are departures from the country of permanent residence (emigration) or arrivals to the country (immigration) in order to live permanently or for a temporary stay. In the UN re-

commendations, international migration is defined as the fact of changing the country of main residence, where main residence means the place where a person spends most of his time during a certain period; the length of this period may be - depending on the legal regulations adopted in individual countries - 3 months, 6 months, most often at least 12 months.

Taking the length of stay (absence) as the observation criterion, migrations are divided into:

- **short-term** – temporary stay from 3 to 12 months,
- **long-term** – temporary stay at least 12 months plus permanent residence – regardless of the period of residence.

Migrations for permanent residence are migrations related to settling in another country for permanent residence (in the light of Polish law: immigration is registration for permanent residence, and emigration - deregistration from permanent residence in Poland).

Temporary migrations are migrations related to a temporary stay lasting more than 3 months. In a broader sense, the term can cover all non-definitive migrations, i.e. not for settlement, and thus according to the division recommended by the UN - long-term and short-term migrations.

Migrant is a person who changes his place of residence.

Emigrant is a person moving from a country abroad for permanent residence or for temporary stay.

Immigrant is a person who came from abroad to a country for permanent residence or for temporary stay.

Country of birth – in accordance with international recommendations, the country of birth had to be specified by referring to the state borders valid at the moment of Census, and not on the day of birth, e.g. if a person was born in Vilnius, the country of birth should be Lithuania, regardless of the year of birth. Such a solution was applied with a view to ensuring comparability, and especially to avoiding data duplication on the international scale.

Citizenship is defined as a particular connection (legal bond) between a person and the State. It does not show the ethnic origin and is not depended on nationality. For those who did not have citizenship of any country, there was an option to answer: do not have citizenship of any country. If the census respondent had citizenship of several countries, a hierarchy of indications was used: Poland, EU countries, third countries.

Foreigner is any person who does not have Polish citizenship, regardless of the fact of having or not having citizenship(s) of other countries. Foreigners who came to Poland for permanent residence are treated as permanent residents, while others, depending on the time of actual stay in our country:

- as temporarily residing (short-term immigrants) - in the case of staying for less than 12 months,
- as residents (long-term immigrants) - in the case of staying for at least 12 months.

Stateless person is a person who does not have the citizenship of any country (stateless persons are considered foreigners).

Internal migrations – are movements of people within the borders of the country. As part of internal migrations, the following migrations are distinguished:

- inter-voivodship, i.e. population movements from one voivodeship to another,
- intra-voivodship, i.e. changes of place of residence within the same voivodeship,
- inter-powiat, i.e. population movements from one powiat to another,
- intra-powiat, ie changes of place of residence within the same powiat.

When classifying the internal migrations in terms of administrative character of the territories among which there was a movement, following directions of migration are distinguished:

- from urban to rural areas,
- from rural to urban areas,
- from one urban area to another,
- from one rural area to another.

Temporary internal migrations – are migrations related to a temporary stay outside the place of permanent residence lasting or intending to last longer than 3 months.

Nationality – national or ethnic affiliation – is a declarative individual characteristic of each person expressing his/her emotional, cultural or ancestral connection to a particular nation or ethnic community, which is based on subjective feeling. Nationality (felt national-ethnic affiliation) should not be confused with a citizenship.

Language used at home – refers to the language used on a daily basis at home and refers to the spoken or sign language that is used in family contacts. The language used in family home contacts does not relate to the knowledge of foreign languages.

Denomination (religious denomination) is the formal participation or emotional connection of a person with a specific religious denomination (church or religious association). Religion should be determined on the basis of a voluntary declaration, including one expressing no connection with any religion (no religion).

Education this is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (e.g full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad. Information on the educational level was obtained for all persons aged 13 years or more.

Educational attainment is determined by the ISCED 2011 classification:

- a) tertiary education with an academic degree of at least doctorate (Ph. D.) – shall be marked by persons with a doctoral or postdoctoral degree or with a title of professor;
- b) tertiary education with a master's degree, master's degree in engineering or equivalent degree – obtained after graduation from a second degree studies or long-cycle master's degree programmes. This category also includes individuals who hold a medical degree;
- c) tertiary education with a bachelor's (licentiate), engineer's or equivalent degree – marked by persons with a bachelor's, engineer's or equivalent degree - obtained after graduation from Bachelor's, engineer's or equivalent studies);
- d) college graduation diploma – applies to graduates of teacher training colleges and teacher training colleges of foreign languages (except for those organised within a higher education institution) and graduates of social services colleges;
- e) post-secondary education – applies to persons who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional upon possession of a secondary school leaving certificate. This category also includes those who have completed teacher training;
- f) general secondary education – shall be marked by persons who received a certificate of graduation from a general secondary school, profiled (specialised) secondary school, supplementary secondary school or who graduated from a lower secondary school (gimnazjum) before 1932;

- g) vocational secondary education – persons who have obtained a certificate of completion of a vocational secondary school (technical school, supplementary technical school, vocational secondary school, technical secondary school, art school of the second degree providing at the same time a secondary school curriculum);
- h) basic vocational/stage I sectoral vocational education – held a person who obtained a certificate of completion of: vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural school, agricultural correspondence course at the level of basic vocational school only, school of masters, sectoral vocational school of the first degree;
- i) lower secondary (gimnazjum) – held by persons who have obtained a certificate of completion of lower secondary school or a certificate of completion of a special preparatory school. For those who graduated from lower secondary school (gimnazjum) before 1932, indicate general secondary education;
- j) primary – held by persons who have received a certificate of completion of: a primary school (before the war a common school) regardless of how many grades it had (eight, seven, six or formerly four), courses for workers in the scope of a primary school and a primary art school realising at the same time the curriculum of a primary school;
- k) incomplete primary or no school education – refers to persons who are attending primary school, attended primary school but did not complete it, who have never attended school.

Disabled persons (with disabilities) are persons who have an appropriate certificate issued by an authorized body or persons who do not have such a certificate, but their physical, mental or mental fitness permanently or periodically hinders, limits or prevents the performance of everyday activities, education, work and social roles.

The statistical division of the disabled population distinguishes three basic groups

- persons with legal and biological disabilities, i.e. those who have an appropriate certificate issued by an authorized body and at the same time have (feel) limitation of ordinary (basic) life activities appropriate to their age,
- persons with disabilities only legally, i.e. those who have the appropriate certificate(s) issued by an authorized body,
- persons with disabilities only biologically, i.e. those who do not have such a certificate(s), but feel/feel restricted in their usual (basic) life activities appropriate to their age.

The criterion for qualifying a given person as a group of legally disabled people was:

- for persons aged 16 and over - possession of a valid certificate issued by the relevant adjudicating authority, determining the degree of disability, incapacity for work, the advisability of retraining or disability,
- for persons under 16 years of age – possession of a valid certificate of disability issued by the adjudicating authority.

Due to the existing limitations among the disabled population, there are three degrees of limitation of the ability to perform basic activities: completely, severely or moderately limited. In all cases, these are long-term conditions, i.e. those that last or are expected to last for 6 months or more. It should be emphasized that the data collected within the NSP 2021 relating to the limitations in daily functioning were collected on a voluntary basis (declaration and subjective assessment of the respondent) - in accordance with the provisions of the Act on the 2021 Census.

A collective living quarters (CLQs) is a group of premises (rooms and other ancillary facilities), located in one or more buildings, occupied by one separate establishment, providing the following services: care and education, hotel, health or other, which are usually associated with the residence/stay of more people or facilities of religious institutions. A collective living quarters include: student dormitories, workers' hotels, children's homes, social assistance homes, facilities for the homeless, monasteries, monastic houses.

Homeless person is a person who, for various reasons - economic, family or administrative - declares the lack of a permanent place of residence. Homeless people do not include those who are deprived of a roof over their heads due to random accidents (cataclysms, floods, fires, etc.).

6. Classifications and groupings used for population in the 2021 Census

1. Groupings and classifications set out in Commission Regulation (EC) 2017/543 of 22 March 2017 laying down rules for the application of Regulation (EC) No 763/2008 of the European Parliament and of the Council on population and housing censuses as regards the technical specifications of the topics and of their breakdowns.
2. The International Standard Classification of Education (ISCED - UOE, 1997).
3. International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)International Standard ISO 3166 -1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions-Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006).